

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 46 LETO: XVI

JESENICE, DNE 21. NOVEMBRA 1974

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju št. 421/1-72

DA BO SLOVENSKA JAVNOST PRAVILNO OBVEŠČENA

Sestavek v Dnevniku z dne 8. novembra 1974, objavljen v rubriki »pismo Dnevnika«, ki sta ga napisala Ivan Štrifof in Florijan Polajner pod naslovom SE ENKRAT: JESENICE: SE ENKRAT VEČ SUROVEGA ŽELEZA, je upravičeno vzbudil ogorčenje in proteste delavcev jeseniške železarnice. Z neresničnimi, nepopolnimi, lažnimi in zlonamernimi trditvami sta avtorja ne samo žalila šesttisočlanski delovni kolektiv železarnice Jesenice in vnesla določeno vznemirjenost v kolektiv in to v času, ko se skrajno prizadeva, tudi z delom v prostih dnevih, da doseže svoje letne planske obveznosti, da doseže 500.000 ton surovega jekla in čez 350.000 ton blagovne proizvodnje ter da maksimalno uresniči svoj antiinflacijski program, temveč popolnoma zavedla tudi slovensko javnost. Avtorja sta očitno zlorabila svobodo obveščanja in čudimo se, kako je moglo tako pisanje skozi redakcijsko rešetko. Odveč je verjetno poudarjati, da ima tako pisanje posledico odgovornost po zakonu. Ob vsem tem smo seveda dolžni, da slovensko javnost obvestimo o resnicah podprtih z dejstvi.

mi in prednostmi. Kakšen koristen volumen plavžev, ali dnevna produkcija je rentabilna, je še vedno zelo relativno vprašanje. V tem prednačijo Rusi in Japonci ter deino Nemci s svojimi kolosi, ki dnevno proizvajajo 10.000 ton surovega železa na agregat. Amerikanci, Italijani in Angleži ter ostale dežele vzhodnega bloka v tej tekmi sploh ne sodelujejo. Svedu na primer, nimajo niti enega velikega plavža.

Tudi o tem, kje v sedanjem času graditi plavže, je pri nas doma in v svetu veliko razprav. Le malokje je predelovalna industrija koncentrirana ob morju, razen tega pa to zavisi od dolgoročnih pogodb o preskrbi z rudo.

Jeseniški železarji znajo proizvajati jeklo brez tekočega vložka, vendar je potrebno za to imeti grodelj. Jeklarski grodelj pa še nikoli ni bil prodajni artikel v dolgoročnih pogodbah. Železarnice prodajajo grodelj le takrat, kadar imajo viške, to pa zaradi neusklajenosti izgradnje je-

(Nadaljevanje na 2. str.)

MALI ALI VELIKI PLAVŽI

Plavž je edina metalurška naprava, v kateri se ves čas razvoja železarstva ni spremenil proces oziroma način dela. Povečala se je kapaciteta, uvedla avtomatika in računalniki, vendar je plavž ostal do danes jaskasta peč z vsemi svojimi slabost-

V 10 DNEH 409 TON NAD OBVEZO

Jeklarji v martinarni in elektro jeklarni — TOZD Talilnice, so se obvezali, da bodo v novembru in decembru dnevno proizvajali po 1570 ton surovega jekla, kar je pogoj, da do 30. decembra dosežejo svojo obvezo, sprejeto pred sedmim kongresom ZKS — 500.000 ton surovega jekla v letu 1974. Sprejeta dnevna obveza se v primerih popravil elektro peči zmanjša na 1285 ton.

Podatki, ki jih skrbno dnevno zbirajo na vodstvu TOZD Talilnice, nam pokažejo, da so do vključno 18. novembra jeklarji 409 ton nad sprejeto obvezo oziroma, da poprečno dnevno presegajo to obvezo za okroglo 23 ton.

Samoupravni organi in vodstvo TOZD Talilnice, so se obrnili na samoupravni organ Vatrostalne, da bi pri uresničevanju proizvodnih nalog jeklarn sodelovali s tem, da bi natančno v rokih izvajali popravila. Dogovore so imeli tudi z vodstvom TOZD Vzdrževanje, energija in transport, da s kvalitetnimi in zadostnimi vzdrževalnimi, energetske in transportnimi uslugami prispevajo k zastavljenim ciljem. Rezultati takih dogovorov in sodelovanja so se pokazali že pri petdnevem glavnem remontu električne peči v mesecu novembru, ko so bili doseženi lepi uspehi.

Če bodo s takim uspehom izvedeni še morebitni enodnevni remont v novembru in predvideni štirje enodnevni remont v decembru in če bodo sodelavci jeklarne in seveda tudi predhodnega obrata plavža, do 30. decembra zadržali tak delovni polet in če ne bo nekih višjih objektivnih težav, bodo v talilnicah uresničili svojo letno obvezo — 500.000 ton surovega jekla.

Ob vsem tem velja pripomniti, da so sodelavci na plavžu v mesecu novembru za malenkost ponovno izboljšali svoj dnevni dosežek v proizvodnji grodlja. Zadnji najboljši dnevni dosežek 11. oktobra — 534,4 tone, so v soboto 16. novembra za malenkost izboljšali in dosegli 534,7 tone.

Naša sodelavca jeklarja

O USKLAJEVANJU PROIZVODNJE IN POTROŠNJE JEKLA

V Beogradu je bila 11. novembra panožna konferenca sindikata črne metalurgije, katere se je z Jesenic udeležilo pet oziroma iz Slovenskih železarn skupaj 12 delegatov. Konferenca je bila namenjena razpravi o nadaljnjem razvoju črne metalurgije v Jugoslaviji. V razpravi je sodeloval tudi naš delegat STANKO ČOP s stališči in predlogi delegacije Slovenskih železarn. Njegovo razpravo v nadaljevanju v celoti objavljamo.

V črni metalurgiji je zadnja leta zaostal ekstraktivni del proizvodnje. Izgrajenim valjarnam, ni sledil sozmeren razvoj proizvodnje jekla, zaradi česar se je povečal uvoz pol-

izdelkov. Vzroki za zaostajanje so znani delavcem v teh podjetjih, pogojeni pa so s povečanimi stroški investicij, kakor tudi s sprememba-

(Nadaljevanje na 3. str.)

80 LETNICA PLAMENA KROPA

Z otvoritvijo nove hale za pripravo žice, v soboto 16. novembra, je delovni kolektiv Slovenske železarnice — tovarna vijakov PLAMEN KROPA, začel s praznovanjem svojega visokega jubileja — 80-letnice. Na isti dan pred osemdesetimi leti, leta 1894, je namreč petnajst kovačev sklenilo ustanoviti prvo zadrugo za žebliarsko obrt in druge izdelke iz železa. Po pripravi, ki jih je izvedel pripravljalni odbor pa je bil 1. maja 1895 prvi občni zbor, naslednji dan, 2. maja pa je že začelo delati v zadrugi 47 delavcev.

Začetki železarstva v Kropi in okolici segajo že v prvo stoletje srednjega veka, ki pa doseže večji razmah šele po letu 1500. Propadanje železarstva in žebliarstva v sredi 18. stoletja je najbolj prizadelo delavce v Kropi in Kamni gorici, čeprav so delavci — možje, žene in otroci od desetega leta starosti dalje, delali po 14 in 16 ur dnevno, ob primitivnem načinu proizvodnje. Razvoj industrije in nasičenost trga z inozemskimi izdelki sta vplivala na stalno slabšanje položaja in v drugi polovici 19. stoletja je silno naraslo število brezposelnih in stopnjevala se je revščina, kar je vplivalo tudi na izseljevanje. Kljub navidezni skrbi za »narodov blagor« je vprašanje zaposlenih delavcev Kropo in Kamne gorice ter obsoj teh krajev, obvisel na ramenih delovnih ljudi samih. Tako se je porodila ideja za ustanovitev zadruge pred 80 leti, ki pomeni tudi rojstno letnico današnjega Plamena.

Zadruga je prebrodila mnoge težave in kljub napadom in zaviranjem krepila svojo moč in pred pričetkom prve svetovne vojne je v zadrugi delalo že 240 delavcev. Zaradi uvajanja strojnega dela pa je bila že leta 1911 v Kropi ustanovljena obrtno nadaljevalna šola. Med obema vojnama se je zadruga širila, uvajali so novo, strojno proizvodnjo in gradili nove delavnice. Z lastnimi deleži so člani zadruge prispevali k rasti zadruge. Leta 1936 pa so ustanovili tudi industrijsko šolo.

Med narodnoosvobodilno borbo so delavci v skupinah odhajali v NOV, v tovarni pa so popravljali orožje in drugo ter izdelovali različne stvari za partizane, kamor je šel tudi del njihove proizvodnje. Kropa je bila od vsega začetka odpora proti fašističnim zavojevalcem, pravo žarišče partizanstva.

Po osvoboditvi so se delavci še z večjo vneto vključevali v obnovo in delo. Zadruga je v letu 1947 prešla v državni sektor, leta 1950 pa je podjetje prevzel v upravljanje delovni kolektiv.

V letu 1960 se je delovni kolektiv Plamena odločil za večjo rekonstrukcijo podjetja, začeli so graditi nove obrate za hladno proizvodnjo vijakov in matic ter nabavljati nove stroje. Tako so uspeli količinsko proizvodnjo, ki je znašala leta 1963 3.239 ton, z minimalnim povečanjem števila zaposlenih, v letu 1973 dvigniti že na 7.366 ton raznih izdelkov, kljub temu, da so opuščali proizvodnjo nekaterih izdelkov.

Za drugo večjo rekonstrukcijo pa se je delovni kolektiv odločil v lanskem letu. Porušili so stare, dotrajane obrate za toplo proizvodnjo vijakov in matic ter raznih izdelkov za jugoslovanske železnice in zgradili novo sodobno halo za proizvodnjo matic, v kateri bodo prihodnje leto začeli redno obratovati. Letos so zgradili tudi novo halo za pripravo žice, ki že nekaj dni poskusno obratuje. Prizadevanja kolektiva pa so še naprej usmerjena k modernizaciji proizvodnje, ker se zavedajo, da bodo le tako lahko konkurirali s svojimi izdelki na domačem in tujem tržišču.

Ob začetku praznovanja svoje osemdesetletnice, ki bo dosegel svoj višek 1. maja prihodnje leto, želimo svojim sodelavcem v prizadevnem delovnem kolektivu Plamena še veliko delovnih uspehov z željo, da bi uspešno uresničili vse svoje srednjeročne in dolgoročne načrte in cilje.

KRATKOROČNI PROGRAM DELA SEKRETARIATA IN SVETA ZK ŽELEZARNE

S sedmo sejo sveta ZK Železarnice je bil uresničen zastavljeni program dela, ki je angažiral organizacije ZK in komuniste v Železarni po dveh temeljnih vprašanjih: nadaljnji razvoj samoupravljanja v Železarni z vidika uresničevanja ustavnih določil in gospodarjenje v Železarni, z vidika utrjevanja gospodarske stabilizacije in antiinflacijskih prizadevanj. Kratkoročni program dela za naslednje obdobje pa je bil okvirno zahtan na 17. seji sekretariata in načelno potrjen na sedmi seji sveta ZK železarnice Jesenice.

Program dela za naslednje tri mesece, v prvem delu predvideva izpopolnjevanje organiziranosti ZK v Železarni v smislu statuta ZKS in statutarnega sklepa občinske organizacije ZK ter usklajevanje organi-

ziranosti z novo samoupravno strukturo v Železarni. O predlogu, ki ga bo pripravila organizacijsko-kadrovska komisija pri svetu ZK Železarnice, bodo razpravljale vse osnovne organizacije ZK oziroma oddelki. Seveda pa bodo razprave o organiziranosti ZK morale biti tudi vsebinsko poglobljene in zajemati kadrovska vprašanja oziroma aktivnost članov, preverjanje izvrševanja sprejetih sklepov, sprejemanje novih članov, idejno čvrstost članov in podobno. Oddelki in osnovne organizacije ZK, morajo te razprave zaključiti do 10. decembra, v sredini decembra pa je po teh vprašanjih predvidena seja sveta ZK.

Ker smo neposredno pred volitvami delegacij v samoupravne interesne skupnosti, program dela za dolžuje vodstva osnovnih organizacij ZK in vse komuniste, da aktivno sodelujejo v pripravi in izvedbi volitev. V zvezi s tem bo izdelana tudi do 15. decembra ustreznna analiza, ki bo pokazala rezultate ter prizadevanja.

Tretji del nalog komunistov v Železarni zajema analizo kadrovske politike v podjetju in določitev oziroma potrditev že znanih smernic nadaljnjega usmeritve kadrovske politike. Pristojna komisija pri svetu ZK, bo skupaj s strokovnimi službami pripravila ustrežno analizo in teze za razpravo o teh vprašanjih v oddelkih in osnovnih organiza-

(Nadaljevanje na 2. str.)

ZAHVALA VSEM, KI SO SODELOVALI PRI POPRAVILU

Vodstvo glavnega popravila ESEA električne peči, se zahvaljuje vsem, ki so v času remonta od 11. do 15. novembra s svojim znanjem, prizadevnostjo in voljo prispevali velik delež k pravočasnemu in uspešnemu zaključku popravila. Zahvali priključujemo tudi željo, da bi skupaj odpravili še tiste pomanjkljivosti, ki so nastale v teku popravila. Zahvala tudi vsem ostalim, ki so sodelovali in bodo sodelovali pri uresničevanju naše skupne naloge, da jeklarna doseže 500.000 ton proizvodnje surovega jekla.

Vodstvo remonta

DA BO SLOVENSKA JAVNOST PRAVILNO OBVEŠČENA

Nadaljevanje s 1. strani.

klarn oziroma kasnitev pri izgradnji jeklarne. Ali se lahko zanašamo na kratkoročno politiko? Brez surovine in rude pa ni kvaliteten jekel, bodisi z grodljem ali peleti. Problem preskrbe z grodljem pa ni samo jeseniški problem, le-ta je prisoten v vseh podjetjih, tako pri nas, kakor v svetu. Kajti tisti, ki se spoznajo na jekla, vedo, da čista ogljikova jekla zahtevajo dobro surovino, ki pa je edino lahko proizvodimo iz rude.

V jeseniški železarni sta v obratovanju dva plavža, in sicer prvi od 21. 10. 1937 in drugi od 19. 12. 1940. Ker to nista »krušni peči«, je bila za gradnjo verjetno potrebna še kako preudarna ekonomska utemeljitev, ker preprosto železarna ni mogla delati brez njih.

Iz vseh teh razlogov je povsem razumljivo, da v Železarni na obstoječih plavžih poskušamo pridobivati čimveč grodlja. Nikoli doslej ni bilo nekih ambicij o velikem plavžu, ki bi se po dimenzijah in produktivnosti merili z drugimi. Iskali smo vedno in to iščemo še danes, najcenejšo pot za povečanje proizvodnje in znižanje specifične porabe koks, pri majhnem denarnem vlaganju.

DOMAČA RUDA JE

Dolgoročni razvoj metalurgije je pretežno vezan na porabo domačih surovin, je zapisano v predlogu dolgoročnega razvoja SFRJ do leta 1985, s tem, da je dana možnost uvoza manjših količin bogatejše železove rude.

Ruda za potrebe jugoslovanskih železarn, ki nimajo svojih rudnikov, bo na voljo v rudniku Ljubija. Torej ni res, »da Smederevo vlačijo rudo iz Sovjetske zveze«, čeprav so jo uvozili manjšo količino, ker rudnik Ljubija trenutno še ne zmora vseh količin. Rudnik namreč še ni dobil vse mehanizacije, da bi v popolnosti mogel pokrivati vse potrebe. Načrti rudnika so, odprti nova, že raziskana rudišča. Torej tudi za Jesenice je domača ruda bila in bo.

Na Jesenice ne »vlačimo« rudo 500 km daleč, temveč 365 km in to v dobavljenem stanju 47 % železa, v suhem pa 52 do 54 % železa in ne 45 % železa. Zelo redke so namreč dežele, ki so tako srečne, da bogato rudo kar kopljejo (Svedska, Brazilija, Indija). Večina rudišč mora rudo obogatiti. ZDA in Kanada na primer kopljeta rudo s 26 do 28 % vsebnosti železa in jo obogatita na 65 % železa.

AGLOMERACIJA DAJE ODLIČNE REZULTATE

Aglomeracija, kjer pripravljamo vložek za plavža »ni pripravljena za odpis«, nasprotno po mnenju domačih in tujih strokovnjakov z vzhoda in zahoda, ob takšnih pogojih dela oziroma ob takšnih surovinah, dosega odlične rezultate.

Aglomeracija je poskusno pričela obratovati septembra 1970, v naslednjih letih pa je že normalno obratovala in dosegla naslednje rezultate: 1971 — 162.330 ton, 1972 — 181.656 ton, 1973 — 190.930 ton in v desetih mesecih letos — 160.640 ton.

Storilnost aglomeracije izražamo s proizvedenimi tonami na kvadratni meter in 24 ur. Odvisna pa je od kvalitete oziroma bogatosti vložka za aglomeracijo in drugih faktorjev, kot so zrnovitost mešanice (ruda, koks, apnenec) in drugo. Storilnost naše aglomeracije se giblje v območju 28,5 do 33,6 ton na kvadratni meter in 24 ur. Ta vrednost je nad garantirano, ki po pogodbi z dobavitelji opreme znaša 30,4/kv. min 24 ur.

Po doseženih rezultatih smo celo v svetovnem merilu na visokem mestu, saj se danes v svetu giblje storilnost v območju od 27,7 do 37,3 tone na kvadratni meter in 24 ur. Specifična storilnost jeseniške aglomeracije je v Jugoslaviji na prvem mestu.

Z majhnimi finančnimi vlaganji in še nadaljnjim izboljševanjem dela aglomeracije ter kontinuirnim dotokom surovin, bomo dosegli še boljše rezultate na plavžih.

V plavže danes zakladamo, in sicer v prvega 100 % aglomerat, v drugega pa 90 %. Aglomerat je samohoden in vsebuje okoli 50 % železa. Da je aglomerat kvaliteten, dokazuje dejstvo, da smo v mesecu oktobru dosegli maksimalno mesečno proizvodnjo odkar obstojata plavža na Jesenicah, in sicer 14.841 ton grodlja, pri specifični porabi suhega koks 600 kg na tono grodlja.

Z izgradnjo aglomeracije smo rešili tudi problem skladiščenja in raz-

kladanja vagonov ter s tem odpravili težko fizično oz. ročno delo in popolnoma odpravili stojnine vagonov.

Strokovnjaki domači in tuji, ki so nas doslej obiskali in si ogledali aglomeracijo, so se zelo pohvalno izražali ne samo o čistosti prostorov, temveč tudi o atmosferi v aglomeraciji. Za čiščenje dimnih plinov je aglomeracija opremljena z Lurgi elektrofiltrom, ki deluje brezhibno.

Namen trditve piscev: »V Železarno Jesenice je družba investirala težke milijone za aglomeracijo rude, toda naprav na Jesenicah vse do danes niso spravili v pogon ter so pripravljene za odpis«, naj bralci ob naših podatkih sami presodijo!

OD 48.000 NA 160.000 TON

Leta 1938 smo na obeh plavžih proizvedli 48.826 ton, leta 1947 74.326 ton in letos predvidevamo 160.000 ton grodlja. Z majhnimi spremembami in rekonstrukcijami so jeseniški železarji po osvojitvi izredno povečali proizvodnjo plavžev. Pomembno povečanje produktivnosti na obeh plavžih, pod enakimi pogoji dela, je posledica odličnega dela aglomeracije in dodajanja ostružkov v plavž. Le-te lahko dodajamo samo v en plavž, in sicer okoli 1.000 ton na mesec. Če bi jih imeli več, pa bi bila ta količina še večja.

Vsa naša razmišljanja in prizadevanja za povečanje kapacitet obeh plavžev so bila vedno v realnih okvirih, in sicer, da postanemo neodvisni od dobav grodlja in da dajemo jeklarni tekoč vložek. Vsa ta prizadevanja so bila seveda pogojena z izgradnjo nove aglomeracije, zadostno količino rud in koks ter kapacitetami rudnega dvora, koksne dvora, cowperjev in vetrila.

TEHNOLOGIJA IZDELAVE JEKLA IN KVALITETNI NIVO PROIZVODOV

»Kvaliteta jekel, ki jih Železarna Jesenice proizvaja, je slaba in ne dosega predpisanih kvalitete po JUS ter morajo zato vsi večji proizvajalci kot so ISKRA, EMO in drugi skoraj vsa jekla uvažati, da lahko sploh delajo.« Tako pravi pisca, kakšna pa je resnica?

Železarna Jesenice je že danes, v bodoče pa se bo še bolj usmerila v proizvodnjo plemenitih jekel, od katerih se zahteva poleg ostalih lastnosti tudi čistost jekla v pogledu oligoelementov. To so tako imenovani neželjeni spremljajoči elementi v jeklu, kot na primer: baker, krom, kositer, antimon, arzen, idr., ki že v minimalnih količinah bistveno vplivajo na kvaliteto, predvsem pa na fizikalne lastnosti izdelanega jekla. Ti neželjeni spremljajoči elementi pridejo v jeklo v glavnem iz starega železa s pretaljevanjem različnih jeklenih odpadkov, starih motorjev, različnih avtomobilskih delov itd. in to v takem obsegu, da je izdelava plemenitega jekla samo iz starega železa že problematična. Pri tem moramo upoštevati vpliv oligoelementov na specifičnost kvalitete. Če so le-ti pri konstrukcijskem jeklu manj škodljivi, je pa njihov vpliv izredno velik na primer pri ogljikovih orodnih jeklih, jeklih za patentirano žico, dinamo pločevino in drugo.

Trditve piscev, da »Jeseničani ne znajo več proizvajati jekel brez tekočega vložka«, je zato zelo primitivna, ali pa ima kak drug namen. Že poprečno razglednemu človeku na področju metalurgije je znano, da je vrsta jeklarn ali mini železarn, ki delajo izključno na osnovi starega železa kot vložka za pretaljevanje. Mimogrede povedano, da moramo ogromno starega železa tudi uvažati! Tudi železarji na Jesenicah uporabljamo staro železo kot osnovo za izdelavo jekla, dodatek surovega železa v trdni ali tekoči obliki pa predstavlja le sredstvo za oplemenitenje vložka, da lahko izdelamo jeklo, ki v pogledu fizikalnih in tehnoloških karakteristik še bolj ustreza namenu uporabe.

Usmeritev nove tehnologije izdelave jekla v elektro pečeh je v uporabi tako imenovanih predreduciranih peletov, ki naj zagotovijo možnost izdelave jekla brez kontaminacije s spremljajočimi oligoelementi, ki bistveno vplivajo na kvaliteto izdelanega jekla.

Želja po tekočem vložku, to je surovem železu, je pogojena z uspešnejšo proizvodnjo v pogledu kvalitete, lahko tudi ekonomiko proizvodnje, nikakor pa ne z nesposobnostjo strokovnega kadra in nepo-

znavanjem tehnologije izdelave jekla.

Jeseniški železarji smo skupaj z raziskovalci in tehnologi ter raziskovalci zunanjih institucij, vložili mnogo naporov v izpopolnjevanje tehnologije izdelave jekla v naši jeklarni. Tako smo na primer:

— izpopolnili tehnologijo dezoksidacije jekla, kar zagotavlja optimalno čistoto in razplinjanje jekla,

— uvedli smo dodajanje nekovinskih primesi in ferolegur v specifičnih oblikah, kar zagotavlja dobro izkoriščenost le-teh in bistveno prispeva h kvaliteti izdelanega jekla,

— osvojili smo dodatno tehnologijo preplavljavanja jekla z argonom tako, da se naše jeklo v mnogočem približuje karakteristikam jekla, ki je bilo vakuumirano,

— dosti finančnih sredstev smo vložili v razvoj kvalitetnega ognjestalnega materiala, ki je eden od pogojev za izdelavo kvalitetnega jekla.

Samo nekaj teh skopih podatkov pove, da je tehnologija izdelave jekla v jeseniški železarni oziroma jeklarni na istem nivoju ali celo višjem. Kakor je to poznano v zahodnih ali vzhodnih jeklarnah, kjer uporabljajo za izdelavo jekla enake proizvodne agregate. Jeseniški jeklarji so tudi s slabšimi osnovnimi surovinami in slabšimi agregati sposobni izdelati jeklo, ki je v pogledu kvalitete na svetovnem nivoju. To trditve potrjujejo tudi ocene našega jekla, ki ga pošiljamo širom po svetu, med drugim tudi v ZDA, ZRN, SSSR, Kitajsko itd.

Železarna Jesenice je izključno usmerjena v proizvodnjo plemenitih jekel. Pri tem pa je seveda treba vedeti, da so kapacitete za proizvodnjo plemenitih jekel omejene in da tistih vrst plemenitih jekel, med katere spada tudi jeklo za globoki vlek, dinamo pločevino itd. (Gorenje Velenje, Iskra, EMO) Železarna ne more dati v zadostnih količinah, ki so potrebne naši predelovalni industriji. Proizvodnja v stari hladni valjarni je omejena na 30.000 ton letno, to pa je potrebno razdeliti med potrošnike v vsej Jugoslaviji. S tem namenom gradimo novo hladno valjarno, ki bo začela obratovati leta 1977 in ki bo našim največjim potrošnikom, kot so Iskra, Gorenje idr. dajala več kvalitetnega plemenitega jekla za nadaljnjo finalizacijo.

Nasploh pa v pogledu kvalitetnega asortimenta lahko trdimo, da smo v razvoju kvalitetnih jekel na mnogih področjih pred našo predelovalno industrijo. Le-ta se mora še preusmerjati v bolj plemenito finalizacijo.

KAJ JE JUS, KAJ USTREZA JUS IN KAJ NE?

Standardi so sredstvo, ki naj urejajo kvaliteto in to proizvodnjo od surovinske baze, do predelave in finalizacije ter uporabe finalnih izdelkov. Standardi so zakon, sprejeti kot JUS standardi, so zakon tudi v naši državi. Jeseniški železarji sodelujemo pri izdelavi standardov in smo med prvimi, ki domače standarde še kako spoštujemo.

Zaradi usmeritve kovinske predelovalne industrije tudi na različne tuje licence oziroma na proizvodnjo za izvoz, se moramo železarji zaradi zahtev kupcev, v pogledu kvalitete prilagajati tudi standardom, ki jih zahtevajo inozemski proizvajalci in kupci. Tako jeseniški železar zna izdelovati jeklo po standardih JUS, poleg tega pa tudi po inozemskih standardih kot na primer DIN, GOST, ASTM, AFNOR itd., po standardih specialnih jekel za JLA, kakor tudi po standardih ladijskih klasifikacijskih društev, kot na primer Lloyd's Register of Shipping, Bureau Veritas, America in Bureau of Shipping itd. Vsi ti standardi pa nimalokrat močno presegajo kvalitete zahteve postavljene z jugoslovanskimi standardi.

Jeseniški železarji smo ponosni na svoje tehnološko znanje in nam je naše zelo razvejano tržišče tako doma kot v zamejstvu, dovolj veliko priznanje za kvaliteto, ki se povezuje z znanjem in sposobnostjo našega strokovnega kadra, ki sodeluje pri izdelavi in predelavi jekla. Za naše delo, torej tudi za naše znanje na področju tehnologije, smo v letu kvalitete prejeli zlato plaketo.

Brez dvoma pride pri redni proizvodnji tudi do manjših odstopanj, kar je normalni pojav. Ali lahko napišemo, da je Iskra, ali Gorenje ali na primer Mercedes v Nemčiji slaba tovarna, če pri proizvodnji milijonov števecv, pralnih strojev, hladilnikov ali avtomobilov, ki so v serijski proizvodnji, letno pride zaradi subjektivnega faktorja do manjših odsto-

panj. To pa ne sme biti merilo za oceno dela posameznih proizvajalcev. Tudi mi smo imeli taka odstopanja, ki pa smo jih vedno s kupcem objektivno razčistili.

VSO IZGUBO JE MORAL KOLEKTIV POKRIVATI SAM

»Nič čudnega, če je bilo poslovanje Železarne nerentabilno. Železarna več let ni plačala železnici prevozov, Savskim elektrarnam pa elektrike. Nastale izgube je morala pokriti vsa Slovenija.« Tako trdita pisca.

Resnica zahteva, da povemo o vzrokih, ki so Železarno pripeljali do takega stanja, pri tem pa moramo poudariti, da sta rentabilnost in likvidnost različna pojma, čeprav sta nekje vzročno povezana.

Vzroki, ki so pripeljali Železarno do izgube, so bili v krizi celotnega jugoslovanskega železarstva in v svetovni krizi te panoge. V letu 1968 so vse jugoslovanske železarne zaradi tega zaključile svoje poslovanje z izgubo. Pri tem je bila naša železarna še toliko na slabšem, ker je imela dodatne obremenitve zaradi podražitev pri dokončevanju rekonstrukcije.

Vso izgubo je moral delovni kolektiv pokriti sam in zato ni poznal niti prostih sobot, ne regresov za dopuste, ne stanovanjskih kreditov, da o nagrajevanju sploh ne govorimo. Železarna je sicer dobila sanacijski kredit, s katerim je poravnala nekatere kratkoročne obveznosti. To pa seveda nima nobene zveze z izgubo, ker izgub ne pokrivamo s krediti, ampak z eventualnimi dotacijami, ki pa jih Železarna ni bila deležna.

Sanacijski kredit normalno odplačujemo. Kar pa se tiče naših »večletnih dolgov«, moramo poudariti, da je bila naša najstarejša terjatev stara nekaj mesecev, nikakor pa ne »več let«. V celoti pa so bile v tem času terjatve še enkrat večje od obveznosti, kar pomeni, da so nekateri kupci več in dalj časa dolgovali Železarni, kot je Železarna dolgovala svojim dobaviteljem.

ZASTRUPLEVALCEV SAVE JE VEČ IN NE SAMO ŽELEZARNA

Da Železarna ni ravnodušna do onesnaženja voda in ozračja, naj pove dejstvo, da je v letih 1962 do 1970 vložila 16 milijonov za naprave za čiščenje plinov na plavžih in tri milijone za naprave za čiščenje vode.

Na plavžih uporabljamo srednje kvalitetni koks s poprečno vsebnostjo žvepla 1,1 %. V prašnih vrečah lovimo grobi plavžni prah, ki je merilo o kvaliteti rudnega vsipa in o količini prahu, ki indirektno onesnažuje okolico. V letošnjem letu se je gibal količina prahu mesečno od 7,7 do 53,8 kg na tono grodlja ali poprečno 25,2 kg/t. Če to primerjamo s plavži v Zahodni Nemčiji, za katere imamo podatke, vidimo, da so imeli na njihovih plavžih v letu 1972 plavžnega prahu 38 kg na tono grodlja. Jeseniški plavži onesnažujejo okolico samo toliko, kolikor se obrabijo žrelne naprave ali zaporni organi na cevovodih.

Sicer pa je po mnenju republiškega vodnogospodarskega inšpektorata, v zvezi s praznjenjem bazena HE Moste, poleg Železarne še nekaj »krivcev« za onesnaženje Save. O tem bi bilo potrebnih več objektivnih razprav ne pa pavšalnih »obdolžitev«.

UMSKI NAPORI VEDNO BOLJ ZAMENJUJEJO FIZIČNE

»Igrali bi se pač s tako proizvodnjo, ki ne zahteva nobenega umskega napora in je že zdavnaj znana...« menita pisca.

Verjetno je za vsakega razumnega človeka povsem jasno, da taka kvaliteta usmerjenosti Železarne zahteva maksimalno angažiranost vsega umskega potenciala, od intelektualcev do slehernega delavca. Tako na primer traja usposabljanje delavca, ki pride v Železarno, od nekaj dni do šest mesecev, ker se od njega zahteva vedno več znanja in strokovne izobrazbe. Razen tega je potrebno tudi permanentno dopolnilno usposabljanje že zaposlenih. Za tovrstno usposabljanje in dopolnilno izobraževanje bo letos porabljenih šest milijonov dinarjev. Ravno za delavce iz obravnavanih obratov — plavž, martinarna in elektrojeklarna, pa poleg redne dveletne poklicne šole, deluje že nekaj let zelo uspešno tudi oddelek za odrasle. K vsemu temu pa moramo prišteti še 425 študentov, ki jih ima Železarna, od poklicnih do visokih šol.

NOBENIH RAZLIK PRI DODELJEVANJU STANOVANJ

»Železarna Jesenice zaposluje 1400 delavcev iz drugih republik, za katere nima stanovanj. Izgradnja takega števila stanovanj so dodatno nepotrebno breme. Tako modrujeta pisca.

Zaradi že omenjene krize jugoslovanskega in svetovnega železarstva v letu 1968, je nekaj let zastala tudi izgradnja stanovanj in se je v tem času število proslincev znatno povečalo. Trenutno imamo v Železarni 733 prošenj za pridobitev stanovanj, od tega ima zasilo rešitev 230 delavcev, ostale prošnje pa se nanašajo na menjavo stanovanj. Poudarjamo, da nikdar nismo pri dodeljevanju stanovanj ločevali delavcev po narodnosti, vsi so v smislu obstoječega pravilnika obravnavani enakopravno. Samo v ilustracijo navajamo, da je med obravnavanimi 1400 delavci iz drugih republik več kakor polovico takih, ki si je na Jesenicah uredilo družino in dobilo ustrezna družinska stanovanja. Njihovi sinovi in hčere (mnogi že rojeni na Jesenicah) pa se zelo uspešno vključujejo v jeseniško športno, kulturno in splošno življenje! Radi bi poznali kraj ali podjetje, kjer imajo stanovanjsko vprašanje popolnoma rešeno in kjer imajo stanovanj več kot proslincev.

ZAKLJUČEK

Železarna Jesenice je po osvoboditvi, ko je bilo domovini potrebno čimveč jekla za obnovo in izgradnjo, obratovala neprekinjeno s starimi napravami in v izredno težkih delovnih pogojih. Do izgradnje železarne Zenica smo bili največji proizvajalec jekla v državi in delovni kolektiv se je tega zavedal in dajal od sebe maksimalne napore. Za to je dobil nemalo slovenskih in jugoslovanskih priznanj, bil proglašen za najboljši delovni kolektiv Jugoslavije itd. Nesebično je usposabljal kadre skoraj za vse jugoslovanske železarne pa tudi dajal svoje kadre, da bi proizvodnja v novih železarnah hitreje stekla. Danes je jeseniška železarna s pol milijona ton surovega jekla še vedno na drugem mestu v državi, za Zenico, ki proizvaja milijon ton jekla in je naš delež 18 odstotkov k jugoslovanski proizvodnji surovega jekla.

(Pripis uredništva: Članek je bil poslan uredništvu Dnevnika in Dela ter v vednost RTV Ljubljana.)

KRATKOROČNI PROGRAM DELA SEKRETARIATA IN SVETA ŽK ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. str.)

cijah ŽK Železarne. Razprave o teh vprašanjih morajo biti zaključene do konca januarja 1975, medtem, ko naj bi svet ŽK o tem razpravljal v sredini februarja.

Po sklepu šeste seje sveta ŽK Železarne, mora odbor za uresničevanje ustave, skupaj z ustreznimi službami, pripraviti predlog o nadaljnjem izgrajevanju in dopolnjevanju samoupravnih organiziranih v Železarni, v smislu novih ustavnih določil, do konca januarja. O predlogu bodo razpravljale vse organizacije ŽK v Železarni, ki bodo do konca februarja morale dati konkretne predloge in pripombe. To predstavlja četrti del nalog kratkoročnega programa dela ŽK Železarne.

Pomembnost, širino in odgovornost komunistov pri obravnavanju omenjenih nalog ni potrebno posebej poudarjati. Dosledno uresničen prvi del nalog, bo nedvomno pogojel tudi uspešnost uresnitve celotnega programa pa tudi nadaljnjo aktivnost komunistov v Železarni. Pogoj za uresničitev zastavljenih nalog je dosledna disciplina, pri čemer pa seveda organizacije ne bodo smele izključevati prizadevanj za uresničevanje in preverjanje uresničevanja doslej sprejetih nalog v okviru organizacije ŽK Železarne in na republiškem ter zveznem kongresu ŽK.

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V MESECU OKTOBRU

Vse kaže, da smo na najboljši poti, da svoje proizvodne dosežke do konca letošnjega leta občutno izboljšamo. V septembru smo zabeležili največjo proizvodnjo surovega železa v Slovenskih železarnah. Oktobra imamo vrsto odličnih uspehov: največjo proizvodnjo surovega železa v zgodovini železarne Jesenice in najvišjo proizvodnjo jekla v isti železarni in istočasno najvišjo v Slovenskih železarnah. Najbolj razveseljivo pa je to, da smo dosegli tudi doslej največjo blagovno proizvodnjo, ki je znašala 59.508 ton, ali 1.070 ton nad doslej največjo blagovno proizvodnjo in 7 % nad mesečnim linearnim načrtom.

Proizvodnja surovega železa (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	12.667	14.841	117	126.670	133.154	105
Store	3.583	3.210	90	35.833	37.357	104
Skupno	16.250	18.051	111	162.503	170.511	105

V železarni Store so imeli na elektro plavžu enotedensko popravilo in so zaradi tega zaostali za linearnim mesečnim načrtom proizvodnje.

Proizvodnja jekla (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	41.250	44.687	108	412.500	409.154	99
Ravne	16.250	16.828	104	162.500	159.047	98
Store	7.083	6.866	97	70.833	59.778	84
Skupno	64.583	68.381	106	645.833	627.979	97

V jeseniški železarni so delali odlično na SM-pečeh in v elektro-jeklarni. V SM-jeklu so presegli načrt za 11 % in v elektro jeklu 4 %. V železarni Ravne so kljub težavam z neustreznim vložkom presegli mesečni načrt proizvodnje za 4 %. V elektrojeklarni železarne Store pa so vsled pogostih zastojev, kot posledica mehanskih in elektro okvar izgubili okrog 400 ton proizvodnje, torej nekaj več, kot znaša zaostanek za načrtovano proizvodnjo.

Blagovna proizvodnja — železarne (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	31.240	35.666	114	312.400	317.944	102
Ravne	11.178	10.489	94	111.775	106.014	95
Store	13.411	13.353	100	134.117	121.731	91
Skupno	55.829	59.508	107	558.292	545.689	98

Železarni Jesenice in Store sta dosegli letos v oktobru najvišjo mesečno blagovno proizvodnjo. Rekordni dosežek železarne Jesenice je kljub zaostajanju železarne Ravne doprinesel, da so vse tri železarne dosegle doslej najvišjo blagovno proizvodnjo. Zaostanek ne znaša več 3 %, kot smo zabeležili konec septembra, temveč samo še okoli 2 %.

Blagovna proizvodnja — predelovalci (v tonah)

Delovne organizacije	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Veriga	1.100	911	83	11.000	10.572	96
Plamen	750	895	119	7.500	6.865	92
Tovil	129	151	117	1.292	1.292	100
Žična	1.135	1.341	118	11.353	8.635	76
Skupno	3.114	3.298	106	31.145	27.368	88

Tudi predelovalci so dosegli dober rezultat, čeprav ne doslej najboljšega v letošnjem letu. V sestečku z blagovno proizvodnjo železarn pa predstavlja dosežek 62.806 din doslej najvišjo blagovno proizvodnjo v sestavljeni organizaciji združenega dela Slovenske železarne.

Blagovna proizvodnja — Slovenske železarne (v tonah)

	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Železarne	55.829	59.508	107	558.292	545.689	98
Predelovalci	3.114	3.298	106	31.145	27.368	88
Skupno	58.943	62.806	107	589.437	573.057	97

O USKLAJEVANJU PROIZVODNJE IN POTROŠNJE JEKLA

(Nadaljevanje s 1. str.)

mi projektov in tehnoloških rešitev. Do leta 1973 je bilo vloženi 34 odstotkov sredstev, ki so bila potrebna po planu investicij.

V predlogu dolgoročnega razvoja je navedena sedanja rast industrijske proizvodnje v poprečju 10,4 odstotka, za naslednje desetletno obdobje pa se predvideva od devet do deset odstotkov. Že sedaj lahko ugotovimo, da je proizvodnja jekla narasčala počasneje in ni pokrivala potreb kovinske predelovalne industrije. Zato je bilo potrebno tudi uvoziti večjo količino jekla in polizdelkov za valjanje. V razvitih državah planirajo rast proizvodnje jekla okrog štiri do pet odstotkov. Tako povečanje pa za nas ni sprejemljivo, ker moramo hitreje doseči višji nivo potrošnje jekla. Zato je povečanje potrošnje jekla od 2,3 do 2,5 krat, popolnoma upravičeno. Danes smo v potrošnji jekla na zelo nizki stopnji in sicer 172 kg na prebivalca, medtem ko proizvodnja znaša 132 kg na prebivalca. Iz teh razlogov moramo računati na tako povečanje

potrošnje jekla, kakor je navedeno v predlogu dolgoročnega razvoja.

Delni izvoz nam je potreben, ker imamo viške v nekaterih proizvodnih pa tudi zato, da spremljamo tehnološki nivo proizvodnje v razvitih državah in da se lahko vključujemo v mednarodno konkurenco. Velik izvoz ni upravičljiv, ker ne smemo preveč izvažati materiala, za katerega moramo uvažati tudi del surovin.

Soglašamo, da črna metalurgija mora prvenstveno uporabljati domače surovine s katerimi razpolagamo. Toda potrebno je dati tudi več poudarka pripravi in obogatitvi teh surovin, med katerimi je nedvomno najpomembnejša železova ruda. Zaradi teh stališč se ne smemo zapirati v svoja področja in moramo računati na delni uvoz kvalitetnejših železovih rud za obogatitev vložka in za postopke s katerimi se zmanjšuje poraba koks. Uvoz v realnih mejah, bi morali načrtovati na dolgoročni osnovi in enotno nastopati na zunanjem tržišču, predvsem v državah v razvoju. Delni uvoz rude

Razumljivo, da v mesecu, v katerem smo dosegli vrsto najugodnejših dosežkov, ne more biti posebnih problemov. Večina težav, kar jih je nastopalo, izvira iz notranjih odnosov in vprašanj organizacije vzdrževanja in medobratnega oskrbovanja z vložkom. To so problemi, ki se ponavljajo iz meseca v mesec enako kot tudi problem delovne sile. Vsako leto skušamo v zadnjih mesecih, ko so tudi navadno ugodni pogoji za delo, nadoknaditi zamujeno in doseči čim več. Upajmo, da bo proizvodnja potekala še v naprej nemoteno in da bodo uspehi še boljši, kot oktobra, ker imamo za to tudi dane pogoje.

Milan Marolt

POSVETOVANJE VALJAVCEV IN HLADNO PREDELOVALCEV JUGOSLAVIJE

V dneh 13. in 14. novembra je bilo na Bledu tretje posvetovanje valjavcev in hladno predelovalcev Jugoslavije, katerega je organiziral odbor tehničnih direktorjev Združenja jugoslovanskih železarn in jugoslovanski komite za črno metalurgijo DIT v Beogradu.

Posvetovanja se je udeležilo preko 100 udeležencev iz vseh jugoslovanskih železarn, metalurških institutov in fakultet. Gostitelj posvetovanja je bila železarna Jesenice.

Udeleženci so poslušali 26 referatov, ki so bili opremljeni z diapozitivi. Vsi prispevki so bili strokovno na dostojni višini in zelo zanimivi.

Po končanem posvetovanju so udeleženci obiskali železarno Jesenice. Valjavci so si ogledali v TOZD Valjarne valjarno bluming in štekel ter valjarno žice z vsemi adjustažmi. Hladno predelovalci pa so odšli na ogled hladne valjarne in žičarne v TOZD Hladna predelav. Vsi prisotni na tem posvetovanju so dobili vpogled v nove metode dela, izmenjali strokovne izkušnje ter dobili številne spodbude za nadaljnje delo valjavcev.

Z uspešnega posvetovanja so udeleženci odnesli najboljše vtise.

HZ

ODGOVORI SAMOUPRAVNIM DELOVNIM SKUPINAM V ZVEZI Z AKCIJO ZA KOZJANSKO

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin Železarne, ki so razpravljale o ponovitvi solidarnostne akcije za pomoč prebivalcem Kozjanskega, je bilo iznešenih več vprašanj. Občinski koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem, posreduje naslednje odgovore:

Podpiramo stališče večine samoupravnih delovnih skupin za enotnost akcije, v kateri bi sodelovali vsi zaposleni v Železarni s prispevkom v višini enodnevnega osebnega dohodka doseženega s posebnim delom, ali v določenem odstotku od mesečnih osebnih dohodkov, v primerih, ko tako delo ni možno.

Iz drugih republik se je v solidarnostno akcijo vključila Banja Luka, ki je prevzela gradnjo šole v Sentvidu pri Grobelnem.

O obsegu škode je izvršni svet SRS obvestil tudi zvezni izvršni svet. Na seji republiškega koordinacijskega odbora za odpravo posledic potresa na Kozjanskem, pa je bil o tem obveščen tudi predstavnik koordinacijskega odbora za elementarne nesreče pri zvezni konferenci SZDL tov. ORLANDIČ, ki je dal zagotovilo, da bo storil vse potrebno, da ljudska solidarnost v drugih republikah tudi v tem primeru ne bo izostala.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 11.	TUMA SLAVKO	STARE BRANKO
TOREK — 26. 11.	PETERNEL JANEZ	MARKEŽ VALENTIN
SREDA — 27. 11.	SVETINA BOGOMIR	FALETIČ JANEZ
ČETRTEK — 28. 11.	RAVNIK JOŽE	KORDEŽ FILIP
PETEK — 29. 11.	MENCINGER STANE	GMAJNAR JANEZ
SOBOTA — 30. 11.	VARLALOJZ	RAVNIHAR PETER
NEDELJA — 1. 12.	AŽMAN ZVONE	ULČAR MARJAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvode v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD- VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 25. do 28. novembra bodo delale naslednje ambulante:
Dopoldan: I. in II. obratna ambulanta.
Popoldan: III. in IV. obratna ambulanta.

V ZOBNİ AMBULANTI:

Dopoldan: II. zobna ambulanta.
Popoldan: I. zobna ambulanta.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.

DEBATNI VEČER O NOVI HLADNI VALJARNI

DIT organizira v torek, 26. novembra ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine

DEBATNI VEČER O IZGRADNJI NOVE HLADNE VALJARNE

Uvodno razlago bosta podala Emil Ažman in Aleksander Jezeršek.
Vabljeni vsi, ki jih zanima ta problematika.

Odbor DIT

no zbrana sredstva). Odbor meni, da je potrebno takoj, ko bo to znano, najkasneje pa v 3 letih, to je v času, ko se posojil še ne vrača, določiti kriterije po katerih bodo sredstva, ki so jih prispevali delovni ljudje z delom ali iz osebnega dohodka odpisana in jih prizadeti NE BODO VRACALI! Že sedaj pa je treba ljudem povedati, da del sredstev, ki jih prejemale ne bo potrebno vračati in to tisti del, ki ga prispevajo delovni ljudje Slovenije.

Nekatere SDS predlagajo, da bi se Železarna vključila v solidarnostno akcijo s tem, da bi prevzela izgradnjo nekakega družbenega objekta na Kozjanskem. V zvezi s tem dajemo naslednjo informacijo:

Gorenjska regija je prevzela direktno skrb za obnovo poškodovanih objektov na področju krajevnih skupnosti Šmarje. V ta namen je formirana gradbena operativna sestavljena iz delovnih skupin PROJEKTA, GRADISA in SAVE, ki na tem območju popravljajo in gradijo. Devetdeset odstotkov sredstev, ki jih bomo na Gorenjskem zbrali v drugi solidarnostni akciji, bo ostalo na posebnem računu, s katerim bo upravljal regijski koordinacijski odbor, ostalih deset odstotkov pa bo združenih na nivoju republike za isti namen in najnujnejše intervencije.

V okviru gorenjske operativne je možno in zaželeno sodelovanje tudi ustreznih strokovnih grup iz Železarne pri obnovi Kozjanskega.

Republiški koordinacijski odbor je predlagal, da se stroški ugotavljanja škode in stroški delovanja biroja za pomoč pri zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij, s sedežem v Smarju, nadoknadijo iz sredstev republiškega proračuna. Stroške za nabavo opreme in ureditve prostorov nosi koordinacijski odbor.

Številne informacije o zbranih in razdeljenih sredstvih so bile že objavljene v Železarni, v katerem vas bomo, čim dobimo najnovejšo podatke od republiškega koordinacijskega odbora, tudi nadalje obveščali o poteku sanacije Kozjanskega.

Železarski globus

FILIPINI

Letos v avgustu so pričeli graditi na otoku Luzon napravo za proizvodnjo peletov. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 1 milij. ton in bo pričela obratovati v začetku leta 1977. Kot vložek bo uporabljala domačo železovo rudo. Pri investiciji finančno sodeluje japonska železarska družba Kawasaki Steel Co.

ABU DHABI

Vlada te majhne arabske države in japonska železarska družba Kawasaki Steel, bosta skupno gradili novo železarno. Tehnološki postopek za pridobivanje surovega jekla bo direktna redukcija železove rude. V tej železarni bodo proizvajali predvsem železarske polproizvode.

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

17. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo TOZD VET Bogomir Svetina je sklical 17. sejo odbora 25. oktobra, na kateri so govorili o devetmesečnem poslovnem poročilu železarne Jesenice in TOZD VET ter o uresničevanju nalog antiinflacijskega programa v mesecu avgustu in septembru.

Na osnovi devetmesečnega poslovnega poročila TOZD VET je odbor ugotovil, da je bilo v tem obdobju izvedeno nekaj organizacijskih sprememb v obratih TOZD VET in izvedenih več premikov na ključnih delovnih mestih v vzdrževanju zaradi kadrovskih potreb za novo hladno valjarno.

Od skupno 184 planiranih remontov za leto 1974 je bilo izvedenih 157 remontov ali 85,3 odstotka, sedem remontov ali 3,8 odstotka se nadaljuje, 20 remontov ali 10,9 odstotka pa je odloženih. Od planiranih enodnevnih remontov za leto 1974 je bilo izvedenih 333 ali 88,1 odstotka, odloženo pa 45 ali 11,9 odstotka. V primerjavi s istim obdobjem lani je bilo letos izvedenih 23 remontov manj ali 12,7 odstotka, enodnevnih remontov pa je bilo izvedenih 45 več ali 15,7 odstotka. Vzdrževalni zastoji (VZ) v devetih mesecih leta 1973 in 1974 po posameznih TOZD so razvidni iz spodnje tabele:

	VZ		
	v % 9 mes. 73 74		
TOZD Talilnice	1,70	1,50	1,05
TOZD Valjarne	5,60	6,20	6,34
TOZD Hl. pred.	3,30	2,56	2,26
Železarna	3,10	2,48	2,17

Na področju zastojev so bili skoraj kritični rezultati doseženi v TOZD Valjarne, posebej še na valjarni bluming in v valjarni žice.

Na seji so govorili tudi o večjih okvarah na sredstvih za proizvodnjo, ki pa so bile v glavnem odstranjene ali pa so v fazi odstranjevanja. V letu 1973 so bile v obdobju devetih mesecev odpravljene okvare na 921 elektromotorjih, v istem obdobju letošnjega leta pa na 733 elektromotorjih. Ta primerjava kaže, da je bilo letos okvar na elektromotorjih manj kot v lanskem letu.

Problematika rezervnih delov je stalno prisotna. Poprečna mesečna proizvodnja rezervnih delov je 139,21 odstotka. Oskrba valjarn z valji je bila dobra. Poraba je nekaj večja zaradi dodatnega odpisa določene neuporabne zaloge. Tudi v tem obdobju je povečano število zlomov v valjarni žice na progi profila 320. V tretjem tromesečju so povečani zlomi v valjarni 2400.

Energetski obrati so proizvedli v lastnih hidroelektrarnah 100,75 odstotka električne energije in v termoelektrarni 57,73 odstotka, skupaj je bilo lastne energije 83,09 odstotka, dobavljene pa je bilo 97,65 odstotka električne energije ali skupno 95,56 odstotka, kar je zelo ugoden rezultat na tono proizvodnje. Redukcije je bilo 3.904 MWh. V istem obdobju lanskega leta je redukcija znašala 11.418 MWh. Prodaja tehničnih plinov: kisika 83,7 odstotka, dušika 183,6 odstotka, argona 129,9 odstotka, butana 100,5 odstotka. Na tem področju zastaja proizvodnja vodikar, zaradi motenj v proizvodnji vodikarne, kar vpliva tudi na motnje v obratovanju HVZ. Vodikarna interno še ni prevzeta. V zadnjem obdobju je veliko kritike tudi na ceno vročevodnega ogrevanja družbenih stanovanj. Ekonomski izračun je dokazal, da letos vročo vodo prodajamo z izgubo, ker so nas cene prehitale.

Na področju transporta ni bilo posebnih problemov, razen izrednega pomanjkanja delovne sile, zlasti v železniškem transportu. Izvedli so 646.951 ton dovoza, 313.520 ton odpreme, stojinji je zapadlo 5.367 vagonov s 45.716 urami in 503.379,50 din stroški. Kamionskih prevozov z lastnimi kamioni je bilo 31.252 ur, najetih pa 25.027 ur. Pretovarjali so z dvigali, viličarji, žerjavji in ročno. Razloženo je bilo 158.786 ton, naloženo 73.695 ton, preloženo 23.781 ton, skupno 256.262 ton. Storitnost v porabljenih urah na tono blagovne proizvodnje je znašala 0,461 ur/t.

Tehnični inšpektorat je svoje naloge opravil. Deset žerjavov je dobilo obratovalno dovoljenje. Normativ je bil povišan za dva odstotka, predvsem na račun prenosa tehničnega inšpektorata in CPDV iz skupnih služb v TOZD VET. Sprejetih je bilo deset delavcev manj kot v istem obdobju lanskega leta, kar je enako znižanju prekinitve delovnega razmerja.

Poškodbe pri delu so se zmanjšale za 20 primerov in je odstotek poškodb na število zaposlenih padel pod poprečje železarne.

Analiza odstopanj oziroma primerjava izdelanih ur na plan je bila v vzdrževanju realizirana z 99,12 odstotka, električne energije je bilo porabljenega 70,23 odstotka, kar je tudi dober pokazatelj. Večji stroški za 22.676.982 din so zaradi povečanja osebnih dohodkov, dražje nabavljene električne energije, povečane amortizacije, kar je posledica ugodnega poslovnega rezultata, ki je omogočil, da smo obračunali stopnjo odpisa nad predpisano. V devetih mesecih letošnjega leta je bilo kolaviranih osnovnih sredstev v vrednosti 4.127.204 din.

Odbor je na osnovi poročila ugotovil, da je TOZD VET v devetih mesecih leta 1974 dokaj dobro poslovala, kljub temu, da podatki o produktivnosti in izplenu kažejo, da nismo dosegli predvidenih porastov. Zaradi tega je odbor naročil, da je potrebno do konca leta pospešeno delovati na tistih nalogah antiinflacijskega programa, ki zagotavljajo večjo proizvodnjo.

Pri obravnavi izpolnjevanja nalog antiinflacijskega programa v mesecu avgustu in septembru so ugotovili, da glede na proizvodne rezultate v avgustu storitnost ni bila povišana za tri odstotke, v septembru pa je Železarna presešla proizvodne naloge za 2,2 odstotka. Zaradi vzdrževanja, energije in transporta v mesecu avgustu in septembru ni bilo ovir v jeklarnah v taki meri, da ne bi mogle proizvesti načrtovalnih količin jekla.

Delež vzdrževalnih stroškov v lastni ceni na tono jekla je v mesecu avgustu znašal 10,84 odstotka, kar pomeni 2,12 odstotka znižanje stroškov, v septembru 10,08 odstotka, kar pomeni 9,8 odstotka znižanje stroškov vzdrževanja. Odstotek znižanja v avgustu in septembru je primerjaven na dosežene stroške v I. polletju. V primerjavi s letom 1973 pa je odstotek znižanja za avgust 10,9, za september pa 19 odstotkov. Naloga o znižanju vzdrževalnih zastojev na 2,5 odstotka je bila dosežena v avgustu z 1,67 odstotka, v septembru pa z 2,47 odstotka.

Zastoji v valjarni bluming so v avgustu znašali 9,54 odstotka, v septembru pa 8,98 odstotka. Naloga ni bila izpolnjena in je šest odstotkov trajno nedosegljivo. Zastoji v valjarni žice so bili avgusta 13,60 odstotka, septembra pa 12,67 odstotka. Naloga, doseči deset odstotkov, ni izpolnjena.

Proizvodnja rezervnih delov je bila po antiinflacijskem programu v avgustu presežena za sedem odstotkov, septembra pa za 26 odstotkov. Skrajšanje poprečnih dobavnih

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD VET, je imel v mesecu oktobru svojo 13. in 14. sejo.

Na 13. seji so imeli zelo obsežen dnevni red. Pri pregledu sklepov 11. in 12. seje, so ugotovili, da so bili večinoma izvedeni. Niso pa soglašali s tem, da niso bile TOZD informirane o delitvi preostalih sredstev iz sklada skupne porabe iz leta 1973, katera so bila namenjena TOZD. Zadolžili so delegacijo TOZD VET v DSZ, da tam zahteva ustrezno obrazložitev pristojnih služb.

Pri sprejemanju poslovne politike za leto 1975, so se člani predvsem zavzeli za izpolnitev poslovnih programov za prihodnje leto. Sprejet je bil ugotovitveni sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov v občini Jesenice, katerega so sprejeli SDS.

Ugotovitvenega sklepa o uvedbi nagrade »novator leta« niso sprejeli, ker SDS in usklajevalna konferenca niso bile soglasne s predloženim predlogom. Le-te se zavzemajo za osnove priznanja »novator leta« na nivoju TOZD. Osnovna izhodišča za to naj bi bila:

1. Uvedejo se manjše simbolične denarne nagrade in ustrezna priznanja (plakete);
2. Priznanje »novator leta« lahko prejme več kandidatov, vendar največ do tri;
3. Sredstva in višina nagrade se odobrijo vsako leto sproti, pred poročilom;

rokov rezervnih delov je bilo v avgustu in septembru doseženo s 25 odstotkov, kar je za devet odstotkov več kot predvideva antiinflacijski program.

V pripravi je sistem za natančno spremljanje naloge nepredvidenih vzdrževalnih intervencij v času 30 minut.

Kondenzatorska baterija za zmanjšanje jalove energije bo zgrajena do 15. decembra. Naloga povečati udeležbo plavžnega plina pri kurjenju parnih kotlov v odnosu na mazut na razmerje 50 : 50, je bila v avgustu dosežena 61,8 : 38,2, v septembru pa 70,5 : 29,5. Naloga znižati specifično porabo toplote na kg pare za pet odstotkov, je bila v avgustu dosežena z 2,2 odstotka, septembra pa z 1,8 odstotka. Usposobljene so bile energetske meritve za Javornik. Naloga povečati prodajo tehničnih plinov za deset odstotkov, je bila v avgustu dosežena za kisik 67 odstotkov, argon 108 odstotkov, dušik 163,5 odstotka, skupni indeks je 112,8 odstotka, v septembru pa za kisik 88 odstotkov, argon 145 odstotkov, dušik 132 odstotkov, skupni indeks 121,6 odstotka.

Nova cevna povezava komprimiranega zraka med Jesenicami in Belo je v delu. Pripravljen je tehnična dokumentacija za razpravo za dokončno ureditev industrijskih odplak v Železarni. Nabava novega kompresorja za vodik je zagotovljena v okviru izgradnje nove hladne valjarne.

Delež transportnih stroškov v lastni ceni na tono jekla je leta 1973 znašal 107 din/t ali 2,50 odstotka. Naloga je znižati stroške za pet odstotkov, na 2,38 odstotka v lastni ceni. Doseženo je bilo v avgustu 2,10 odstotka ali 136 din/t in 2,78 odstotka v septembru ali 189 din/t. Naloga povečati izkoristek transportnih kapacitet za deset odstotkov je bila v mesecu avgustu uresničena z 0,430 ur na tono, v septembru pa z 0,410. V letu 1973 je znašal 0,436 lokomotivskih in kamionskih ur. To pomeni, da se je storitnost v avgustu povečala za 1,4 odstotka, v septembru pa za šest odstotkov. Trake time prevoza šarž zaradi transporta ni bil moten. Vsi obrati so dobivali redne transportne usluge. Tolerirani normativni strojnine za mesec znaša 50.000 din. V avgustu je bilo doseženo 30.725 din in v septembru 62.416 din. Stroški vzdrževanja transportnih naprav so v porastu.

Odbor je poročilo o izpolnjevanju nalog po antiinflacijskem programu v mesecu juliju in avgustu za TOZD VET sprejel. Pri tem pa je ugotovil, da so zahteve antiinflacijskega programa po znižanju vzdrževalnih zastojev v valjarni bluming iz osem na šest odstotkov trajno nedosegljive, zato predlaga, da z ozirom na stanje naprav v tej valjarni ostane normativ vzdrževalnih zastojev po antiinflacijskem programu osem in ne šest odstotkov. N. Z.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

16. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

V torek, 12. novembra, je predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje v TOZD Hladna predelava Anton Klemenc sklical 16. sejo z naslednjim dnevnim redom: pregled izvrševanja sklepov prejšnje seje, obravnava osebnih dohodkov doseženih v mesecu oktobru in pregled učinkov za mesec oktober.

Pri pregledu izvrševanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi realizirani.

O doseženih osebnih dohodkih v mesecu oktobru je poročal Stanko Malej iz oddelka za nagrajevanje — SEOP. Povedal je, da znaša poprečni osebni dohodek v mesecu oktobru 3.183 din na zaposlenega. To je 220.— din ali 7,4 odstotke več kot v prejšnjem mesecu. Na dosežen tako visok osebni dohodek so imeli svoj vpliv: povišanje obračunskih postavk za pet odstotkov v mesecu septembru, sorazmerno visoko število ur in dober rezultat dela po učinku. To je v letošnjem letu tudi najvišje doseženo mesečno poprečje, ki ga verjetno v novembru in decembru ne bomo presegli. Osnovni podatki o gibanju osebnega dohodka v TOZD Hladna predelava so:

	OD v sept. oktobru razlika		
	din/os. v din		
vodstvo hl. predelave	3.772	4.043	+ 271
hl. valjarna	2.999	3.187	+ 188
žičarna	2.827	3.096	+ 269
profilarna	2.858	3.297	+ 439
vratni podboji	2.650	2.623	— 27
jeklovlek	2.735	2.959	+ 224
elektrodni ob.	2.377	2.633	+ 256
žebljarna	2.410	2.664	+ 254

Primerjava doseženega odstotka učinka je naslednja:

	september	oktober
vodstvo hl. predel.	28,79	28,81
hl. valjarna	27,08	27,93
žičarna	26,62	26,57
profilarna	28,31	28,76
vratni podboji	27,98	23,26
jeklovlek	23,57	28,51
elektrodni ob.	23,02	26,35
žebljarna	23,92	25,08

Odbor je pri pregledu gibanja OD ugotovil, da je osebni dohodek v me-

TOZD Hladna predelava

secu oktobru v primerjavi s septembrom višji v vseh obratih, razen obrata vratnih podbojev. Vzrok za nižji poprečni osebni dohodek v tem obratu je v tem, da se je poprečni stalež dvignil iz 15 na 25 oseb in to delavcev z nižjimi plačilnimi kategorijami, kar znižuje poprečje.

Operativni program so v oktobru izvršili vsi obrati razen žebljarne. Ker v žebljarni operativnega plana niso izvršili, zaradi objektivnih razlogov, to je v glavnem zaradi pomanjkanja vložka, je bila izvršena korekcija za 40,6 ton. Obrati so tako dosegli naslednje procenete stimulacije na izvršenje operativnega programa:

	odstotkov
vodstvo hl. predelave	9
hl. valjarna	10
žičarna	8
profilarna	12
vratni podboji	9
jeklovlek	10
elektrodni obrat	8
žebljarna	6

Odbor na poročilo ni imel bistvenih pripomb. Soglašal je tudi s korekcijo operativnega programa za 40,6 ton.

Odbor je pregledal še doseganje učinkov na posameznih strojih in napravah ter ugotovil, da se le-ti gibljejo v mejah normale. Odstotek premij po učinku je v obratih TOZD Hladna predelava za mesec oktober naslednji:

	Odstotkov
vodstvo hl. predelave	29
hladna valjarna	29
žičarna	29
profilarna	29
vratni podboji	—
jeklovlek	31
elektrodni obrat	35
žebljarna	23
	J. S.

TOZD Valjarne

12. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

Predsednik odbora Jože Vilman je dne 15. novembra sklical 12. sejo odbora za dohodek in nagrajevanje pri DS TOZD Valjarne z naslednjim dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, pregled OD v mesecu oktobru in analizo učinkov in stimulacije na operativni program in obravnavo predloga samoupravnega sporazuma o delitvi OD v TOZD.

Sklepi zadnje seje so bili v celoti realizirani.

Analizo o gibanju OD v mesecu oktobru je podal Stanko Malej. Sorazmerno dobri rezultati dela po učinku, regulacija obračunskih postavk in visoko število opravljenih ur so pripomogli, da je bil v oktobru 3.183 din poprečni dohodek na zaposlenega, kar je v tem letu najvišje mesečno povprečje.

V TOZD Valjarne je dosegla najvišji poprečni OD na osebo valjarna žice (3.162 din), najnižjega pa je imela valjarna 2400, in sicer 2.914 dinarjev na osebo. V poprečju TOZD Valjarne je bil osebni dohodek za 7,47 % višji od meseca septembra.

Korekcije za operativni program do višine 6 % so bile izvršene v valjarni žice in valjarni 2400, s čimer je odbor soglašal.

Na predlog samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka v TOZD je

imel odbor naslednje pripombe:

— Pri členu 30 so člani odbora mnenja, naj se uspešnost posameznika ocenjuje vsaj dvakrat letno, kot je to predvideno za ugotavljanje delovne dobe.

— Pri členu 42, ki govori o vrednotenju delovnih izkušenj in stalnosti, naj bi se povečal odstotek, ki je določen za delovno dobo v Železarni na račun skupne delovne dobe posameznika.

— Odbor postavlja vprašanje, kakšno bo v prihodnje urejanje napredovanja delavcev, ki prejemajo OD po členu 38 samoupravnega sporazuma o medsebojnih odnosih.

Ob zaključku seje je odbor ugotovil, da posameznim članom odbora niso dostavljena vabila za sejo, kljub pravočasnemu odpošiljanju, kar ima za posledico ponovno sklicevanje sej, oz. minimalno udeležbo na sejah. HZ

TOZD Talilnice

14. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje pri DS Talilnice Miloš Piščanec je 13. novembra sklical 14. redno sejo, na kateri so obravnavali OD za mesec oktober. Poleg članov odbora sta bila navzoča tudi Stanko Malej in Oto Kelih iz SEOP.

Doseženi osebni dohodek je obrazložil Stanko Malej in poudaril faktorje, ki so vplivali na višino osebnega dohodka. Večje število delovnih ur in dober rezultat dela po učinku je skupaj s pet odstotki povečano obračunsko postavko že v septembru pripomoglo k temu, da so osebni dohodki dosegli poprečno višino na zaposlenega 3.183 dinarjev. To je 220 dinarjev ali 7,4 odstotke več kot v septembru.

Korekcija za doseganje plana ni bila izvršena v nobenem talilniškem obratu, kar kaže na dober rezultat obratovanja v mesecu oktobru.

Stanko Malej je tudi poudaril, da se je indeks osebnih dohodkov približal indeksu življenjskih stroškov, kar gre predvsem na račun oktobrskega izplačila.

Iz spodnje tabele je razvidno gibanje OD v TOZD Talilnice za mesec september, v odnosu na mesec oktober:

Obrat	OD v septembru			OD v oktobru			Razlika v %
	ur/os	din/h	din/os	ur/os	din/h	din/os	
vod. tal.	176,0	26,09	4.591	193,2	26,48	5.115	+ 11,41 %
plavž	183,9	16,40	3.015	193,9	16,24	3.149	+ 4,44 %
martin.	183,7	16,63	3.056	190,8	16,53	3.154	+ 3,21 %
el. jekl.	181,1	16,43	2.976	188,8	17,23	3.252	+ 9,27 %
livarna	183,8	15,57	2.861	198,4	15,58	3.091	+ 8,04 %
šamotar.	180,9	14,47	2.618	194,0	14,33	2.780	+ 6,19 %

TOZD TALILN. 183,1 16,29 2.982 192,3 16,33 3.139 + 5,26 %

Boljši osebni dohodek v oktobru je pogojen tudi z doseženimi dobrimi rezultati na nivoju celotne Železarne. D. M.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

VEČJA AKTIVNA VLOGA MLADIH

V četrtek, 14. novembra so se delegati iz osnovnih organizacij ZSMS zbrali na volilni seji občinske konference ZSMS Jesenice. Na tej seji so obravnavali in sprejeli akcijski program za enoletno obdobje in statutarne pravila občinske organizacije, poleg tega pa so izvolili še novo predsedstvo, nadzorni odbor, odbor za statutarne vprašanja in pritožbe ter predsednika in sekretarja.

Predsednica OK ZSMS Jesenice je med navzočimi pozdravila tudi predsednika RK ZSMS Ljuba Jasniča, člana sekretariata RK ZSMS Zlata Vogriča, predstavnika OK ZKS Jesenice Dušana Pleša, OK SZDL Zdravka Pogačnika, OSS Egidija Matiča, občinskega odbora ZRUS Ivana Kerna, predsednika OK ZSMS Kranj Cirila Sitarja ter predstavnikov specializiranih organizacij.

Najprej so delegati obravnavali in sprejeli poslovnik o delu OK ZSMS Jesenice, potem pa je Angelca Murko-Pleš podala krajše poročilo o delu občinske organizacije ZSMS Jesenice v preteklem obdobju, ter opozorila na nekatere slabosti, ki se še vedno pojavljajo v naši organizaciji.

Predsednica je menila, da je bila vloga aktivnih mladih komunistov v naši organizaciji premajhna, kajti mladi komunisti morajo biti udarni bataljon, ki bo tudi odgovoren za uresničevanje programov in usmeritev. Poleg tega je posebno težavno ustanavljanje osnovnih organizacij ZSMS v krajevnih skupnostih, kjer so mladi še vse preveč zainteresirani za širšo družbeno aktivnost, ravno tako pa niso v celoti zaživel, še aktivni mladi delavci v sindikalnih konferencah.

Nadaljevala je z ugotovitvijo, da so se mladi v preteklem obdobju v velikem številu aktivirali, ustanovljene imamo konferenco mladih delavcev, konferenco mladih in izobraževanju, konferenco mladih iz KS, aktivno je začel delovati klub študentov, poleg tega pa moramo poudariti, da so se mladi vključili v celotno družbeno dogajanje. Vključili so se v razprave o ustavnih dokumentih, o dokumentih kongresov ZKJ in ZKS, aktivno so sodelovali pri izvedbi volitev, vključeni pa so tudi v organe samoupravljanja. V vseh delegacijah v naši občini je 18 odstotkov mladih.

Manifestativne akcije, je nadaljevala, so zelo uspele, zagotovili smo udeležbo več tisoč mladih, iz tega pa lahko sklepamo, da se bo organizacijsko in vsebinsko razvilo podobno delovanje mladih tudi v nadaljnjem obdobju. Mesec maj je bil resnično mesec mladosti, saj tako številne udeležbe na prireditvah v tem mesecu še ni bilo.

Sodelovanje s specializiranimi organizacijami je bilo dokaj dobro, žal pa moramo ugotoviti je menila, da sodelujemo le pri prireditvah, ne najdemo pa stikov z njimi za kakšno tesnejše sodelovanje in za bolj organizirano akcijo.

O razpravi, ki je sledila, je najprej predsednica konference mladih iz KS opozorila na probleme ustanavljanja in delovanja osnovnih organizacij ZSMS ter poudarila, da je prva naloga v tem obdobju po kongresu popis tistih, ki želijo in so pripravljene delati v ZSMS.

Mladi se bodo morali bolj vključevati v delovanje krajevne samouprave, ustanoviti pa bo potrebno osnovne organizacije ZSMS še v KS Sava, Podmežaklja in Žirovnici. V tisti KS, kjer je veliko število mladih ali v KS, ki vključujejo več zaselkov in vasi bomo morali ustanoviti osnovno organizacijo in aktivne ZSMS, je govornica sklenila svoje misli.

Zdravko Pogačnik je kot predstavnik OK SZDL mlade opozoril na volitve delegacij in delegatov v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in poudaril, da se morajo tudi

mladi kot enakopravni člani naše družbe aktivno vključevati v volitve ter predlagati in voliti mlade v skupščine le-teh.

Predsednik občinske konference ZSMS Kranj Ciril Sitar je spregovoril o regijskem sodelovanju in poudaril, da je v sedanjem obdobju po kongresu ZSMS glavna naloga občinskih konferenc Gorenjske, da organizirajo medobčinski svet, ter da se dogovorijo za primerno kadrovanje v ta organ. Dosedanje sodelovanje med občinskimi konferencami ZM je bilo dokaj dobro, vendar pa niso bile izkoriščene vse možnosti, zato se bo moral medobčinski svet ZSMS bolj vključevati v samo gospodarsko in politično gibanje Gorenjske. Poleg tega pa bo potrebno izdelati skupen program dela, ki bo zajemal skupno izobraževanje po panogah za vse mlade iz naše regije, kajti tako bi lahko bolj racionalno trošili sredstva. Mladi bi bolj morali sodelovati tudi na kulturnem in športnem področju, ter planirati skupne delovne brigade.

Predstavniki občinskega odbora ZRUS Ivan Kernc je opozoril na potrebo po večjem in globljem sodelovanju mladih s to organizacijo. Skupaj bi lahko pripravili razne orientacijske in patrolne pohode, obiske graničarjev ter predavanja o ljudskem odporu in narodni obrambi ter podobno.

O sodelovanju mladih z osnovnimi organizacijami sindikata je govoril predstavnik občinskega sindikalnega sveta Egidij Matič in poudaril, da so se mladi dokaj številno in aktivno vključili v delo sindikata in da bo potrebno še vnaprej programirati skupne akcije obeh organizacij.

Predstavniki občinskega komiteja ZKS Dušan Pleš je med drugim poudaril, da v sedanjem času poteka razprava o programu razvoja za naslednje desetletno obdobje in da se morajo mladi aktivno vključiti v razpravo o tem dokumentu. Mladi delavci se morajo tudi vključiti v delo organov delavske kontrole ter spreminiti odnos do njih.

O delu konference mladih in izobraževanju je govoril njen predsednik, Goran Dražič. Ravno tako kot v KS bo potrebno tudi v šolah izvesti popis članstva, ustanoviti osnovne organizacije ZSMS na šolah in organizirati seminar za vodstva teh organizacij. Mladi delavci se bodo na občinski ravni tudi še nadalje združevali in sodelovali preko svojih delegatov v konferenci mladih delavcev, je poudaril Mile Zrnič. Ustanoviti bo potrebno osnovne organizacije povsod tam, kjer jih še ni, pa obstajajo vse možnosti. V prihodnjem mesecu pa bo izveden seminar za vodstva osnovnih organizacij.

O predlogu statutarne pravil občinske organizacije ZSMS Jesenice je vse navzoče na kratko seznanila sekretarka OK ZSMS. Prva novost je preimenovanje aktivov v osnovne organizacije, ki se ustanovijo povsod tam, kjer živi ali dela vsaj deset mladih. Možno je združevanje več osnovnih organizacij v koordinacijsko konferenco ali več mladih iz več organizacij iste panoge v eno osnovno organizacijo. Za delo na posameznih področjih bodo še vedno delovale in združevale delegatke štiri konference, od katerih so tri že ustanovljene, medtem ko si bo morala OK ZSMS Jesenice v prihodnje prizadevati da bo ustanovila še konferenco mladih iz specializiranih organizacij.

Občinsko konferenco ZSMS pa bodo sestavljali po en delegat iz vsake osnovne organizacije in kluba študentov, medtem ko bodo kolektivni člani kot so na primer planinska zveza, taborniki, gasilci, imeli po tri delegatska mesta. Tako bo konferenca štela 97 članov. Pomembna novost v novih pravilih je tudi odbor za statutarne in pritožbene vprašanja, ki bo obravnaval in reševal vse zadeve v zvezi z izstopom oziroma izključitvijo mladince iz osnovne organizacije ZSMS.

Delegati so v nadaljevanju razpravljali še o akcijskem programu OK ZSMS. Z njim so v celoti soglašali vendar predlagali, da se posamezna poglavja o delovanju mladih razširijo.

Novo predsedstvo, ki je bilo izvoljeno na seji sestavljajo: Angelca Murko-Pleš, Slavka Brelih, Vjekoslav Bošnjak, Dušan Blažič, Darinka Klinar, Igor Lorenčič, Boris Gluhar, Franci Makše, Draga Zugwitz, Bojan Erjavšek, Anton Soklič, Ivica Klanica, Ivo Ščavničar, Mile Zrnič, Vaso Koman, Janko Rabič, Nada Dejak, Lado Sotlar ter predsedniki konference mladih delavcev, mladih iz KS, mladih in izobraževanju, mladih iz specializiranih organizacij in še en predstavnik specializiranih organizacij.

Nadzorni odbor sestavljajo: Janez Jenko, Nadja Kilar, Zvone Kobentar.

V odboru za statutarne in pritožbene vprašanja so: Vlado Ščetarič, Fedja Krč in Miro Lapanja.

Za predsednico OK ZSMS je bila ponovno izvoljena Angelca Murko-Pleš, za sekretarja pa Slavka Brelih.

GRANIČARJI OBISKALI ŽELEZARNO

Minulo soboto je okrog sedemdeset graničarjev iz komande JLA Radovljica in okoliških karavil naše občine obiskalo Železarno. Po ogledu obratov v valjarni Bela, so se graničarji v prostorih Kazine sestali s predstavniki našega kolektiva. Najprej je o zgodovini Železarne, o razvojni tehnologiji in nadaljnjih perspektivah graničarje seznanil pomočnik glavnega direktorja Ivo Arzenšek. V nadaljevanju je spregovoril predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Ivo Ščavničar in graničarje seznanil z delom in zanimivostmi naše občine. Franjo Kragolnik je potem kot predstavnik mladih železarjev govoril o organiziranosti mladine v naši železarni.

Črn madež k sicer zelo prijetnemu in sproščnemu srečanju, je bil slab odziv mladih železarjev. Če zapišemo, da je bilo prisotnih le šest članov predsedstva TK ZSMS oziroma mladih iz vse Železarne (vsi aktivni so dovolj zgodaj prešli obvestilo), je vsak komentar odveč. J. R.

PETEROBOJ V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

V petek, 22. novembra, bo na Jesenicah športni peterboj v počastitev 29. novembra — dneva republike. V šahu, odbojki, kegljanju na asfaltu in namiznem tenisu, se bodo pomerile ekipe Elana Begunje, Plamena Kropce, Verige Lesce, enote JLA Radovljica in železarne Jesenice. Organizator peterboja je komisija za rekreacijo pri tovarniški konferenci ZSMS Železarne. J. R.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

36

Skoraj enake znake zastrupljenja povzročajo še naslednje strupene gobe:

- lijava debelonožka (CORTINARIUS TRAGANUS)
- rdečkasta razcepljenka (INOCYBE PATOUILLARDI)
- velika rdečeliska (RHODOPHYLLUS SINUATUS)
- strupena kolobarnica (TRICHOLOMA PARDINUM)
- kosmata sirovka (LACTARIUS TORMINOSUS)
- bljuvna golobica (RUSSULA EMETICA)
- krhka golobica (RUSSULA TRAGILIS)
- vražji goban (BOLETUS SATANUS) in
- bleđa griva (CLAVARIA PALLIDA)

Kot že rečeno se lahko zastrupimo sicer z nestrupenimi gobami. Stare, nagnite, črvice, objedene ali z vodo prepojene gobe niso okusne, temveč lahko povzročijo hujše prebavne motnje. Takih in podobnih gob ne nabiramo. Nabrane gobe pred uporabo še enkrat pregledamo in vse nezdrave, po vonju sumljive izločimo.

Le nekatere vrste gob lahko uživamo presne, večino pa prekuhamo. Vsako gobjo hrano moramo čimprej pojesti. Dalj časa ne smemo hraniti in pogrevati gobje obroke. Pri daljšem stanju, posebno na toplem, se prično razvijati strupene snovi, ki povzročijo hujše zastrupitve, spremljajo pa jih črevesne in želodčne motnje.

STRUPENE VIŠJE RASTLINE

Pri tako imenovanih višjih t.j. zelenih rastlinah si oglejmo vrste, ki jih pogosto zamenjujemo z užitenimi. Zelo so podobne užitenim, s svojimi živo obarvanimi plodovi pa kaj lahko zapeljejo nabiralca. Še posebej so te vrste nevarne v vojni, saj lačen človek pogosto ne pazi posebno, kaj uživa in je. Kaj kmalu se zadovolji s tem, da čim hitreje napolni želodec. Med strupene zelene rastline na slovenskem ozemlju spadajo naslednje vrste:

TISA (TAXUS BACCATA)

Vedno zelen grm ali do 17 m visoko drevo. Plod je živo rdeča tisisa jagoda, sestavljena iz semena in mesnatega ovoja. Raste posamič po vsej Sloveniji od nižin do planinskega pasu, pogosto jo tudi sadijo po parkih.

Vsa rastlina razen rdečega plodnega ovoja, ki obdaja seme, je zelo strupena. Njen strup so uporabljali že Kelti za zastrupljanje puščic. Vsebuje strup taksin. Zelo majhne količine zaužitih semen ali listov v kratkem času povzročijo smrt. Prvi znaki zastrupitve nastopijo po eni uri po zaužitju z bruhanjem, močnimi bolečinami v trebuhu, drisko in omotico. Dihanje je sprva pospešeno, nato pojenjuje ob istočasni motnjah v krvnem obtoku. Smrt nastopi zaradi motenj v krvnem obtoku in zadušitve.

OKZOLISTNA PREOBJEDA (ACONITUM)

ANGUSTIFOLIUM)

TURSKA PREOBJEDA (ACONITUM TAURICUM)

NAVADNA PREOBJEDA (ACONITUM VULPARIUM)

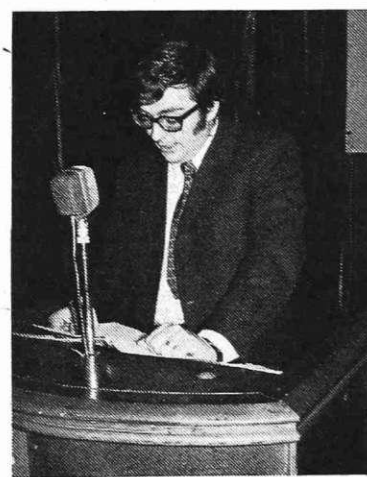
Okzolistna preobjeda je trajnica s 50 do 100 cm visokim, golim in redko olistanim stebлом. Cvetovi so vijoličasti ali redko beli in združeni v razraslo, piramidasto in pogosto rahlo socvetje. Cvete od julija do avgusta.

Raste v planinskih predelih na humoznih tleh, po travnikih in pašnikih, ob pastirskih stajah, pa tudi v razredčenih gozdovih in na senčnih, skalnatih pobočjih v Julijskih Alpah.

V Savinjskih Alpah raste njej zelo podobna turska preobjeda, ki je robustnejša, visoka do 60 cm. Cvetovi so zamolklo vijoličasti.

VASO KOMAN DELEGAT NA KONGRESU ZSMJ

Danes, 21. novembra, se je v Beogradu začel 9. kongres zveze socialistične mladine Jugoslavije. Iz jeseniške občine kot delegat občinske konference ZSMS sodeluje na tem velikem zboru vse jugoslovanske mladine VASO KOMAN, predsednik tovarniške konference ZSMS Železarne, član skupnega predsedstva OK ZSMS in član družbenopolitičnega zbora občine Jesenice. Devetemu kongresu ZSM Jugoslavije tudi mladi iz naše občine želimo veliko plodnega in uspešnega dela. J. R.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

27

Teden po jeseniško-trboveljskem delavskem srečanju in izletu na Bledu je 20. julija 1923 prišlo do splošne stavke delavstva, zaposlenega pri Trboveljski premogokopni družbi. V stavko je stopilo več kakor 9400 rudarjev in terjalo zvišanje mezd. Delavski zaslužek je zaradi inflacije in draginje močno zaostajal za nenehno dražitvijo življenjskih stroškov. Zato so terjali skoro povsod in ne samo v Trbovljah najmanj petintridesetodstotno povišanje takratnih delav-

skih mezd. Dan pred začetkom trboveljske stavke so začeli s to zahtevo (35 odstotkov poviška) stavkati tudi lesni delavci v Mislinji, pa tudi jeseniški, kakor sem že omenil, so to leto mislili na stavko, a zaradi neenotnosti vodstev strokovnih organizacij do nje ni prišlo. V zvezi s tem sem že navedel, kaj je o akciji za stavko navedel leta 1936 predvojni jeseniški kronist v brošuri »Jesenice«, moral pa bi navesti tudi spomin Janeza Mlakarja, s katerim je odkrilo še neko senčno stran nekaterih delavcev brez delavske morale, na kateri temelji delavska solidarnost, oziroma je njen bistveni del posebno tedaj, kadar delavski boj zahteva od delavca, da se odpove trenutnim osebnim koristim in željam v korist kolektiva in kolektivne delavske borbe. Sicer pa bo to senčno stran lahko spoznal sleherni iz Mlakarjevih besed:

»Ko se je zaradi mezdnih razmer in naraščajoče draginje v začetku leta 1923 zaostrojilo razmerje med delavstvom in Kranjsko industrijsko družbo in ker ta delavskim zahtevam ni hotela ustreči, smo začeli razmišljati o stavki kot o sredstvu, da bi svoje zahteve do podjetja izsilili. V ta namen smo se zatekli k anketi, h glasovanju, ki naj bi pokazalo, kdo med delavci je za stavko, kdo ne. Večina je bila za uporabo tega sredstva boja, toda tudi glasov posameznikov, da bodo stavkali le tedaj, če jim bo strokovni odbor priskrbel zadostno denarno podporo. Organizacija je kakor vselej slonela na obratnih

delavskih zaupnikih. Tudi tokrat so šli med delavstvo in medenj razdelili posebne vprašalne pole z vprašanji: 1) Kdo bi v morebitni stavki ne potreboval nobene podpore? 2) Koliko dni oziroma koliko tednov bi lahko posameznik ob morebitni stavki zdržal sam brez podpore, oziroma z morebitno minimalno podporo, 3) Kdo bi ob morebitni stavki ne mogel zdržati brez materialne podpore niti nekaj dni? Odgovori na ta vprašanja so bili zrcalo o delavski solidarnosti ali nesolidarnosti posameznika. Bilo jih je mnogo, ki so bili pripravljeni odpovedati se sleherni podpori, če bi prišlo do stavke, bilo pa jih je tudi nekaj sto, ki so smatrali stavko, oziroma stavkovno podporo za plačano brezdelje. Bili so, ki so tedensko zaslužili po 250,— din, za stavkovno podporo pa so zahtevali 300 din, torej 50,— din več, kakor jim je za tedensko delo plačevala Kranjska industrijska družba. Kljub takim, je k temu nelepemu in za delavce take vrste prav nič častnemu spominu dodal Janez Mlakar, »pa je bilo vseeno več takih, ki bi stavkali tudi brez podpore, tako da se je vaga nagnila v prid delavske solidarnosti in bi lahko tvegali celo večtedensko stavko, potem pa se je v svo zavezo vmešalo Osrednje društvo kovinarjev v Ljubljani in naše namere razglasilo za pripravljanje tako imenovane »divje stavke« in nam že vnaprej odreklo sleherno materialno, s tem pa tudi moralno podporo.«

(se nadaljuje)

DELEGACIJA SINDIKATA SLOVENSkih ŽELEZARN V SOVJETSKI ZVEZI

Že več let postavljeni stiki med sindikati metalurgov Sovjetske zveze in sindikatom Slovenskih železarn, ki so potekali v izmenjavni pismen in čestitk ob praznikih, so pospešili prvo neposredno srečanje. Na povabilo metalurškega kombinata Rdeči oktober iz Volgograda je po sklepu sveta sindikatov Slovenskih železarn obiskala Moskvo in Volgograd delegacija sindikata Slovenskih železarn. V njej so bili predstavniki vseh treh železarn in vodstva Slovenskih železarn. Namen obiska je bil, da se seznanimo z uspehi in delom sindikatov metalurgov v SZ ter da izmenjamo mnenja o delu sindikatov pri nas in v SZ.

Z Brnikov smo odleteli 24. septembra z letalom DC-9 do Beograda. Na beograjskem letališču nas je predstavnik zveznega odbora sindikata industrije in rudarstva Jugoslavije seznanil s potekom obiska delegacije. Carinske formalnosti v Beogradu so bile hitro za nami in ob 9. uri smo že sedeli v modernem letalu Tupoljev 154, ki je ob 9.15 uri poletel za Moskvo. Prijazne stewardese so nam ponudile jedila in pijačo, tako da je bilo potovanje kar hitro za nami. V letalu je bilo še več potnikov — turistov, ki so bili namenjeni v Leningrad. Se predno smo pristali na modernem in lepo urejenem letališču Šeremetovo, smo premaknili ure za dve uri naprej, tako da smo v Moskvi pristali ob 14. uri po njihovem času.

Že na letališču nas je sprejel predstavnik mednarodnega oddelka CK sindikata metalurgov SZ s prevajalko, ki sta nas spremljala vso pot po SZ. Iz letališča smo se odpeljali v Moskvo in se tam nastanili v hotelu, ki je last sindikatov, kjer nas je naš spremljevalec seznanil s programom našega bivanja v Sovjetski zvezi.

Že prvo popoldne smo si s taksijem ogledali nekaj mestnih znamenitosti, predvsem pa Kremelj, kjer smo zvečer v veliki kongresni dvorani občudovali opero Knez Igor, v izvedbi Bolšoj teatra. Kongresna dvorana ima okoli 6.000 sedežev, ki so bili vsi zasedeni in ogromen oder, kjer nastopa tudi do 150 in več igralcev naenkrat.

Drugi dan smo se odpeljali na letališče Vnukovo, kjer smo z letalom TU 134 nadaljevali pot v Volgograd. Po eni uri in 40 minutah leta, ko smo vso pot gledali pod seboj samo ravnino, smo pristali v Volgogradu. Na letališču so nas dočakali predstavniki oblastnega komiteja sindikata metalurgov Volgograda in predsednik sindikata tovarne Rdeči oktober.

Popoldne smo si ogledali mestni muzej revolucije, planetarij s prikazom filma Bitka za Stalingrad, nato pa so sledili razgovori na oblastnem komiteju sindikata za črno metalurgijo-Volgograda. Na tem razgovoru so nam predstavili Volgograd z 870.000 prebivalci, ki se razprostira ob loki reke Volge v dolžini 75 kilometrov, kot center Povolžja. Orisali so nam gospodarstvo tega območja, kjer so poleg metalurgije razvite še naslednje panoge: strojna in kemična industrija, ladjedelništvo, tovarna traktorjev, elektronika, tekstilna industrija in podobno. Samo v tej oblasti letno pridelajo okoli pet milijonov ton žita, kar zadošča za enomesečno prehrano SZ. Nato so nam predstavili dejavnost sindikalne organizacije metalurgov Volgogradske oblasti. Sindikat obravnava proizvodno problematiko, pospeševanje socialistično tekmovanje za izvrševanje planov, pospešuje razne oblike sodelovanja delavcev pri upravljanju — vse je le posvetovalnega značaja, zelo pomembno področje pa je tudi varstvo pri delu. Sindikat ima na skrbi celotno stanovanjsko politiko, deli stanovanja in skrbi za celotni družbeni standard.

V mestu Volgogradu in celotni Sovjetski zvezi je 35 % primanjkljaj delovne sile, predvsem nižje kvalificiranih delavcev.

Oblastna organizacija sindikata se sestoji iz 14 sindikalnih organizacij,

od katerih je ena tudi v kombinatu Rdeči oktober. Skupno šteje oblastna organizacija metalurgov 40.000 delavcev. Pogovor je nadalje potekal o članstvu v sindikatu, članarini, ki znaša odstotek od osebnih dohodkov. Na vsakih 700 zaposlenih, je v sindikatih en profesionalni delavec. Poprečni osebni dohodki v Sovjetski zvezi znašajo 139 rubljev osnove, oziroma 188 rubljev bruto.

Govora je bilo tudi o reševanju stanovanjskih vprašanj, dopustih, upokojitvah itd. Ob koncu razgovora so predstavniki sindikata poudarili, da osebni kontakti in sodelovanja mnogo prispevajo k napredku sindikalnega gibanja v svetu. Podobnih besed smo bili še večkrat deležni.

Drugi dan našega bivanja v Volgogradu, smo si ogledali muzej kombinata Rdeči oktober. Sledil je razgovor pri direktorju kombinata, kateremu so prisostvovali še sekretar partijske organizacije, predsednik sindikata kombinata Rdeči oktober in predsednik sindikata metalurgov oblasti Volgograda.

Najprej je direktor predstavil kombinat, v katerem so s proizvodnjo začeli pred 76 leti. Kombinat je bil osnovan zaradi ugodnih naravnih in prometnih zvez (Volga, križišče železnic), zadostnih količin plina in lastne elektroenergije.

Od leta 1930, je kombinat specializirana tovarna za visoko kvaliteto jekla. Letno izdelajo dva milijona ton jekla (vse elektro jekla), od tega 1,5 milijona ton finalnih izdelkov. Izdelujejo 400 kvalitete jekla. Kombinat je bil dvakrat povsem porušen — ob državljanski vojni in v drugi svetovni vojni. Usmeritev kombinata je na kvaliteto izdelkov, predvsem iz nerjavečega jekla in jekla za krogične ležaje. Veliko vlagajo v čistilne naprave. V kombinatu je 15.000 zaposlenih, z objekti družbenega standarda v okviru kombinata pa 17.500. Direktor sprejema tehnične odločitve, ki so obvezne.

Planiranje je v SZ centralno z vrha (gospilan) navzdol, na kar nimajo nobenega vpliva. Splošno pravilo je, da je letna rast proizvodnje tri odstotke, brez novih naprav. Direktor odgovarja predvsem za izpolnitev plana. Imajo proizvodne konkurence, kjer sodelujejo pri upravljanju delavci (posvetovalni značaj). Na tej podlagi se pripravljajo odločitve, ki so obvezne. Partijska organizacija mora bedeti nad izpolnjevanjem plana s tem, da predvsem kontrolira direkcijo z direktorjem na čelu, kako izvaja plan.

Odločitev partije, v zvezi z izvrševanjem plana, je obvezna tudi za direktorja. Kadrovska politika se lahko vodi le v soglasju s partijsko organizacijo in sindikatom. Veliko pozornost posvečajo izobrazbi delavcev v duhu internacionalizma, marksizma in usposabljanju za izvrševanje nalog višjih forumov. Sindikalna organizacija ima pretežno iste funkcije kot partija, le da deluje v širšem sestavu.

Ožje vodstvo kombinata sestavlja direktor, glavni inženir (tehnični direktor), več namestnikov za komercialno, ekonomiko, kadre, investicije ter načelniki oddelkov s pomočniki. Vsako samostojno rešuje vprašanja iz svojega področja.

Razgovoru je sledil ogled obrata elektropeči, kjer imajo tri 200 tonske in eno 100 tonsko peč ter obdeloval-

nice vlečenih izdelkov (jeklovlek). Presenetila nas je velika delovna disciplina, nikjer ni odvečnih delavcev, na delovnih mestih in v obratih sploh je izredno velika čistoča. Pri elektro pečeh ni prahu in dima, torej odpravevanje je pri njih rešeno. Celotni vložek je v hali in vsa korita prej segrevajo predno založijo peči.

Kosilo smo imeli v tovarniški menzi, takih menz imajo v kombinatu 12 z odlično hrano. Po kosilu je sledila vožnja s posebno ladjo po Volgi in to do kanala Volga—Don 60 km, kjer so nam pokazali obe obrežji te mogočne reke. Na levem bregu Volge imajo plažo za mesto Volgograd, v pristaniščih pa veliko jaht, kajti Volga je kakor majhno morje.

Spomenik zmage rdeče armade nad Nemci leta 1943 v znani stalingrajski bitki

Naslednji dan, 27. septembra, dopoldne, smo si ogledali več družbenih objektov v okviru kombinata in sicer: vzgojno varstveni zavod, takih ima kombinat 17 in imajo vsi otroci zaposlenih zagotovljeno varstvo. Podobni so našim, s to razliko, da so cenejši in odprti dan in noč. Videli smo klub Mladi tehnik s številnimi oddelki (foto, raketarstvo, modelarstvo, itd.). Imajo sodoben sanatorij za preventivno zdravljenje. V sanatoriju omogočajo delavcem za minimalno plačilo številna preventivna zdravljenja kot so: inhalacije, kopele, kure, sončenje in podobno. Delavci v času zdravljenja hodijo normalno na delo. Letno se tu zdravi 1.700 delavcev (10 % zaposlenih). Izdelek za vzdrževanje sanatorija je minimalen, če upoštevamo številne koristi, ko delavci po zdravljenju bolje delajo, ni toliko bolniških dopustov in podobno.

Popoldne smo imeli v domu kulture kombinata razgovor z aktivnim sindikata kombinata Rdeči oktober. Sam dom je veličastna stavba v stalingraskem slogu kot mnoge druge stavbe v Volgogradu. Na razgovoru so nam najprej orisali sindikalno organiziranost v kombinatu. Komite sindikata šteje 41 članov, od teh je

Moskva — hotel Ukrajina

šest profesionalcev. Poleg komiteja imajo še komisije. Komite združuje 41 sindikalnih organizacij oddelkov, katere sestavlja 687 sindikalnih grup, ki imajo od 15 do 25 delavcev, vse so oblikovane po proizvodnem načelu.

Sindikalna organizacija v kombinatu predvsem organizira socialistična tekmovanja, proizvodna posvetovanja, izvršuje kolektivne pogodbe, skrbi za disciplino. Kolektivne pogodbe se sklepajo med administracijo podjetja in sindikatom. Z njo se urejajo vprašanja v zvezi z izvrševanjem planov, sistem osebnih dohodkov, varstvo pri delu, izboljšanje življenjskih pogojev, dopusti in podobno. Sindikat ima svoje sklade, na primer za razvoj proizvodnje, za stimuliranje in za kulturne akcije ter za stanovanjsko izgradnjo. Kombinatu razpolaga z velikim lastnim stanovanjskim naseljem. Letno zgradijo okoli 200 stanovanj, kljub temu pa je stanovanj premalo in delavec čaka tudi do pet let na stanovanje. O vrstnem redu dodeljevanja stanovanj odloča sindikat. Dobro je urejen prevoz delavcev na delo z javnimi prevoznimi sredstvi. Mesečna vozovnica stane 1.80 rublja. Za dopuste sindikat preskrbi letno 4.500 različnih aranžmajev, nekaj pa tudi kombinat. Zaposlen delavec plača 30 % eene, ostalo pokriva iz socialnega zavarovanja. Kdor ni zaposlen v kombinatu, ne more koristiti nobenih ugodnosti.

Osnovni osebni dohodek v kombinatu znaša 187 rubljev (1 rubelj je okrog 20 dinarjev). V SZ velja enoten tarifni sistem za osnovni OD po kvalifikacijah (zajamčeni OD, neodvisen od izvršitve plana, kar pa je seveda različno po panogah). Tako ima v kombinatu Rdeči oktober direktor 420 rubljev osnove, načelnik oddelka 300—320, mojster 170—210, delavec 118—335 rubljev osnove. V okviru postavljenih razponov kombinat sam odloča in določa konkretne višine OD za posamezne delavce. Dodatno se lahko izplačujejo še premije, povprečje je 30 % za izvrševanje plana nad 100 %, ob nesreči pri delu se premija zmanjša v okviru obrata.

Poprečno stanovanje z ogrevanjem in ostalimi komunalnimi prispevki stane 25 rubljev. V kombinatu imajo 10 % inženirjev in tehnikov ter 400 delavcev v administraciji. Visokostrokovnih kadrov jim, po njihovih izjavah, ne manjka. Razvita imajo razna športna tekmovanja — spartakiade kombinata in še razna tekmovanja.

Razgovoru je sledil ogled zgodovinskih znamenitosti Volgograda. Največ pozornosti je veljalo kompleksu spomenikov zgrajenih v počastitev zmage rdeče armade nad Nemci leta 1943, v tako imenovani stalingrajski bitki. Prav na tem koščku zemlje, ki je bila vsa prepojena s krvjo, stoji danes največji spomenik na svetu, kip ženske, ki predstavlja mater domovino. Visok je 85 metrov in tehta preko 200 ton. V središču tega kompleksa je grobnica padlim za Stalingrad, kjer stoji častna straža rdeče armade in gori večna

bakla. Tudi naša delegacija se je poklonila žrtvam in položila h grobnici venec.

Zvečer smo imeli še zadnje razgovore s predstavniki sindikata Volgograda.

Zjutraj, 28. septembra, smo zapustili Volgograd, se poslovili od predsednika sindikata Rdeči oktober in predsednika oblastnega sindikata metalurgov ter se vrnili z letalom TU 134 nazaj v Moskvo. Popoldne smo si ogledali nekatere znamenitosti Moskve.

Naslednji dan smo si ogledali razstavo gospodarsko-znanstvenih dosežkov SZ. Še prav natančno smo si ogledali paviljon metalurgije in astronautike. Celotni prostor razstavišča, ki obsega 80 objektov, je razporejen na površini 280 hektarov s številnimi vodometi.

Popoldan smo si ogledali muzej Borodinske bitke, v kateri je leta 1812 Napoleon pred Moskvo doživel svoj poraz. Še isti večer smo si v Bolšoj teatru ogledali balet Adama Gisela. Videti Bolšoj teater je enkratno doživetje. Vse predstave so razprodane že vnaprej, vsak dan pa sta v Bolšoj teatru po dve prireditvi.

Zadnji dan našega bivanja v Moskvi in SZ, smo bili sprejeti pri predsedniku CK sindikata metalurgov SZ, kjer smo imeli daljše razgovore. Najprej nam je predsednik orisal delovanje centralnega komiteja sindikata. V SZ je 3.300.000 članov sindikata metalurgov, povezanih v 3.300 sindikalnih komitejev. Najvišje telo je kongres, na katerem se zbere do 1.000 delegatov. Na kongresu se izbere CK, ki šteje z revizijsko komisijo 150 članov, le-ta pa izbere predsednika.

Prezidij se sestaja enkrat do dvakrat mesečno, plenum CK pa enkrat do trikrat letno. V aparatu CK sindikata metalurgov je 60 zaposlenih v sedmih oddelkih. Za področje črne in barvne metalurgije sta ustanovljeni v SZ dve ministrstvi. Veliko funkcionarjev v sindikatu je aktivistov, povprečno vsak četrti delavec dela nekaj v sindikatih.

Glavna naloga CK sindikata je izvrševanje petletnega plana. Izboljšanje osebnega standarda delavcev zavisi od izboljšanja proizvodnje, zato dajejo velik poudarek prav socialističnim tekmovanjem v proizvodnji. Orisali so nam svoje mednarodne povezave, kjer je razširitev kontaktov stalna praksa, ob spoštovanju vzajemnih interesov. Povezovanje s sindikati kapitalističnih držav je brez vpliva na ideološka gledanja sindikalnih delavcev SZ.

Navedli so, da dobiva borba delavcev na zahodu od prej ekonomskega značaja, sedaj politično obelike. Pravijo, da so ekonomska vprašanja danes tudi politična vprašanja. Menijo, da ko tuji gostje spoznajo SZ, njene ljudi, mesta in drugo, protisovjetska propaganda v tujini dobi nasprotne značaj.

To je le nekaj od vprašanj, katere smo obravnavali in ob katerih so nam poskušali dokazati pravilnost njihove usmeritve.

Popoldne smo imeli zadnje razgovore o organiziranosti sindikata pri nas, o delovanju in povezovanju. Na koncu smo še enkrat povabili delegacijo sovjetskih metalurgov, da prihodnje leto obišče Slovenijo, odnosno Slovenske železarnice. Le tako bomo namreč lahko uspešno nadaljevali naše začetno sodelovanje.

Ko smo prvega oktobra zjutraj odleteli iz Moskve proti Beogradu, je bilo v Tupoljevu 154 Jugoslovancev, ki so se vračali iz Sovjetske zveze. Carinske formalnosti v Beogradu so bile zopet hitro za nami in že smo čakali na letalo za Ljubljano. Ob 13. uri smo pristali na Brniku, zadovoljni in enotnega mnenja, da je bil namen obiska dosežen. Začeto sodelovanje pa bomo morali nadaljevati, ker je le-to v obojestranskem interesu, saj pomeni spoznavanje dela sindikatov in izmenjavo izkušenj pri sindikalnem delu.

Franc Kobentar

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

POLJSKA-DEŽELA PREMOGA

V poljskih premogovnikih so nakopali v preteklem letu 157 milijonov ton črnega in 38 milijonov ton rjavega premoga. Glede na količino nakopanega črnega premoga, je Poljska v svetu na četrtem mestu. Pred njo so Sovjetska zveza, ZDA in LR Kitajska. Z ozirom na izvoz črnega premoga pa je ta država s 40 milijoni ton v svetovnem merilu na drugem mestu. Prve so ZDA.

Nova nahajališča

V letu 1970 je pokrival premog 82,5 % celotnih energetskih potreb Poljske. To je razvidno tudi iz podatka, da je proizvodnja električne energije z 92,5 % osnovana na premogu. To je z ozirom na evropske razmere izredno visoka številka, ki je pogojena z velikimi zalogami premoga dobre kakovosti. Samo na

področju Rybnika je 75 % celotnih zalog primernih za proizvodnjo koks. Ražen tega so tudi geološki pogoji izredno ugodni in omogočajo zaradi današnje rudarske tehnike izredno ekonomsko izkoriščanje.

Poleg že znanih nahajališč, med katerimi je in bo tudi v bodočnosti najpomembnejši tisti v zgornji Sleziji, odkrivajo tudi nove. Med njimi je največje in najbolj perspektivno na področju jugovzhodno od mesta Lublina. Količine premoga na tem področju cenijo na tretjino zalog v zgornji Sleziji. Vendar bodo prve pomembne količine premoga s tega področja pričeli kopati po letu 1985.

Z izkoriščanjem nahajališč rjavega premoga so pričeli kasneje. Kljub temu pa se v zadnjem času zelo hitro razvija. Se leta 1960 so nakopali nekaj manj kot deset milijonov ton rjavega premoga. Porabili so ga predvsem na mestu izkopa kot gorivo za termične elektrarne. Nekaj so ga tudi izvozili v sosednje države. Rjavi premog kopljejo na dnevnih kopih in je zaradi njegove nizke cene proizvedena električna energija cenejša, kot če uporabljajo kot gorivo kakovostno sicer boljši črni premog.

Pred kratkom so odkrili dve novi veliki nahajališči rjavega premoga. Prvo pri mestu Konin ob reki Warta in drugo pri mestu Belchatov, južno od Lodza. Pri Konicu bodo zgradili tudi

elektrarno z močjo 500 MW in kasnejšim možnim povečanjem na 800 MW.

Premog — osnova za proizvodnjo električne energije

Velika nahajališča premoga, ki omogočajo ceneno izkoriščanje, so osnova za ekonomsko zelo ugodno proizvodnjo električne energije. Ta situacija se tudi v bodoče ne bo spremenila. Perspektivni načrti za proizvodnjo električne energije predvidevajo, da bo tudi leta 1990 predstavljal premog 85 % osnove za to energijo. Pri tem bo proizvodnja električne energije narasla za 3,5 krat v primerjavi z današnjim stanjem.

Zaradi ekonomskih vzrokov in znižanja onesnaženja okolice, želijo v bodoče s povečanjem porabe električne energije čim bolj znižati direktno porabo premoga. V prihodnjih 15 letih računajo, da bodo znižali delež direktne porabe premoga s sedanjih 30 % na 10 % skupne porabe energije. K temu bo pripomoglo tudi ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov s pomočjo toplarn. Že danes ogrevajo v 35 poljskih mestih 80 % celotne razpoložljive prostornine na ta način. Skupno pokrivajo toplarne že sedaj 35 % celotnih toplotnih potreb v industriji in mestih.

(Se nadaljuje)

LETNI DOPUSTI IN DRŽAVNI PRAZNIKI

V naši tovarni delajo delavci v raznih sistemih dela. Ti sistemi so določeni v samoupravnih sporazumih o medsebojnih razmerjih in odgovornostih delavcev v TOZD. Najbolj pogosti sistemi so 4 + 1 in 6 + 2. Že večkrat se je postavljalo vprašanje, zadnje čase pa so delovne skupine postavile celo vrsto vprašanj, ki zaradi teh ali onih vzrokov niso enako obravnavana, predvsem pa se v posameznih TOZD različno rešujejo. Vprašanja se nanašajo zlasti na naslednje:

— Kaj se piše delavcu, ki bo po razporedu na dan državnega praznika moral delati, pa opravičeno ali neopravičeno ni prišel na delo?

— Ali lahko v sistemu dela 4 + 1 ali 6 + 2 na dan državnega praznika delavec koristi redni letni dopust?

— Kako se šteje izredno plačana odsotnost z dela, do katere je delavec upravičen, če vmes pride državni praznik in prosti dnevi?

Ce delavec, ki bi na dan državnega praznika moral delati, opravičeno izostane z dela, se mu piše opravičilo (bolniška ali drugačna zadržanost). Ce delavec na tak dan neopravičeno izostane z dela, se mu piše neopravičeni izostanek in delavec odgovarja za kršitev svoje delovne obveznosti.

Po zakonu in samoupravnih sporazumih, pripada delavcu, ko izpolni zato zahtevane pogoje, najmanj 18 delovnih dni rednega letnega dopusta. Tudi mednarodna konvencija o dopustih št. 132, ki jo je Jugoslavija ratificirala in s katero morajo biti usklajeni zakonski predpisi, določa, da ima delavec pravico do najmanj treh tednov rednega letnega dopusta. Trije tedni predstavljajo 21 dni, pri čemer se računajo koledarski dnevi, naš zakon pa je že vnaprej odštel nedelje in zato določa, da sme najkrajši dopust trajati najmanj 18 delovnih dni.

Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci (Ur. list SRS št. 18-173/74), v svojem 37. členu določa: »Časa kakršnekoli odsotnosti z dela, ki se priznava v delovno dobo, se ne sme odbiti od letnega dopusta.« Ti primeri odsotnosti so po teoriji in praksi naslednji: čas izredno plačane odsotnosti, dnevi državnih praznikov, dnevi tedenskega počitka, bolezenski in porodniški dopust, vojaške vaje, predvojaška vzgoja, prostovoljna javna dela, opravljanje družbenih in javnih funkcij, mladinske delovne akcije, neplačan dopust do 30 dni, odstranitev delavca iz TOZD do 30 dni ali ves čas, če delavcu ni bil izrečen ukrep »prenehanje lastnosti delavca«, čas prestajanja kazni do 30 dni in podobno. Iz tega je razvidno, da delavcu ne more organizacija združenega dela šteti v dopust dneve državnih praznikov, ker naj bi to bili praviloma že itak dela prosti dnevi. Zakoni tako zvezni kot republiški, ki urejajo vprašanja državnih praznikov določajo, da so vsi državni prazniki dela prosti dnevi z izjemo praznika dneva zmage (9. maja), ki ni dela prosti dan.

Z vidika dopusta, je ta predviden za krepitev in obnavljanje delavčevih umskih, psihičnih in fizičnih sposobnosti. Zato zakon izrecno določa, da ima delavec »pravico in dolžnost, da letni dopust izrabí v TOZD, v kateri je pridobil pravico do njegove izrabe...« Poleg tega zvezni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. list SFRJ št. 22/73) v 74. členu določa: »Z denarno kaznijo od 5.000 do 50.000 din se kaznuje za prekršek temeljna organizacija združenega dela, če ne zagotovi delavcu predpisanega odmora med dnevnim delom ali počitka med dvema zaporednima delovnima dnevnima ali tedenskemu počitku ali počitku ob državnih praznikih ali pripadajočega mu letnega dopusta (26., 27. in 28. člen); »z denarno kaznijo do 5.000 din se kaznuje tudi odgovorna oseba TOZD.«

Za delavca bi bilo nesmotrno, če bi izrabil letni dopust na dan državnega praznika, ko je ta praviloma dela prosti dan, delavec pa ima na ta dan pravico do nadomestila osebnega dohodka. Če bi delavec izrabil svoj redni letni dopust na dan državnih praznikov, bi to pomenilo, da ima toliko dni dopusta manj, ker ga ne bo mogel izrabiti na delovne dneve, torej bo za nekaj dni letnega dopusta prikrajšan. Seveda se pojavlja problem tam, kjer delavci delajo v takem sistemu, da morajo delati tudi na dan državnih praznikov, ker so pač take potrebe.

Ce je delavec po razporedu predviden, da mora na dan državnega praznika delati, zaradi potreb in pogojev delovnega procesa, pa na tak dan prosi za dopust in mu ga v nasprotju z vsemi predpisi odgovorna oseba odobri, pomeni, da potrebe po njegovem delu na tak dan ni. Torej, da nekaj ni v redu z organizacijo dela ali da je narobe nekaj drugega. Po drugi strani, če zanemarimo predpise, se mi zdi, da je nesprejemljivo dejstvo, da bi delavec v tem primeru, čeprav ne dela, prejel nadomestilo za državni praznik in za letni dopust, kar znaša dva nadomestila OD. Menim, da je razpored delavcev za delo potrebno pri-

rediti tako, da so dolžni delati le tisti delavci, ki so nujno potrebni, da delovni ali tehnološki proces normalno teče. V nasprotnem primeru pa menim, da je taka razporeditev delavca na delo nezakonita ali ima celo drug namen. Če dopustimo v primerih, ko je delavec na dan državnega praznika razporejen na delo, pa prosi, da bi bil prost in mu odgovorna oseba to odobri, ker ni potrebe po njegovem delu, bi se takemu delavcu pisal v dninsko knjigo praznik, za katerega prejme nadomestilo OD, v nobenem primeru pa ne redni ali izredno plačani dopust. Popolnoma je jasno, da nihče ne more prejemati nadomestila OD iz dveh naslovov.

Delavcu, ki prosi, da bi bil na dan državnega praznika prost kljub temu, da je po razporedu določen na delo, lahko odgovorni delavec odobri prosti dan. Za ta dan se mu piše praznik, priznajo ure za praznik, ne more pa koristiti na tak dan letnega dopusta.

Ce ima delavec pravico biti odsoten z dela in pri tem prejemati nadomestilo OD, zaradi primerov kot so: poroka, rojstvo, smrt, selitev, elementarna nesreča ipd. (31. člen samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD), potem enako velja, da je upravičen izkoristiti to odsotnost v delovnih dnevih in ravno tako ne more prejemati nadomestila iz dveh naslovov. Ce delavcu, ki koristi tako odsotnost, med dneve take odsotnosti pade državni praznik (en dan ali dva), se mu na dan državnega praznika pač piše državni praznik, na ostale delovne dni pa izredno plačana odsotnost. Razumljivo je, da se v teh primerih odsotnost delavca z dela poveča, toda to je breme, ki ga mora organizacija združenega dela prevzeti na svoja ramena. Sicer pa smo se tudi mi v naših TOZD in DSSS tako dogovorili in sklenili v samoupravnem sporazumu, ki je bil citiran.

Postavljeno je tudi vprašanje, ki zahteva odgovor in sicer: »Povejte nam, v katerih členih samoupravnega sporazuma ali drugega akta je določeno, da se delavcu, ki dela v sistemu 6+2 ali 4+1 na dan državnega praznika ne sme pisati dopusta.«

V našem samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD oziroma DSSS, obstojata dve določbi o tem. V 3. odstavku 24. člena je določeno: »Letni dopust traja najmanj 18 in največ 30 delovnih dni...« Člen 28. tega sporazuma pa določa: »Čas odsotnosti z dela, ki se po zakonu ne všteva v delovno dobo, odbije od letnega dopusta.« Zdi se mi, da sta člena dovolj jasna, če pa k njima priključimo še prejšnjo razlago, potem ni potrebno nobenega komentarja več.

Ce je delavcu odobreno, da mu kljub razporedu ni potrebno delati na dan državnega praznika, se mu šteje prosti dan, dela pa lahko takrat, ko bi bil po razporedu lahko prost. Zdi se mi, da to ni rešitev ali pa je zelo neustrezna, kajti če delavčevo delo ni bilo potrebno, ko je bil po razporedu določen na delo, bo verjetno še toliko manj takrat, ko je po razporedu določeno, da naj bo prost. F.I.

Iz posvetovanja valjavcev in hladno valjavcev Jugoslavije na Bledu

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

KANDIDACIJSKE KONFERENCE V ŽELEZARNI

Tudi v Železarni se že dalj časa pripravljamo na izvedbo volitev delegacij samoupravnih interesnih skupnosti. Potem ko so delavski sveti v TOZD in skupnih službah razpisali volitve za 5. december, so koordinacijski odbori začeli z evidentiranjem možnih kandidatov, ki naj bi jih upoštevali pri sestavi delegacij devetih samoupravnih interesnih skupnosti.

Po doslej zbranih podatkih so koordinacijski odbori evidentirali preko sto članov kolektiva. Med tednom so že izvedli kandidacijske konference in v TOZD Talilnice predlagali deset delegatov, prav toliko tudi v TOZD Valjarne, medtem ko so v TOZD Hladna valjarna predlagali 15 kandidatov, v TOZD VET 15 in v skupnih službah 13 kandidatov.

O pripravi na volitve ter o izbiri možnih kandidatov so razpravljali tudi na sestankih SDS v TOZD Talilnice in TOZD Hladna, predelava.

MARTINARNA

V četrtek, 7. novembra je bila 17. seja sindikalnega odbora v martinarni. Predsednik tov. Ščerbic je govoril o nalogah sindikatov ki so po VII. kongresu ZKS in X. kongresu ZKJ še bolj preudarjene. Prav zaradi tega moramo biti pri izbiri kandidatov za nov odbor osnovne organizacije sindikata še bolj pozorni. Upoštevatí je treba strukturo zaposlenih, v novem odboru pa bodo morali biti zastopani člani sindikata iz vseh štirih izmen in iz skupine ponvičarskih zidarjev. V nov odbor osnovne organizacije sindikata so predlagali 22 kandidatov. Ob koncu seje je bila navzočim posredovana še kratka informacija o izpolnjevanju

AVSTRIJA

Avstrijske železarnе bodo letos investirale za modernizacijo in novogradnje 4 milijarde šilingov (3,6 milijarde N dim). Najvažnejše investicije so sledeče: V železarni Woest 3. LD jeklarna, modernizacija vroče valjarne za valjanje toplo valjanih trakov, hladna valjarna; v železarni Alpine-Donawitz naprava za sintranje, dokončanje gradnje LD valjarne; v železarni Böhler dokončanje gradnje kovačnice in v železarni Scheller-Bleckmann naprava za vakuumiranje in dokončanje gradnje valjarne brezšivnih cevi.

INDIJA

Na novo odkritem nahajališču železove rude blizu mesta Bangalore (Južna Indija) so pripravljale projekte in finančno sodelujejo za izkoriščanje tri japonske in ena rudarska družba iz ZDA. Predvidevali so letni izkop 7,5 milij. ton. Pred kratkim je indijska vlada zahtevala, da se te družbe iz tega posla umaknejo, ker je dobila zelo ugodno ponudbo s strani iranske vlade. Le-ta nudi 370 milij. dolarjev obresti za dobo 10 let in s 2,5 odstotki obresti. Posojilo bo lahko Indija vrnila z dobavo železove rude za iranske železarnе.

protiinflacijskega programa v oktobru in o obveznostih za mesec november. Stirim članom sindikata so odobrili denarno pomoč.

SEOP

Odbor osnovne organizacije sindikata je bil na sestanku 13. novembra seznanjen s poročilom o finančnem poslovanju. Spregovorili so še o rekreacijski dejavnosti. Za tekmovanja, ki bodo organizirana v okviru Železarnе, so udeležencem namenili po petnajst dinarjev za kritje stroškov.

Dvema članoma sindikata so odobrili denarno pomoč zaradi dolgotrajne bolezni. Izlet na Ravne na Koroškem bodo organizirali 23. novembra, vsak udeleženec pa bo prispeval po 60 dinarjev.

GRADBENO VZDRŽEVANJE

Na seji odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila 11. novembra, so obširneje spregovorili o evidentiranju možnih kandidatov za člane odbora osnovne organizacije. Za predsednika in tajnika so predvideli po tri kandidate in še osem kandidatov za člane novega odbora. Tov. Prestrelu in Svetinu so naro-

čili, da uredita vse potrebno glede izvedbe občnega zbora, ki bo 7. decembra.

VALJARNE PROFILOV

Člani odbora osnovne organizacije sindikata so na 14. redni seji govorili o pripravi na izvedbo občnega zbora. Dogovorili so se, da naj bi bil občni zbor v mesecu decembru. Razpravljali so še o upokojenih sodelavcih, ki naj bi se jih spomnili na ustrezen način na letošnjem občnem zboru.

Predvideli so tudi kandidate za nov odbor osnovne organizacije sindikata, poleg tega pa so svoje delegate doslej predlagale tudi tri samoupravne delovne skupine. Na seji so obravnavali tudi vloge članov sindikata za denarno pomoč.

ELEKTRODNI OBRAT

V torek, 12. novembra so se sestali člani odbora osnovne organizacije sindikata in predlagali 11 kandidatov za člane novega odbora. O predlaganih kandidatih so razpravljali že na sestankih SDS. O pripravi na redni letni občni zbor, bodo spregovorili na eni prihodnjih sej. Na seji so menili, da bi morala biti akcija za pomoč prizadetim ob potresu na Kozjanskem bolje organizirana.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK

Predsednik odbora osnovne organizacije sindikata je za 15. november sklical 27. redno sejo. Člane odbora je seznanil s pripravami na volitve delegacije samoupravne interesne skupnosti. Na seji so imenovali tudi člane volilnega odbora in njihove namestnike.

Igra svetlobe v martinarni

Spomini na našo revolucionarno preteklost

IVAN JAN

Iz knjige: DRAŽGOŠKA BITKA

BELA NEVARNOST NA MOŠENJSKI PLANINI

Dan je bil sicer kratek, a zadostoval je pičla ura, pa bi vsi padli, če se ne bi tako žilavo branili. Ta nevidni sovražnik je bil nevarnejši od onega v Dražgošah. Lahko Nemcem, vsega imajo dovolj: radijske oddajnike in sprejemnike, dobro hrano, smuči, predvsem pa municijo! Še dobro, da tudi ti partizani niso ostali brez nje. Vendar je bilo z njo treba varčevati in dobro meriti! Toda kam, ko ne vidiš nikogar? Nemci so bili v belih oblekah, da so bili videti, ko da so zrasli s snegom. Izmed partizanov pa jo je še vedno imel samo vodnik Biček!

Nekaj ranjencev, ležečih v kleti, je močno krvavelo. Njihova kri se je naglo hladila in zmrzovala na tleh. Zmrzovalo je tudi orožje. Nekaj mitraljezov je odpovedalo. In spet so si pomagali kakor v Dražgošah: v kleti so zakurili ogenjček, nad katerim so topili in greti zmrznjene strojnice. (Tine Rihtaršič, kakor pod 5. str. 4.)

Okna so bila že zdavnaj zdrobljena, stene vedno bolj nagosto preluknjane. Mraz je naglo naraščal. Ranjencev je bilo vse več. Padovani, ki so bili ranjeni v trebuh, Henrik Biček v nogo, strojnico je moral pustiti, skozi oboje nogi pa je bil ranjen. Janez Kovačič — starejši in še več drugih: Zenske: Narigarijeva, Mur-nikova in Pečnikova, so paniko in strah še povečale. Zbegane so že prošle Pečnika in druge, naj jih postreže, da bo konec mraza, trpljenja in strahu. Narigarijev fantič pa je jokajočo mater tolažil:

„Nikar ne joči mati! Nič se ne boj, saj jih homo našgali.“ (Jože Galičič, prav tako)

Nažgali! Pa komaj do pasu je segel odraslim. Tako drzen je bil in radoveden, da so ga komaj spravili v klet. Kar nazaj je silil in nekaj časa je zgoraj tudi opazoval boj.

Ive Šubic, ki se je med prvimi rešil iz napadene kočice in se potem spet plazil nazaj, se še spominja:

„Ko smo se zunaj hoteli prebiti, je bil ranjen vsak. Še preden je dosegel rob gozda. Tik ob robu je zadelo nekega starejšega tovariša, intendanta, če se ne motim. Na sebi je imel še jugoslovansko vojaško uniformo. V smrtnem boju se je vzpel pokonci, razkrcil roke in prste ter tako obstal. Še zdaj ga vidim, ker sem ga moral gledati potem vse popoldne. Še pred njim se je v drugo smer po snegu plazil Mašenor iz Dolenčic. Klobuk je imel še na glavi. Dobro sem ga poznal, ker je k nam večkrat vozil žito mlet. Ranjen je bil

v roko, tako da mu je zlomljena nadlakt nemočno visela ob telesu. Jokal je in prosil, naj ga rešimo bolečin.“

Tisti hip je bil ranjen tudi simpatičen, črnolas fant iz Stražišča. To je bil Edvard Tominc, primorski rojak, ki je še kot otrok prišel v Stražišče. Rojen je bil 1920. leta (Podatki: Danila Gril, Kranj), po poklicu električar. Kroglja mu je razbila nos in mu iztaknila oko. Ni tožil, temveč prosil, naj mu končamo življenje. Večkratno prošnjo smo mu uslišali, kajti bili smo brez zdravnika ali bolničarja. Vsak izmed nas se je dosti bolj bal, da bo ranjen, kot pa smrti.

Ko smo se spet splazili v kočico, sem bil med tistimi štirimi, ki smo se zatekli na podstrešje. Nekaj Nemcev smo videli, ko so se v belih haljah na smučeh vozili s položaja na položaj. Pečnik se je zbal, da se nam ne bi približali tako, da bi nas lahko pobili kar z bombami. Zato smo se spet zabarikadirali v kočico.

Nam na podstrešju so tovariši pripravili velike hale stlačene sene, zavitega v šotorska krila. To so bila naša zaklonišča. Streljali pa smo kar skozi streho. Jaz sem skozi odprta vrata opazoval rob gozda za kočico, kjer je ležal padli intendant, mitraljezec pa je kar stoji pošiljal rafale na vse strani. Ker smo se prej pri premetavanju po snegu zmočili in ker je pritisnil mraz, se je obleka na nas kmalu strdila in zmrznjena lasje so mi v šopih štrleli na vse strani, kajti pokrivalo sem bil nekje izgubil... (Ive Šubic, prav tako)

Ko je bil ranjen Kovačič starejši, je to nekdo povedal njegovemu sinu Jožetu. Fant je bil že tako dovolj prizadet zaradi bratove smrti v Dražgošah, zdaj pa še to... Odšel je v klet. Oče je imel prestreljeni obe nogi, a kosti so bile še cele. Za silo so ga obvezali ter ga položili v kot, kjer je obležal. Kolikšna škoda, da sta medicincev Janez Konjšek in bolničar Grega Rupnik ostala na Ka-lišniku. (Jože Kovačič, Kranj, pisani spomini januarja 1960, arhiv Pokraj. muzeja Kranj, fasc. 12—13. Ive Šubic, prav tako: Gregor Rupnik, pisani spomini 7. 2. 1960, arhiv Pokrajinskega muzeja Kranj, fasc. 12—13.)

Potem so se ranjenci kar vrstili. V pičli uri jih je bilo toliko, kakor v Dražgošah vse dni.

A tudi tu je prišel odločilni trenutek. Saj se vse to vendar ni moglo vleči v neskončnost!

Vodnik Biček se je naenkrat pognal skozi vrata in čez verando.

Pri hlevu je pograbil kramp in z njim prebil zid kočice z zadnje strani. Skozi to odprtino so potem nosili in vlačili ranjence. Bičkovo dejanje je še povečalo njegov ugled, kajti zdaj so vsaj za silo mogli hoditi v kočico in iz nje. Vrata z druge strani je namreč neprestano obstreljeval nemški mitraljezec. Če se je že moral umakniti z Jelenšč, se je tu spet izkazal z novim, hrabrim in tovarškim, hkrati pa domiselnim dejanjem! Poprej, ko so ležali, je bilo v kočici, posebno ob dimniku toplo, nekaterim skoraj vroče; da so slekli bluze in suknjice. Zdaj je bilo v njej mrzlo kot v ledenici. Vlažni lasje, ohrevi in biki borcev so zmrzovali, da so jim bile glave vse v ivju. Mladi Stanko Oman je med bojem vprašal soseda po svojem prijatelju Šubicu. Vprašal pa je prav njega, kajti od zmrzali je bil že ves spremenjen. Kot dobra prijatelja sta isti dan prišla v partizane, isti dan sta pred Zagorjem tudi prisegla. (Ive Šubic, prav tako.)

Mitraljezec Joža, ki je še kar naprej stoji streljal ob dimniku, še vedno ni bil ranjen. Njegov pomočnik Stanko, ki je v bližini polnil saržerje, je naenkrat mirno obležal. Mitraljezec mu je nekaj zaklical, pa se ni odzval. Slonel je na bali sene, kot bi meril. Bil je smrtno zadet; kasneje je izdihnil.

Borci v spodnjih prostorih kočice so tovarišem podajali municijo, kajti od zgoraj so lažje streljali.

Potem je padel pogumni mitraljezec Miha Fister, predvojni komunist iz Naklega. Padel je tudi hrabri Karel Mlakar, prav tako star član Partije iz Trzina. Zadeti so bili Edvard Tominc, ki mu je raztrgalo glavo in je prošil za tovariški strel, da bo konec trpljenja. Za taka dejanja pa je bila potrebna velika mera človeške moči in globoka zavednost. V nogo je bil ranjen Mirko Šubic, ki ga je za silo obvezal Ive Šubic. Toda res le toliko, da ni prehitro izkrcaval. Kaj več ni bilo mogoče storiti. (Ive Šubic, prav tako.)

Oh njem se je tedaj znašel Tine Rihtaršič, ki je nekaj spregovoril. Bila je tema, a ga je Mirko kljub temu spoznal po glasu. S Tinetom sta bila dobra znanca. Mirko je ugašal, ker mu je kri naglo odtekala. Krcaveli so tudi drugi ranjenci, ki jih je sprlo izgube krvi neprestano žejalo. Tako tudi Mirka, ki je že s pojmajočim glasom prosil:

„Tine, daj mi vodo, potem me pa ustrelj!“

Prvo prošnjo mu je izpolnil, kajti nekaj vode so si sčasoma natopili iz snega, za drugo pa ni imel dosti moči. In tudi ni bilo treba, kajti fant je v njegovem naročju kmalu izdihnil. Star je bil komaj osemnajst let! (Ive Šubic, prav tako. Tine Rihtaršič, kakor pod 15.)

takoj po rafalu pa je Franc skočil na vrt in mimo presenečenih Nemcev odvihiral proti čebelnjaku. Tam je stal nemški vojak, ki pa v jutranjem mraku ni dobro videl, kaj se dogaja. Franc ga je z močnim udarcem v brado podrl na tla, potem pa skočil v jarek, kjer je bil varen pred strelji. Pri begu iz hiše so ga ranili v nogo, dobil je tudi več drugih, toda nevarnih prask.

Ker je bila vas obkoljena, se ni mogel prebiti iz obroča. Moral se je umakniti nazaj proti vasi. Skrit med dvema skalama je z daljave 50 metrov gledal strahoviti prizor. Vas je gorela. Dobro je videl, da so esesovci gnali Konavčevo družino, kjer je spal, v Tončkovo hišo. Le zakaj, je pomislil Franc. Dogodki pa so se tako hitro zasukali, da ni bilo časa za razmišljanje. Konavčevo hišo so Nemci zažgali, medtem ko so Tončkovo najprej minirali, nato pa zažgali. V Tončkovi hiši je bilo 11 ljudi iz dveh družin, med njimi osem mesečni domači sin Primož. Eksplozija je močno potresla ozračje in grmenje je odmevalo med gorami. Franc, skrit med skalami, najprej ni ničesar opazil. Ko pa se je razkldilo, je videl, da so se stene porušile. Na podu sta ležala Konavčeva, gospodar in žena, poleg mame je ležala hčerka Pepca, ob njej pa brat Janez. Franc je videl, da se je Pepca bržkone ranjena, zavedala. Dvignila je glavo in jo položila na mrtvo mamo. Med ruševine je stopil esesovski vojak in hladnokrvno gledal žrtve nasilja. Pepca ga je nekaj prosila. Oči-videc Franc meni, da je prosila vojaka, naj jo ustrelj. Esesovec je molčal. Potem je prišel neki domobranec, najbrž vodnik, nameril pištolo v Pepco in jo ustrelil. To pa domobrancu še ni bilo dovolj. Še naprej je streljal po mrtvih in ranjenih. Čez nekaj trenutkov je ogenj že lizal domačijo.

(se nadaljuje)

Boš pa ti šel, pokažeš na prvega, ki ga srečaš. Čigav si že? Kako se pišeš, gledaš v seznam, ko da si se zmotil. Aha, D. Dular. Ne, nisi na seznamu, mu boš rekel. Saj sem rekel, se ti bo smejal. Pa vseeno, ga boš lepo pogledal, veš Drežnika že tretji teden pogrešata stara dva. In pob ti bo spet povedal lepo in razločno, da sta še sinoči pela:

Sraka ima dolgi rep, pisano ima perje...

Ti pa se lepo vrneš k starima dvema in poveš, da fant ni izgubljen, kot sta mislila. In če ga v desetih minutah ne pokažeta ali ne povesta, kje je, pošlješ po prič. Tako.

Z isijasom je stvar še bolj preprosta. Zdravimo ga takole: Dober dan, po telico in po packa smo prišli... Možak bo pokonci kot v svojih najboljših letih.

Fantje! Izgovorov bo na pretek. Možnosti, da se jim pride do krvi, pa tudi. Kmet jo hoče poceni odnesti. Njemu obnova dol vis. Zaradi njega, tovariši, lahko izkrcavamo, samo da on ne.

Špehin je utišal predsednika s kimanjem, zavrtel svinčnik in spustil svoj tenor v dvorano: — Pa še tole, tovariši, budni bodite! Crna, klerofašistična reakcija še ni potolčena. Še ima nekaj glav, še šepetaje obveznikom, naj sabotirajo oddajo, volivcem pa, naj ne volijo. Tovariši, sam sem se pogovarjal z enim od teh. S kaplanom iz Dolenjih Zagorjan. Rekel sem mu, naj bi s kancelija kdaj popridgal tudi v naš prid. Ja, mi je rekel, to bi se dalo. Vi na vaših sestankih kaj dobrega o nas, mi s prižnice o vas. Vsak pol.

— Dober je! so se razživali izvršniki.

— Vidite, tovariši, je pel svojo arijo, ti ljudje bi zaminirali partijo in ljudsko oblast. Vojna jih ni prav nič izučila. Nobenih konsekvenc niso potegnili iz nje. Prej s fašizmom, zdaj bi šli pa s partijo. Pomislite, z idejnim nasprotnikom! Mi, tovariši, moramo budno, budno spremljati njihovo početje. Ta mladi kaplančič, razumeš, je zbegal tam enega naših najboljših partijcev. Učitelja! Fant je prišel iz šole s trdnimi dialektičnimi pojmi, zdaj pa že manipulira z relativnostjo in eksistencializmom. Navzel se je buržuazne ideologije in ga ne premakneš.

In še: tisti, ki greste v Zagorjane. Posebno morate biti budni. Tam, tovariši, se skriva Debevc. Vi veste, kdo je to! Tipajte, je potipal po mizi. Tipajte ženske, tipajte otroke! Mi moramo tega zločinca dobiti v roke.

— Kaj je, Polde? je prenehal in se prijel za čelo.
— V Zagorjanah ga ni več!
— Kako veš?

PAVLE ZIDAR

22

SVETI PAVEL

— Brat spet hodi na sestanke.
— Vemo, vemo zakaj. Polde, tam ga res ni več, je pa nekje drugje. Povem ti, da je blizu ura, ko bo Debevc sam prilezel na svetlo. Ima še kdo kaj?

Izvršniki so vstajali. Stoli so padali po tleh, mize so zahreščale. — Če nima, se je zadržal sekretar, zaključujem. Predsedniki komisij...

Telesa so drla k izhodu kakor voda. Francka je pohitela k oknom. Močan preprič je buhnil v zavese. Z mize so zašumeli listi zapisnika in se zadrževali v stene, v luč, v ljudi.

Trindevetdeseto zarezo je vrezal v črviv opornik. Iz prhkega lesa se je usul rjavkast prah. Odmaknil se je in gledal, kako neslišno seda na knjigo in na pulover. Potrkal je s členki po lesu in prah je znova privrel iz luknjice in se v dolgem, širokem repu razsul po tleh. Potem se je naslonil na opornik in s prsti udarjal takt, prah pa je vrel iz luknjice kakor droben curek vode. Nastavil je dlan in udaril po lesu. Mokasti slapovi so tiho privreli iz njih, kot rja so mu prekrizali odprto dlan.

Gledal je v dlan in si pritrdjeval s spačenimi usti. Kakor dnevi, meseci, letá, je mislil, usipajo se od tam gori na nas, in niti enega teh praškov ne občutiš prej preden ni že kasno. Vse je tako lahko, dokler te še ne zebe v nos, v prste na nogah. Živiš šele dvajset let pa čeprav jih je še enkrat toliko. Takrat mine dan kakor vino. Toda on jih ima petinpetdeset, in namesto da bi mu dan minil z grenkobo v ustih in s skrbmi na čelu: s skrbmi za dež, za njive, za živino in otroke, se krha v tem zvoniku sam s sabo. Samo zato, da bo še jutri živ, da bo živ pojutrišnjem, to leto in še drugo. Nič drugega kot samo živ. Da ga bodo hodili gledat oni trije, da se ga bodo hodili dotikati, če je še. Da bodo cel teden gospodarili, kakor bodo vedeli in znali, samo da bo še do sobote ali nedelje, ko mu bodo nanegli hrane in perila. Perila...

Bog! Bog! je udarjal s čelom ob kolena.

O moj...
Odvil je papir in si zanesel srajco k obrazu. Zagrcal je z nosom in brada se mu je zatresla. Topa bolečina je obložila požiralnik. Oči so ga zapekle in čez rdeče veke mu je privrel krop. Podržal je srajco na kolnih, oči pa so dolgo dolgo kuhale. Krop se mu je nabiral v brkih in se počasi, kot skozi smrečje, utrjal v težkih kapljah na trehuh...

Samo da je živ! se mu je spet odprla misel. Da se ga dotaknejo kakor mrzlega kamna v cerkvi, kjer je voda in v njej blagoslov. Da ga polizejo s tistimi prestrašenimi očmi, da mu nanašajo in da ga tipajo, ko da je brez rok, nog. In potem spet lahko žive. Poslušaj jih, ko odhajajo, in sliši, da je z njimi. Sliši jih od povsod: z njiv, z dvorišča, iz vinogradov. Z njegovimi očmi ga gledajo, kakor on občutijo zemljo. Zato pa mora biti živ. Živ! Čeprav brez nog in rok, glavno, da ga v nedeljo spet najdejo toplega in da se ga dotaknejo. On pa jih gleda slep, poslušaj gluh. Pridejo z vonji, da ga kolikor ga je še, raznesejo na vse strani. Po živini jim diše roke, po zraku, v laseh pa svetlobe in zvokov! Bog!...

Gorje, da bi jih slišal, te zvoke, gorje, da bi videl to svetlobo v laseh. Gorje, da bi bili ti zvoki in vonji resnični! Vse to videti, slišati, živeti pa v zvoniku od zvonu, ki molči. Ki sta mu z Jarcem ovila kembelj s starimi cunjami, zato da molči... Ne, ne, ne! je šepetal čudno prosojni senci, ki je dahnila od njega. In v tej prosojnosti, v tej senci se je občutil, kako hiti z rokami, kako so mu noge žive. Miril jih je iz svojega kota, toda roke, noge in besede so vrelle mimo njega kot zračni mehurji in ga preplašale. Stisnil je roke k sebi, a so mu ušle kakor dojenčku in grabile, grabile naokoli, odvezovale cunje s kemblja in jih trgale. Kot vrbovo lubje so se odvijale cunje, on pa jih je grabil še z nogami in jih tical.

Zdaj! je veselo pogledal nase v kot. Zvon se je zamajal. Kembelj je pogledal izpod zvona kot noga in udaril. U... daril!

Srebrn in vibrirajoč zvok mu je brez bolečin odtrgal noge, roke. Vse, vse se je razsulo v svetle in brneče hipe, ki so potonili v šum dneva. V šum nad polji, grabami in vrhovi drevja.

Stisnil je roke k trehuh, razmahnil noge, poslušal svetlo prigo-varjanje, ki se je zapikovalo vanj, in mu tiho odgovarjalo: Ne, ne, ne!

Vsak ne je odbil na tisoče svetlih besed in jih utišal kakor dalj-va. A so še in še vrelle nazaj, ga vzdigovalle in mu hotele iztrgati roke. Te pa je občutil težke in debele in ko da slone na širokem, velikanskem životu. Tudi pogled nanje mu ni olajšal občutka nečesa velikega in širokega.

Nagnil je glavo v kot in odmajeval roju svetlih glasov, ki so se ga polasčali. Ti pa so prihajali in odhajali in mu šepetali samo še, da naj se sleče, sleče.

(Se nadaljuje)

JOŽE VIDIC

9

RADOVNA GORI

Druga Nemca sta ujela Jože Stare z Jesenic in Janez Sodja iz Jereka v Bohinju, kurirja rejele postaje G-4.

Pretnar je opisal dogodek takole: »Z Janezom sva bila kurirja 4. rejele kurirske poti. Vzdrževala sva zvezo s primorskimi kurirji na Doliču pod Triglavom. Tam je bila naša kurirska jarka. Tako sva se tudi tistega popoldneva vračala z Doliča proti Gorjušam. Na Rudnem polju sva kar nenadoma zagledala, kako po cesti proti namu brezglavo teče nemški vojak. Skrila sva se za smreke, ko pa se nama je približal, sva mu pomolila puško v glavo. Brez obotavljanja je dvignil roke. Bil je brez kape in brez orožja. Od njega sva zvedela, da so partizani v Radovni napadli esesovce in da je bilo v napadu več esesovcev ranjenih. Tudi ta pred nama je bil krvav. Kroglja mu je odbila del zadnjice, toda kost ni bila poškodovana. Odpeljala sva ga na Gorjuše, kjer sem mu obvezal rano. Vojaka smo dali v partizansko bolnišnico, da bi ga po okrevanju zasliali ali pa zamenjali za naše borce. Esesovec pa je našo dobroto izkoristil in pobegnil; na begu so ga ustrelili. Od drugih kurirjev sem zvedel, da so naši ujeli tudi drugega Nemca. Oba esesovca sta pravzaprav zašla, pa je ta, ki je bežal proti Rudnemu polju, menil, da beži proti Bledu.«

Morija v Radovni je delo razvpite esesovske divizije Brandenburg, ki je bila poleti 1944. leta več mesecev na Bledu. Vodnik Kuzmandl, veterinar zalednih enot divizije Brandenburg, je Gabrijelu Mežanu z Bleda pripovedoval, da so vse oficirje, ki so sodelovali pri požigu Radovne, zaprli in poslali pred vojaško sodišče. Po izjavi vodnika Kuzmandla so oficirji

naredili zločin na svojo roko in brez vednosti komandanta polkovnika Gorna. Kuzmandl je Mežanu izročil spisek oficirjev, ki so sodelovali pri požigu Radovne. Mežan je zapisal imena v beležnico, v kateri je vodil evidenco o prodani količini mleka. Vse do nedavnega je bila beležnica zataknjena za visečim hišnim ogledalom, žal se je pred kratkim izgubila. V njej so bila tudi imena treh domobrancev, ki so vodili esesovce.

BEG IZ OBKOLJENE HIŠE

Franc Krušič je 19. septembra 1944 zvečer prišel h Konavcu, da bi se z gospodarjem pogovoril o zbiranju materiala za bolnišnico »Frano«. Ker so Nemci že pred 14 dnevi minirali Pangrčevo hišo (to je njegovo hišo), je Franc ostal pri Konavcu in spal v kuhinji. Zgodaj zjutraj ga je prebudilo streljanje. Pogledal je skozi okno in videl, da nekateri hiše že gorijo. Tedaj se je z vseh strani zaslialo streljanje. Hiša je bila obkoljena. Nemci so streljali v vsa okna in vrata. V Konavčevi hiši so bili 46-letni gospodar Janez Setina; njegova 42-letna žena Jera, 19-letna hčerka Jožeta in 17-letni sin Janez. Ob spremljavi svinčene toče, ki se je vsipala skozi okna, so skočili v črno kuhinjo. Aktivist Franc je vedel, da je prišla usodna ura. Vedel je, da deset metrov pred hišo meri mitraljezec v vhodna vrata. Sklenil je ukantiti Nemca, obupani družini pa je pojasnil:

»Odprli bom vrata, takrat pa bo mitraljezec vžgal v hišo. Ko bo konec prvega rafala, bom skočil ven, vi pa urno za menoj!«

Le kdo bi upal skočiti pred cev, so menili Konavčevi. Franc je sunkovito odprl vrata, nato pa se skril za zid. Mitraljezec je spustil rafal,

IZVRŠNI SVET O GOSPODARJENJU

Največ časa na 21. seji izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice, ki je bila v petek, 15. novembra, so posvetili razpravi o poročilu o devetmesečnem izvajanju smernic družbenoekonomskega razvoja občine, oziroma o devetmesečnem gospodarjenju v naši občini.

O poročilu je najprej razpravljala komisija za družbeno ekonomske odnose pri komiteju občinske konference ZK Jesenice. Poročilo pa je v teh dneh na dnevnih redih sej še nekaterih družbenopolitičnih organizacij, o njem pa bodo razpravljali tudi vsi trije zbori občinske skupščine, katerih seje so sklicane za 26. november. S tem pa se razširja razprava o poročilu tudi na številne delegacije in samoupravne organe delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in organizacij.

Poročilo vsebuje najprej nekaj ugotovitev o uresničevanju smernic na področju samoupravljanja, socialne politike, integracije in planiranja. Obsežen del poročila pa vsebuje številne podatke o rezultatih gospodarjenja.

Tako kot lahko ugotavljamo že vse leto, so tudi rezultati devetmesečnega poslovanja v naši občini več kot ugodni, vendar nenormalni, ker jih spremljajo negativni pojavi, ki pomembno zmanjšujejo dosežene finančne rezultate, je bilo poudarjeno na seji izvršnega sveta. Pri 54 odstotnem povečanju celotnega dohodka, pri 43 odstotnem povečanju dohodka ter kar pri 112 odstotnem povečanju ostanka dohodka, v odnosu na isti čas lani, je jeseniško gospodarstvo vseeno letos manj likvidno. Negativne tendence se kažejo tudi glede terjatev in obveznosti, saj so se terjatve kupcev povečale za 61 odstotkov, nekončana proizvodnja je porasla za 52 odstotkov in zaloge blaga za 59 odstotkov.

Visoki finančni rezultati so le deloma posledica povečane obsega proizvodnje, večji del pa so doseženi zaradi naraščanja cen. Seveda pa je pomembno, da v devetih mesecih ni bilo v občini delovne organizacije, ki bi delala z izgubo. Moramo pa povedati, da te ugotovitve in tudi vsi podatki v omenjenem poročilu veljajo le za delovne organizacije s sedežem v občini, ki predvidoma ustvarjajo nekaj nad 80 odstotkov celotnega dohodka v občini. Tako s poročilom nimamo povsem realnega odraza stanja jeseniškega gospodarstva, pa zato vedno znova ob takih in podobnih pregledih premišljujemo, kako zajeti tudi dislocirane enote, katerih sedeži so drugje. In prav zato v pogledu nove ustave, ne moremo biti zadovoljni s sedanjim stanjem. Več večjih dislociranih enot v občini, kot so Iskra Blejska Dobrava, Planika Breznica, železnica in druge, imajo vse pogoje za samostojno temeljno organizacijo združenega dela in s tem tudi na samostojno ugotavljanje svojega dohodka. S tem pa bi dobili tudi dosti bolj realno sliko gospodarjenja v občini.

Na seji izvršnega sveta je bilo tudi rečeno, da samoupravne sporazume

in družbene dogovore zelo lahko sprejemamo, kot kaže pa jih težje uresničujemo. Res da še nismo mogli organizirati bolj učinkovite kontrole nad izpolnjevanjem sporazumov in dogovorov, očitno pa se ustvarja vtis, da je nespoštovanje oziroma kršitev teh brez posledic. To pa lahko pripelje do nepopravljive škode predvsem v moralno političnem pogledu zaradi izgubljanja zaupanja v samoupravni sistem. Verjetno bomo lahko o tem kmalu tudi konkretno govorili. Vsekakor pa bi se morali zavedati, da je samoupravni sporazum in družbeni dogovor kot zakon, katerega smo si sami postavili.

Nerazveseljena je tudi ugotovitev, da se še vedno premalo dela, da raste zaposlenost hitreje kot produktivnost ter da rastejo plačani in neplačani dopusti ter dnevi bolovanja. Ne da bi govorili o posameznih rezultatih gospodarjenja kot jih obravnava poročilo, naj dodamo, da so vse gospodarske panoge napredovale razen gostinstva, kjer pa so kljub slabi sezoni vseeno v devetih mesecih dosegli za tri odstotke več nočitev kot pa v istem času lanskega leta. Značilna je tudi primerjava celotnega dohodka, dohodka in ostanka dohodka, v čemer je še posebna značilnost leto-

šnjega gibanja gospodarstva. Celotni dohodek se je gledano na posamezna tromesečja, stalno povečeval, medtem ko se je dohodek in ostanek dohodka zmanjševal. Še vedno niso odpravljani bistveni vzroki, ki povzročajo nestabilnost.

Člani izvršnega sveta bodo za sejo vseh treh zborov občinske skupščine pripravili še nekatere ugotovitve in predloge sklepov.

Na petkovi seji so razpravljali tudi o predlogu zazidalnega načrta za tri stolpce, ki naj bi jih zgradili na Koroški Beli. Stanovanjsko podjetje Jesenice je pripravilo predlog, za zazidavo območja med železniško progo in cesto talcev, vzhodno od doma TVD Partizan na Koroški Beli. S tem naj bi pridobili na Koroški Beli 72 stanovanj. Seveda bodo morali pred tem urediti zemljiške zadeve, o zazidalnem načrtu bodo opravili razgovore z občani, načrt pa bodo tudi javno razgrnili v avli skupščine in prostorih KS na Javorniku.

Soglašali so tudi s predstavitvijo televizijskega pretvornika z Mežaklje na Jesenice, saj ta pogosto povzroča hudo kri med televizijskimi naročniki na Jesenicah. Glede na pretvornike, ki že delujejo v okolici Jesenic, bi bilo mogoče zadovoljiti vse potrebe Jesenčanov s pretvornikom, ki naj bi stal na Jesenicah. S tem bi bilo izpadov bistveno manj.

Proučili bodo možnosti, da bi pretvornik postavili na streho nove stolpnice, ki jo gradijo poleg starega pokopališča na Jesenicah.

T. L.

TRETJA SEJA VSEH TREH ZBOROV IN ČETRТА SEJA DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA

V torek, 26. novembra, je sklicana tretja skupna seja zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Jesenice. Po skupni seji bodo ločene seje, družbenopolitični zbor občinske skupščine Jesenice pa bo imel še svojo četrto sejo.

Osrednja točka dnevnega reda na skupni seji vseh treh zborov je poročilo predsednika izvršnega sveta Iva Ščavničarja o devetmesečnem uresničevanju smernic družbenoekonomskega razvoja občine. Poročilo bodo za tem obravnavali na ločenih sejah, poleg tega pa razpravljali še: o imenovanju direktorja centra srednjih šol Jesenice, ravnateljice vzgojnovarstvene organizacije Jesenice, o razrešitvi ravnatelja osnovne šole Prežihov Voranc in imenovanju novega ravnatelja, o izvolitvi delegatov v samoupravne enote pri samoupravni stanovanjski skupnosti Jesenice, o povračilu potnih in drugih stroškov delegatom, članom komisij in drugih delovnih teles občinske skupščine Jesenice in izvršnega sveta ter o predlogu odloka o podeljevanju plaketa s področja priprave splošnega ljudskega odpora.

K vsem točkam dnevnega reda so delegati dobili ustrezno pismeno gradivo, tako da so lahko v svojih delegacijah predhodno že izobliko-

vali svoja stališča do posameznih obravnavanih vprašanj. Nedvomno pa bo na sejah največ pozornosti posvečene devetmesečnemu poročilu o uresničevanju smernic družbenoekonomskega razvoja v občini še posebno, ker je na vseh področjih prisotno široko družbeno in politično gibanje za stabilizacijo našega gospodarstva ter varčevanja v vseh sferah družbenega življenja in dela.

Na četrti seji družbenopolitičnega zbora, ki bo sledila predhodnim sejam, bodo poleg razprave o devetmesečnem poročilu o uresničevanju smernic družbenoekonomskega razvoja občine Jesenice, razpravljali še o izgradnji zahodnega priključka ceste za naselje Kranjska gora, kot o predlogu za dopolnitev programa komunalnih del za obdobje 1973—1976 in o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka proračuna občine Jesenice za leto 1974. Na dnevnem redu pa so tudi delegatska vprašanja oziroma odgovori na vprašanja postavljena na zadnji seji.

NAŠA VPRAŠANJA PRED MEDNARODNIMI FORUMI

Medtem ko Avstrija po že znani taktiki herrenvolkovske vzvišenosti arogantno zavrača utemeljena opozorila glede neizpolnjenih obveznosti iz mednarodnih pogodb (zunanji minister dr. Bielka je v torek v parlamentu tozadevno poskrbel za naravnost vzoren primer), pa se s pogodbo verodostojnostjo ali bolje neverdostojnostjo Avstrije čedalje bolj bavijo tudi mednarodni forumi.

Tako je bilo o tem problemu govora tudi na letošnjem zasedanju specializirane organizacije Združenih narodov za kulturo, znanost in prosveto UNESCO v Parizu. V programski komisiji UNESCO za komunikacije je namreč jugoslovanski delegat Tomo Martelanc s konkretnimi primeri opozoril, da sta avstrijski tisk in radio postala mednarodno središče protijugoslovanske propagande. Pri tem je posebej poudaril, da avstrijski tisk naravnost spodbuja na narodnostno nestrpnost in diskriminacijo do slovenske manjšine, na kar da je jugoslovanska vlada pred nedavnim opozorila avstrijsko vlado s posebno noto.

Avstrijski delegat je na ta opozorila — povsem na način, ki se ga poslužujejo njegovi predstojniki vse tja do šefa avstrijske diplomacije — predrzno trdil, da v Avstriji ni negativne propagande proti Jugoslaviji, da je Avstrija demokratična država, v kateri tisk uživa svobodo, pripadniki slovenske manjšine pa da so polnopravni državljani Avstrije, da imajo vse pravice kot Avstrijci in celo posebne privilegije ter dodatne pravice (!).

Jugoslovanskemu predstavniku seveda ni bilo težko ovreči vse to z dejstvi, ki so precej bolj prepričljivi kot pa neresnično hvalisanje avstrijskega delegata. Med drugim je opozoril tudi na znani genocidni izpad glasila koroškega Heimatdienst, »Ruf der Heimat« ter naglasil, da je širjenje takšnih idej v nasprotju z načeli ustavne listine OZN in z deklaracijo o človekovih pravicah, na osnovah katerih deluje tudi UNESCO. »Prav tako — je poudaril jugoslovanski predstavnik — pa je to tudi v nasprotju z avstrijsko državno pogodbo, s katero je povojna Avstrija dobila svojo neodvisnost. Zato jugoslovanska delegacija sodi, da je to vprašanje širšega mednarodnega pomena, saj gre za neka pronicistična gibanja in prakso, ki jo uradni avstrijski politični krogi dopuščajo.«

Razprava na letni konferenci UNESCO torej kaže, da Avstrija pred mednarodnimi forumi s svojim prepotentnim sprenevanjem ne bo mogla izpodbiti argumentov, ki jih ustvarja sama s tem, da ne spoštuje mednarodnih pogodb.

(Slovenski vestnik, Celovec 15. novembra 1974)

Novice iz radovljiške občine

Po sklepu izvršnega odbora občinske konference SZDL in v dogovoru s predsedniki krajevnih konferenc SZDL in osnovnih sindikalnih organizacij v TOZD in OZD, so že začeli sklicevati kandidacijske konference za občane po krajevnih skupnostih in za delavce po delovnih organizacijah. Kandidacijske konference na terenu in v kolektivih potekajo od 15. do 28. novembra. Razen sprejemanja in potrditve kandidacijskih list za delegacije samoupravnih interesnih skupnosti v TOZD, OZD in v KS, bodo na terenu potrjevali tudi kandidacijske liste za delegate skupščin KS. Na konferencah bodo razpravljali tudi o poročilih in programih SIS, o dejavnosti svetov KS ter o predlogu splošne in skupne porabe za leto 1975.

Kandidacijski odbor za pripravo volitev pri krajevni konferenci SZDL Radovljica je predložil na zadnji seji svetu KS Radovljica statutarni sklep, po katerem naj bi splošna delegacija za SIS štela 18 delegatov, skupščina KS pa 53 delegatov. Od teh jih bodo TOZD in OZD s sedežem v KS izvolile 32, občani na terenu pa 21. Bodoči svet KS bo po tem predlogu štel 15 članov. Dokončna odločitev o kadrovske sestavi delegacij bo sprejeta na kandidacijski konferenci, ki bo za občane KS Radovljica v ponedeljek 25. 11. ob 17. uri v veliki sejni dvorani občinske skupščine.

Letošnji praznik republike bodo proslavili skoraj v vseh krajih radovljiške občine s številnimi svečanostmi in kulturnimi prireditvami. Osrednja občinska proslava bo v sredo, 27. novembra ob 19. uri v festivalni dvorani na Bledu. V recitalu revolucionarne poezije in pesmi z naslovom Kar je velikega, rodi trpljenje, bodo nastopili pevski zbori iz Kroke, Podnarta, Zasipa, Bleda, ženski zbor Murka iz Lesc in recitatorji osnovnih šol z Bleda, Boh, Bistrice, Gorij, iz Lesc, Lipnice in Radovljice ter delavske univerze Radovljica, tovarne Almira, garnizije JLA Boh, Bela in skupine Jutro z Jesenic. Na proslavi bo imel slavnostni govor predsednik občinske skupščine Leopold Pernuš.

Vsakoletni posvet z duhovniki iz radovljiške občine bo po sklepu koordinacijskega odbora za odnose med samoupravno družbo in cerkvijo pri občinski konferenci SZDL v sredo, 27. novembra v sejni sobi občinske skupščine. Hkrati z obravnavanjem aktualnih vprašanj, ki zadevajo medsebojne odnose duhovnikov in družbe, bodo potastili tudi praznik republike. V bodoče bodo ustanovljeni koordinacijski odbori tudi v vseh krajevnih organizacijah SZDL, kar bo bistveno prispevalo k urejanju odnosov tudi v KS.

Tudi na 14. seji izvršnega sveta občinske skupščine, ki je bila v sredo, 13. novembra, je bilo na dnevnem redu, tako kot na predhodni seji, 12 točk dnevnega reda. Razen predloženih odlokov o rebalansu občinskega proračuna, o ustanovitvi komunalne samoupravne interesne skupnosti in o izvršnem svetu občinske skupščine, so obravnavali še poročilo o programih samoupravnih interesnih skupnosti, poročilo o turistični sezoni in o poteku gospodarskih gibanj v občini za obdobje januar—september 1974. Razen tega so preučili osnutek izhodišč za družbeni plan SFRJ in SRS in sprejeli sklep o ustanovitvi občinskega biltena ter o prenosu pravic uporabe na družbeni lastniki.

Priprave za konstituiranje samoupravnih interesnih skupnosti so v radovljiški občini že v polnem teku. O tem so razpravljali tudi na seji iniciativnega odbora za ustanovitev SIS pri občinskem komiteju v petek 15. novembra. Ugotovili so, da so v vseh petih SIS, ki se morajo po zakonu ustanoviti kot sestavni del skupščinskega sistema, že pripravili predloge samoupravnih sporazumov o ustanovitvi in kadrovske predloge za sestavo skupščin, njihovih organov ter za vodilne funkcije v SIS. Naknadno so se sporazumeli, da bodo vse SIS, razen samoupravne interesne skupnosti za socialno skrbstvo, imele skupščine z dvema zboroma. Za delegate iz TOZD in OZD, ki bodo sestavljali zbor uporabnikov, so se dogovorili o enotnih volilnih okoliših, ki ustrezajo volilnim okolišem za delegate zbora združenega dela v občinski skupščini.

Komisija za zadeve invalidov in borcev NOV pri občinski skupščini je na 2. seji 12. 11. sprejela nov pravilnik o priznavalninah in osnutek odloka o načinu upravljanja s sredstvi solidarnostnega stanovanjskega sklada za udeležence NOB. Na seji so sprejeli sklep o višini rednih priznavalnin, ki morajo biti takšne kot so poprečno najnižje pokojnine. Sklep in predlog za izredne priznavalnine za dan republike bodo predložili občinski skupščini. Po temeljiti razpravi so sprejeli tudi proračun priznavalnin za prihodnje leto, ki ga mora potrditi občinska skupščina.

V sredo, 20. novembra je bila 10. seja komiteja občinske konference ZKS Radovljica, na kateri so analizirali uresničevanje sklepov in stališč 7. seje konference, ki se nanašajo na gospodarska in družbenopolitična gibanja ter izvajanje ustave v konstituiranju TOZD in SIS, s posebnim poudarkom na stabilizacijske ukrepe v občini. Razen tega so obravnavali tudi aktualna vprašanja iz priprav za SLO in ljudsko obrambo.

Na pobudo komisije za idejnopolitična vprašanja vzgoje in izobraževanja bo občinski komitej ZK v decembru sklical posvet vseh mentorjev v šolah in delovnih organizacijah. Komisija je predlagala, da naj ta posvet pokaže vso problematiko mladinskega mentorstva, ki mu je bilo doslej posvečeno premalo pozornosti. Najbolj prizadevnim mentorjem bo občinska konferenca ZK podelila posebno priznanje. Razen tega komisija predlaga sklic problemske konference ZK, na kateri bi razpravljali o idejno politični dejavnosti v vzgojno izobraževalnih ustanovah. O isti problematiki pa naj bi v začetku prihodnjega leta razpravljali tudi delegati na seji občinske skupščine.

V sredo 20. 11. je bila redna letna skupščina kluba zdravljenih alkoholikov radovljiške občine. V poročilu predsednika Zdravka Pikona in tajnika Franca Pretnarja so bili podani zelo tehtni podatki o dejavnosti tega, več kot 40-članskega kluba, ki se je močno uveljavil ne samo v boju proti alkoholizmu, marveč tudi v družbenem življenju svojih članov. Klub, ki se v svoji dejavnosti oslanja na SZDL, je aktivno posegal v številne humanitarne akcije RK, posebno pomemben delež pa je imel v vzgoji in socialnem skrbstvu svojih članov.

V letošnjih akcijah zbiranja rabljenega papirja v maju in oktobru, ki jih je organizirala unija papir servis iz Ljubljane s pomočjo občinskega odbora RK Radovljica, so bili doseženi izredni rezultati. Občani Bleda, Radovljice, Lesc in Kroke so se množično odzvali pozivu RK in s poprečjem okoli 2,5 kg papirja na prebivalca, dosegli najboljši uspeh na Gorenjskem.

Prejšnji petek 15. 11. se je na letališču ALC v Lescach končal enotedenski tečaj za reševanje ponesrečencev s helikopterjem. Na tečaju se je v praktičnem reševanju v različnih pogojih, usposabljal 12 miličnikov in 8 gorskih reševalcev iz vse Slovenije. Le-ti so na zaključni vaji uspešno opravili izpit in pokazali, kaj so se naučili.

AMD Radovljica in svet za preventivo v cestnem prometu pri občinski skupščini bo v torek 3. decembra ob 17. uri v radovljiški kinodvorani priredilo javno predavanje za vse občane. O novitetah zakona o temeljih varnosti cestnega prometa, spremljano s poučnim filmom bo govoril strokovni sodelavec pri SL Ljubljana Marjan Metlak.

V soboto, 30. novembra ob 19.30 bo v dvorani gasilskega doma v Bohinjski Češnjici proslava 35-letnice kulturne dejavnosti dramskega odseka prostovoljnega gasilskega društva Češnjica. V programu bodo nastopili razen domačinov tudi pevci iz Podnarta.

KRITIZIRAJMO OBJEKTIVNO

Pod naslovom »Posmeh varčevanju« je Železar 14. 11. 1974 objavil članek v katerem neznani avtor, ki se je z nepodpisanim pisnom podobne vsebine obrnil tudi na predsednika občinske skupščine Jesenice, obsoja občinski svet Zveze sindikatov Jesenice, da je neodgovorno ravnal, ker je 30. oktobra 1974 organiziral seminar in poslovnice za vodstva osnovnih organizacij sindikata v hotelu KOMPAS v Kranjski gori in po njegovi oceni porabil okoli 30.000 dinarjev družbenih sredstev zbranih od sindikalne članarine.

Poklicani smo, da pospešujemo razvijanje objektivne kritike in tudi ob vsaki priliki poudarjamo njeno vlogo za odkrivanje in odklanjanje slabosti, negativnih pojavov v naši družbi, neodvisno iz katere ravni in področja izvirajo. Pri tem ima tisk pomembno in odgovorno vlogo, da pravilno obvešča javnost v posameznih izstopajočih primerih.

Odločno zavračamo pomeni in pomanjkljivo preverjeno SENZACIONALNOST, OBLEČENO V PLAŠČ DRUŽBENE PRIZADETOSTI posebno, če temelji na anonimnosti, kateri se v publiciranju izjav daje značaj verodostojnosti, postavlja pa v čudno luč predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Jesenice, ki je odprto in na osnovi predloženih motivov, obrazloženih tudi na predkongresnih konferencah in na samem seminarju, demokratično sklepalo o organiziranju tega.

Občinski svet Zveze sindikatov Jesenice je dosedaj že dvakrat zaporedoma prakticiral, da je v Crikvenici v domu železarjev organiziral za vodstva osnovnih organizacij sindikata ob izteku mandatne dobe — dvodnevni seminar z vključenim programom rekreacije.

Stroški, ki bremenijo svet in so nam natančno znani, so znašali 1972. leta 17.922 novih dinarjev. V programu za leto 1974 je v ta namen svet potrdil zaradi izrednega porasta cen prevoza in drugih uslug, proračun v višini 30.000 novih

dinarjev. Zaradi prevelike izgube časa na vožnji in stroškov prevoza smo se odločili, da opravimo letos enak seminar v enem dnevu in bližje.

Na splošno v Sloveniji in drugih republikah prakticirajo vse organizacije že več let, da se različne vrste seminarjev, kjer sodeluje večje število udeležencev, organizira v hotelih, ki imajo na razpolago primerne prostore in v mrtvi sezoni znižane cene.

V našem primeru smo se odločili za KOMPAS, ker so bili ostali hoteli v Kranjski gori v tem času zaprti, vendar to ni bil glavni motiv, ker bi lahko šli tudi drugam. Z našo prisotnostjo pa smo hoteli dati poudarek ustanovitvi osnovnih organizacij sindikata, OOOZK ter aktivna ZSM nekaj dni prej.

Obenem pa smo bili mišljenja, da po izredno razgibanem in zahtevnem mandatsnem obdobju TUDI DELAVCU na čelu osnovne organizacije sindikata, v priznanje za njegovo dvolletno volontersko prizadevanje, organiziramo kosilo v bolj svečanem, nevsakdanjem okolju. Pod temi pogoji pa je tudi, razen ob otvoritvi, redka prilika, da vidi kakšne so njegove naložbe v turistične objekte.

Skupni naši stroški znašajo za 75 udeležencev seminarja 13.397 dinarjev in so po istih kriterijih manjši za 4.625 dinarjev od sredstev za izvedbo iste vrste seminarja leta 1972 v Crikvenici. Podatkov o tem, kdo je imel prosti dan, vzel plačan dopust ali dobil izrednega za ta in prvi seminar, nimamo. Ocena teh stroškov pa je lahko zelo različna, zaradi tega jo izpuščamo v obeh obravnavanih primerih. Za KOZJANSKO pa je občinski svet ZS Jesenice nakazal 10.000,00 dinarjev.

Smatramo, da je bil članek prenapet in je naredil slabo uslugo političnemu vzdušju v kolektivih pred volitvami in občnimi zbori osnovnih organizacij sindikata.

Občinski svet Zveze sindikatov Jesenice
Predsednik
Anton Grošelj

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Tone SVETINA: Ugaslo ognjišče. Prešernova družba 1974.

Svetina je s svojim najnovejšim delom pritrdilno odgovoril na vprašanje, ali je danes še mogoče napisati ljudsko povest. Ugaslo ognjišče je namreč prav to — ljudska povest v najboljšem pomenu besede. Lik glavnega junaka Florjana je pomaknjen v mrč minulih časov in se ga drži pridih legendarnosti, upravičeno lahko domnevamo, da je o dogodkih, ki jih tu popisuje, pisatelj slišal pripovedovati domačine, prebivalce izpod Jelovice. Florjan — pa najsi bo to resnična oseba ali le junak Svetinove povesti — je bil posebej in samotar. Med prvo svetovno vojno je desertiral s Soške fronte in se zatekel v gozdove Jelovice. Kar je bilo za vojnega beguna do konca vojne in do propada avstroogrske monarhije nujna, je postalo sčasoma navada in tako se je Florjan naselil v koči pod Babjim zobom. Preživljal se je z oglarjenjem, po malem tudi z divjim lovom, doživel ljubezensko zgodbo s pastirico Mino, imel bridke

izkušnje z oblastjo, ki ga je po krivem pahnila v ječo. Že nekoliko izmučen in postaran je dočkal drugo vojno in prihod prvih partizanov na Jelovico.

Partizanom je prišlo prav njegovo poznavanje terena, sodeloval je z njimi, ne sicer kot borec, ampak kot vodil, dokler ni v nekem spopadu z Nemci obležal smrtno ranjen. Ta povest torej v zadnjih poglavjih sega v čas narodnosvobodilne borbe, vendar je treba povedati, da pravzaprav ni podobna ne Svetinovi Ukani ne kakšni drugi partizanski prozi, v sebi ima tudi nekaj, kar jo loči od večine ljudskih povesti. Tu namreč ni v ospredju kolektiv borcev ali pa vaška srenja, ampak uporni posameznik, samotar, ki sta mu gora in gozd več kakor družba človeških bitij. Prav ta opredelitev daje pisatelju priložnost, da izživi svojo pisateljsko in po svoje tudi svojo filozofsko žilico.

Domnevamo lahko, da so Svetinu prav tako kot Florjanu doživljaja v gozdu in v gorah, ob plezanju ali ob tabornem ognju vsaj tako dragocena kot doživljaja med ljudmi. Najbolj sproščeno mu teče pero, kadar opisuje človekova prvinska doživljaja v boju in sožitju z naravo. To velja tako za pričujočo, kakor tudi za prejšnje Svetinove knjige.

Lojze KOVAČIČ: Preseljevanja. Državna založba Slovenije 1974.

Situacija. — Resničnost. — Smrt. — Sanje. — Delavnica. Zdjamo našli dele te knjige, pod istimi ali podobnimi naslovi jih poznamo že od prej, bodisi po knjižnih izdajah ali iz objav v revijah. Zdi se, kot da bi šlo za avtorjevo izbrano delo, ali vsaj za prvi zvezek njegovega izbrana dela, vendar Kovačič knjige ni hotel tako predstaviti. Prozni sestavki, ki jih je združil pod skupnim naslovom, kakorkoli so po svoje raznorodni, imajo vendarle neko skupno ozadje: pisateljevo življenje. Kovačič namreč sodi med tiste pisatelje, ki si svojih zgodb v glavnem ne izmišljajo, temveč pišejo le o stvarih, ki so jih sami doživeli.

V prvih štirih delih Preseljevanj govori o svojem življenju posredno, skozi zgodbe, v katerih ni nikjer posebej rečeno, da so resničnost, ra-

zen v kratkem romanu, ki kakor slučajno nosi prav ta naslov: Resničnost... — Peti del knjige, Delavnica, ima podnaslov Sola pisanja. Gre za njegovo lastno, za pisateljevo delavnico, tu nam avtor spregovori neposredno o sebi in o svojem delu. Prav ta zadnji del je tisto vezivo, ki ustvarja iz knjige celoto višjega reda, če hočete, nekakšen moderno zasnovan roman.

Študijo o pisatelju in o njegovem delu je torej v tem primeru napisal avtor sam. Tu je zajeto vse: dejstva iz njegovega življenja, psihologija ustvarjanja, razlaga njegovega dela, polemika z drugimi in drugačnimi pogledi na svet in na pisateljevanje. Ne glede na vse to pa ta zadnji del ni nič manj umetniški in literaren od prvih štirih: nasprotno, zdi se, da je Kovačič šele tu do konca uveljavil svoj pravi pisateljski prijem, katerega zametki se kažejo že v prejšnjih pristopih k resničnosti. Samo tisto prejšje so bili izseki ali izvlečki iz življenja, tu pa nastopa življenje kot totaliteta.

Osnovni motiv Kovačičevega pisanja je tujsstvo in premagovanje tujsstva. Kovačič je sin izseljenca-povratnika in je že kot otrok karseda boleče doživel razkol med posameznikom in okoljem, ki ga — kot organizem tujek — odklanja. Zdi se, da se je vse življenje trudil premostiti ta razkol in se zadržati v življenju. Prav ta napor je iz njega napravil pisatelja, nedvomno enega najpomembnejših ustvarjalcev v novejši slovenski književnosti.

Jack LONDON: Tri srca. Pomurska založba 1974.

V slovenščini je doslej izšlo že na ducate Londonovih knjig, tudi tale je že nekoč izšla pod naslovom Roman treh src. Knjižnica Jutra, v kateri je roman takrat izšel, je bila predhodnica današnjih kolportajnih romanov, v njej so na cenemem papirju izhajala dela dvomljivih kvalit, vmes pa tudi kakšna bolj spodobna knjiga, na primer ta Londonov pustolovski-fantastični roman.

Tri srca se precej razlikujejo od Londonovih resnih del. Železna petla, Dolina meseca ali Martin Eden sicer niso čisto brez pustolovskih in romantičnih sestavin, vendar so to dela, ki jih mora tudi bolj kritičen bralec jemati resno — tega pa za Tri srca pravzaprav ne bi mogli trditi. Jack London je to knjigo napisal za široko občinstvo, oziroma za tisto plast občinstva, ki ji je predvsem do senzacionalne in napete zgodbe.

ZA DAN REPUBLIKE OTVORITEV NOVIH PROSTOROV DRUŠTVA UPOKOJENCEV

V okviru praznovanja dneva republike bo društvo upokojencev na Jesenicah odprlo nove prostore v svojem domu. Z adaptacijo doma, ki jo je izvršilo splošno gradbeno podjetje Sava Jesenice, je pridobil dom veliko dvorano, ki jo bodo uporabljali za članske sestanke, predavanja in društvene zabave, primerna pa je tudi za prirejanje koncertov in drugih kulturnih prireditev. Dvorane se bodo lahko posluževale tudi družbenopolitične organizacije za razne sestanke, občne zbornice in podobno.

Poleg podaljšane dvorane je dozdani tudi poseben prostor, ki bo namenjen za društvene seje in seje drugih organizacij.

Otvoritev novih prostorov bo v sredo, 27. novembra ob 16. uri s proslavo v počastitev dneva republike. Društvo upokojencev Jesenice vabi poleg članov na otvoritev tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij in vse, ki so kakorkoli pripomogli, da so jeseniški upokojenci pridobili tako potrebne nove prostore.

NOVICE IZ LIKOVNEGA ŽIVLJENJA

SLIKARJI DOLIKA IN LIKORJA RAZSTAVLJAJO V VARAŽDINU

Med tednom so v Varaždinu odprli skupno razstavo treh amaterskih likovnih skupin, in sicer domačih likovnikov iz Varaždina, slikarjev združenih v likovni skupini LIKOR iz radovljiške občine in slikarjev jeseniškega DOLIKA. To je prva večja likovna manifestacija slikarjev amaterjev iz dveh bratskih republik, ki naj bi postala trajna. Že v prihodnjem letu naj bi bila podobna skupna razstava v jeseniški in radovljiški občini.

Jeseniški Dolikovci pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice so na razstavo poslali petnajst likovnih del desetih avtorjev, in sicer: Janez Ambrožič, Franc Dolinšek, Jurij Herman, Janez Kozamernik, Janko Korošec, France Kreuzer, Rudi Reichman, Branko Šifer, Tone Tomazin in Cvetko Zupan.

DOLINŠEK IN TOMAZIN RAZSTAVLJATA NA BLEDU

Jutri, 22. novembra, bodo ob 18. uri v okviru proslav v počastitev dneva republike v avli osnovne šole na Bledu odprli razstavo likovnih del jeseniških slikarjev Dolikovcev, Franceta Dolinška in Toneta Tomazina.

Otvoritveni koncert bo imel ženski pevski zbor Jesenice pod vodstvom Milka Škoberneta.

Iz obeh primerov se vidi, da se predvsem likovniki in likovna dejavnost obeh občin vedno bolj povezuje in prav bi bilo, da bi se taka povezovanja razširjala tudi na druge kulturne veje.

ZAČETNI IN NADALJEVALNI TEČAJ ZA KVAČKANJE

DPD SVOBODA TONE ČUFAR — odsek za ženska ročna dela — Jesenice

RAZPISUJE

ZAČETNI TEČAJ ZA KVAČKANJE — Pričetek tečaja bo 3. decembra ob 18. uri v učilnici posebne osnovne šole Jesenice (ob Delavskem domu). Tečaj bo enkrat tedensko ob torkih po dve uri.

Vpisnina in stroški tečaja znašajo 60,00 dinarjev, ki se vplačajo ob vpisu. Vpis je omejen.

NADALJEVALNI TEČAJ ZA KVAČKANJE — Pričetek tečaja bo 6. decembra ob 18. uri v učilnici posebne osnovne šole na Jesenicah (ob Delavskem domu). Tečaj bo enkrat tedensko ob petkih po dve uri.

Vpisnina in stroški tečaja znašajo 50,00 dinarjev, ki se vplačajo ob vpisu.

Vse interesente za oba tečaja naj se zberejo ob določenih datumih in uri v učilnici posebne osnovne šole Jesenice — pritrilje. S seboj prinesite copate.

Obenem obveščamo vse stalne članice odseka, da bo redni sestanek v sredo, 20. decembra, ob 18. uri v posebni osnovni šoli Jesenice.

Odbor odseka

PADEC TURISTIČNEGA PROMETA V LETOŠNJI SEZONI

Na 14. seji izvršnega sveta občinske skupščine Radovljica so med drugim obravnavali tudi poročilo o rezultatih letošnje turistične sezone na območju radovljiške občine.

Iz podatkov analitične službe na občinski skupščini je lahko hitro ugotoviti, da je bil začetni pesimizem glede izida turističnega prometa v letošnjem letu zares upravičen. Posebno obutev je bil padec nočnih tujih gostov, ki so jih zabeležili v prvih devetih mesecih letos kar 13 % manj kot v enakem obdobju lani. Navzlic 16 % porastu nočnih domačih gostov, ta ni mogel nadoknaditi izgube, ki je nastala z izpadom tujega turističnega prometa.

Največji izpad v primerjavi z lanskim letom so v tujem turizmu za 19 % zabeležili na območju Radovljice, medtem ko je ta izpad znašal za območje Bleda 13 % in za območje Bohinja 6 %.

Primerjalni podatki o turističnem prometu po obratih in drugih gostinskih turističnih objektih, ki razpolagajo z nočitvenimi zmogljivostmi, kažejo največji padec, tudi do 17 %, v hotelih in kampih. Prav v teh dveh gostinskih turističnih kategorijah pa je bilo ustvarjeno nad 80 % tujega in le 20 % domačega turističnega prometa. Na diani je, da je to najbolj prizadelo prav te objekte.

Prvotne raziskave tako naglega upadanja tujega turizma razgrinjajo vrsto objektivnih pa tudi subjektivnih vzrokov, ki so značilni za vse turistično razvite dežele, medtem ko nekatere okoliščine zadevajo le Slovenijo in posebno radovljiško občino.

Na prvo mesto sodi brez dvoma nagli porast življenjskih stroškov po vsem svetu kot posledica nafte krize in izraziti vzpon inflacijskih

gibanj. V zvezi s tem so se bistveno podražili transportni stroški in prevozi z osebnimi vozili. Razen tega pa je bilo v naši državi tudi letos veliko dražje kot so tujci pričakovali, zlasti visok je bil dvig cen gostinskih storitev in ostale turistične ponudbe, ki že skoraj niso več konkurenčne cenam bolj razvitih turističnih dežel Evrope.

Tudi stagnacija na področju izgradnje turističnih infrastrukturnih objektov se močno negativno odraža na celotni tuji turizem. Letošnja značilnost je tudi znatno manjše popraševanje za najcenejšimi storitvami, kar pomeni velik izpad turistov z najnižjimi dohodki, ki so nekoč predstavljali precejšnjo postavko v nočninah.

Omembe vredna je zlasti neprijetna okoliščina, ki je bremenila vso Gorenjsko, posebno pa radovljiško občino, da smo imeli izredno kratko kopalno sezono, razen tega pa nas je pestila še muhasta zima in neugodne vremenske razmere spomladi in v zgodnji jeseni.

VABILO NA KANDIDACIJSKO KONFERENCO

Svet krajevne skupnosti in koordinacijski odbor pri krajevni organizaciji SZDL vabita občane na kandidacijsko konferenco, ki bo jutri, 22. novembra, ob 18. uri, v dvorani delavskega doma na Javorniku.

Na kandidacijski konferenci bomo razpravljali o novih oblikah krajevne samouprave. V javni razpravi je tudi osnutek statuta krajevne skupnosti. Nekaj izvodov statuta in poslovnika je na voljo tudi v pisarni krajevne skupnosti v delavskem domu na Javorniku, kjer si jih občani lahko ogledajo in z morebitnimi dopolnili prispevajo k dokončnemu oblikovanju statuta in poslovnika.

ČLANI AMD IMAJO PRAVICO DO IZREDNIH UGODNOSTI

Vsem letošnjim članom AMD bodo prenehale pravice iz njihovih dokumentov z 31. 12. 1974. Do tehničnih, turističnih, pravnih in ostalih storitev imajo pravico le še v mesecu januarju prihodnjega leta. Po 31. 12. 1974 pa ne bodo uživali ugodnosti za nakup garantnega pisma za tu in inozemstvo. Moto revijo bodo prejeli dosednji člani še v mesecu januarju, nadaljne številke pa, če bodo predhodno poravnali članarino za leto 1975. Višina članarine za leto 1975 je enaka dosednji. Akcija za včlanjevanje oziroma podaljšanje članstva se je že pričela.

Pri vplačanju članarine dobi vsak član-avtomobilist: člansko izkaznico, ATI (ATP) knjižico, nalepko za vozilo, etui za člansko material, zakon o temeljni varnosti cestnega prometa in Moto revijo.

Poleg članske izkaznice je najvažnejša ATI, oziroma ATP knjižica, ki nudi avtomobilistom naslednje ugodnosti:

- priporočilo AMZ Jugoslavije,
- štiri kupone za brezplačne storitve na cesti ali na potovanju,
- dva kupona za uslugo vlečne službe,
- kupon za posamezne tehnične storitve, ki služijo za popust pri rednem tehničnem pregledu in kupon za enkratno brezplačno kontrolo in naravno žarometov,
- štiri rezervne kupone, ki služijo za različne brezplačne preglede, oziroma po posebnem ceniku za člane AMZS,
- dva kupona za pravno pomoč, s katerima ima član pravico do brezplačnih pravnih nasvetov pri pogodbenih odvetnikih,
- dva kupona, ki apilirata na tovarištvo na cesti,
- kupon za nabavo garantnega pisma za inozemstvo in
- kupon za tehnično pomoč v inozemstvu.

ATI (ATP) knjižica nudi torej članom AMD ugodnosti, ki so velike vrednosti. AMD Jesenice vabi vse dosedanje člane, da se čimprej zglasijo v društveni pisarni, obnove članarino in si s tem pridobijo pravico do vseh navedenih ugodnosti. Vabi pa tudi vse tiste avtomobiliste, ki še niso člani AMD.

RAZPIS

Če imate veselje do konstruiranja in projektiranja strojno metalurških naprav in če imate voljo do nadaljnjega strokovnega izpopolnjevanja, potem je ta razpis priložnost za vas.

Tehnični biro Jesenice vabi v svoj kolektiv več konstruktorjev

Pogoj: inženir strojništva ali strojni tehnik s prakso v metalurškem strojništvu.

Možnost nastopa službe takoj ali po dogovoru.

Osební dohodki po pravilniku podjetja.

Pisne ponudbe pošljite na naslov: Tehnični biro Jesenice, Titova 22 komisija za medsebojna razmerja, v 15 dneh po objavi tega razpisa.

Koordinacijski odbor za izvedbo volitev KS Podmežakljo

VABI OBČANE

na zbor delovnih ljudi in občanov terena Podmežakljo, ki bo v ponedeljek, **dne 25. novembra ob 18. uri** v dvorani krajevne skupnosti Podmežakljo z naslednjim dnevnim redom:

- Poročilo koordinacijskega odbora o pripravi za volitve delegatov samoupravnih interesnih skupnosti in delegatov za skupščino KS;
- Predlog kandidatov za delegacijo samoupravnih interesnih skupnosti in njihova potrditev;
- Predlog možnih kandidatov za delegate skupščine krajevne skupnosti Podmežakljo in njihova potrditev;
- Predlog možnih kandidatov za krajevno konferenco SZDL za teren Podmežakljo.

Na tem zboru bomo odločili, kateri občani bodo naše interese zastopali v posameznih interesnih skupnostih in naši krajevni skupnosti. Poleg tega bomo določili tovariše (ice) za vodenje krajevnega odbora SZDL Podmežakljo. Vabimo vas, da se tega važnega zbora udeležite.

ALPINISTIČNE ODPRAVE IN DRUŽBENOST

Človek je v aktivnem odnosu z naravo. Vendar človek ni v središču dogajanja. Narava obstoji tudi mimo človekovega vedenja o njej. Naše zavedanje ni pogoj obstoja sveta izven nas. Zato človekovo nenehno hotenje po odkrivanju novih področij našega planeta in iskanje novih svetov nujno sovпада z napredovanjem človekovega miselnega razvoja. Če je v prejšnjih dobah raziskovanje novih področij na zemlji pogojevala predvsem ekonomska potreba tistih, ki so zaradi akumulacije kapitala potrebovali nova tržišča in nova nahajališča naravnih bogastev, pa v našem trenutku postajajo raziskovanja predvsem prestižnega pomena, vključnega v nenehno blokovsko tekmovalno in zastraševanje. Kako lahko drugače imenujemo neprestano tekmo dveh supersil v vesolju? Triumf človeškega uma, ki se je že mnogo preje obrnil proti človeku samemu, um, ki je vedno obstajal, a ne vedno v umni obliki.

Temu raziskovanju (tekmovalju) pa lahko postavimo nasproti tista raziskovanja, ki so dejansko znotraj človekovega humanizma, usmerjena k našemu planetu, zadnjim kotičkom Zemlje, na katere še ni stopila človeška noga. Da, to so poleg morskih globlin in planjav okrog severnega in južnega tečaja tudi številni gorski vrhovi in divje doline svetovnih veleorogov. Živimo v družbi, ki stremi k visokim, humanim ciljem, v »carstvo svobode«, kot je Marx imenoval družbo prihodnosti, komunizem. Srečujemo se z dobrimi in slabimi stranmi pionirstva v uvajanju samoupravljanja v družbeno stvarnost. Z novo ustavo smo daleč najnaprednejša družba v svetovni zgodovini. Delovnemu človeku v Jugoslaviji se odpirajo vse možnosti, da postane resnično sam svoj, **svobodna osebnost**, enakopraven udeleženec v procesu produkcije in delitve. Kot svoboden proizvajalec, ki sam odloča o proizvodu svojega dela, se lahko odloča tudi o stvarih, ki na prvi pogled izgledajo nepomembne, obrobne za premagovanje vsakdanjih težav.

Če je bila letos v Himalaji naša, doslej številčno najmočnejša alpinistična odprava, ki je zahtevala precejšnja družbena sredstva, pomeni, da je vse skupaj še kako stvar slehernega našega delovnega človeka. Da smo se končno tudi Jugoslavlani odločili in začeli stopati v korak z bogatimi narodi, ki že desetletja pošiljajo v Himalajo in druge visoke gore svoje alpiniste, pa pomeni, da nismo več tista majhna Jugoslavija, na meji med razvitim in nerazvitim svetom.

To je ena plat medalje, kajti že se slišijo glasovi, za sedaj še umirjeni, ki pred te naše odprave postavljajo veliko vprašanje. Zakaj pošiljamo nekaj naših najboljših alpinistov v Himalajo ali tudi kam drugam, medtem ko se množice naših delovnih ljudi po naših planinskih postojankah nimajo kje vnesti za mizo, ali se spočiti na postelji? Če bi denar, namenjen za odprave, uporabili pri sanaciji planinskih postojank, naši planinski organizaciji ne bi bilo potrebno le nemočno gledati nemogočo situacijo po naših gorah. Odgovor na vse to ni preprosto, kajti tistega, ki od blizu pozna stanje, v katerem je večina naših planinskih postojank, zlasti v Julijcih, ne bo lahko prebrčati.

Da se je množično planinstvo razvilo iz alpinizma, vemo. Prvi pristopi na vrhove Alp, kjer se več almanj svetovna planinska zgodovina pričena, so imeli povsem alpinistični značaj. Skozi stoletja so pogumni ljudje premagovali svoje biološke in psihične slabosti in potrjevali tudi na strmih gorskih grebenih resnico, da človek je največja vrednota za človeka. Le on sam si lahko približa neznanost, to neznanost spoznava in osvaja. Alpinizem je dobival vedno večje razsežnosti, iz fiksne ideje nekaterih posameznikov je postajal šport širokih ljudskih množic in ko so prav alpinisti na pomembnejše gorske vrhove speljali poti, jih zavarovali in jih napravili dostopnejše tudi gora nevarnim ljudem, se je rodilo planinstvo, masovna rekreativna panoga. Alpinist postaja vodnik tem množicam. Toda alpinizem je obdržal avantgarden značaj. Še danes, ko spisek neosvojenih gora na zemeljski obli hitro kopni, je ravno alpinizem tisto človekovo dejanje, ki kaže pot v zdravju koristno aktivnost vsakega, še posebno delovnega človeka.

Kaj bomo gledali v kinu

ZAHVALA

Zahvaljujemo se delovnemu kolektivu železarne Jesenice, še posebno pa tovaršem Langusu, Kreiču, Gaboru in Črvi za vso pomoč, ki so nam jo nudili v zvezi s pokopom našega dragega sina in brata

STEVENA MALEKOVIČA

Vsem in vsakomur posebej iskrena hvala.

Večno hvaležni starši, sestre in brat

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi drage mame, stare mame, prababice in tete

ANE LAGOJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znanecem, prijateljem in sosedom za sočustvovanje in pomoč v dneh boleče izgube.

Tudi številnim darovalcem vencev in cvetja, pevcem in vsem, ki so nudili prevoz ter pokopnino pospremili na njeni zadnji poti, iskrena zahvala.

ŽALUJOČI: sinova Vinko in Aleš, hčere Anica, Rezka, Slavka in Marija ter sestra Francka in brat Jože z družinami.

ZAHVALA

Ob tako nenadni in težki izgubi dragega moža, očeta, sina, brata, strica, nečaka, svaka in bratranca

VLADA VALTERJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter izrazili sožalje. Še posebna zahvala predstavnikom ZB, ZK, obratovodstva, teritorialne enote in DPD Svobode Javornik za ganljive poslovnice besede. Iskrena hvala tudi vsem prijateljem in sosedom za njihovo nesebično pomoč, sodelavcem železarne, trgovskega podjetja Zarja, učencem osnovne šole Tone Čufar in nosilec praporov in vencev.

ŽALUJOČI: žena, otroci, starši in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji obrata HOP se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Fata Grvala

ZAHVALA

Sindikalnemu oboru valjarne štel obrat Javornik, se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje dolgotrajne bolezni.

Vinko Kržišnik

Kino RADIO

23. novembra franc. barvni film **ASTERICK — GALSKI JUNAK**, v režiji Gosziny in Uderso, ob 15. uri.
23. in 24. novembra italij. barvni film **TUKAJ NI BOGA**, v režiji Roberto Montero, v gl. vlogi Antonio Sabato, ob 17. in 19. uri.

25. in 26. novembra amer. barvni film **PETER IN TILKA**, v režiji Martin Ritt, v gl. vlogi Walter Matthav, ob 17. in 19. uri.

27. novembra amer. barvni film **ŠTIRJE V BURJI**, v režiji John Peyser, v gl. vlogi Sue Lyon, ob 17. in 19. uri.

28. novembra italij. barvni film **PUSTOLOVCA V ZRAKU**, v režiji Giuseppe Colizzi, v gl. vlogi Bud Spencer, ob 17. in 19. uri.

29. novembra jug. barvni film **BOMBA OB 10. IN 10.**, v režiji Časlav Damjanović, v gl. vlogi Branko Pleša, ob 17. uri.

29. novembra italij. barvni film **PUSTOLOVCA V ZRAKU**, ob 19. uri.

30. novembra amer. barvni film **MAČKE IZ VISOKE DRUŽBE**, v režiji Wolfgang Reitherman, ob 15. uri.

30. novembra in 1. decembra angl. barvni film **KRALJICA ZA 1000 DNI**, v režiji Charles Jarrott, v gl. vlogi Richard Burton, ob 17. in 19.30 uri.

Kino PLAVŽ

23. in 24. novembra amer. barvni film **PETER IN TILKA**, ob 18. in 20. uri.

25. in 26. novembra italij. barvni film **TUKAJ NI BOGA**, ob 18. in 20. uri.

27. novembra amer. barvni film **TRDOKOŽEC**, ob 18. in 20. uri.

28. novembra jug. barvni film **BOMBA OB 10. IN 10.**, ob 18. in 20. uri.

29. novembra amer. barvni film **ŠTIRJE V BURJI**, ob 18. in 20. uri.

30. novembra in 1. decembra jug. barvni film **KAPIRAS STARI**, ob 18. in 20. uri.

1. decembra amer. barvni risani film **MAČKE IZ VISOKE DRUŽBE**, ob 10. uri.

Kino KRANJSKA GORA

23. novembra italij.-nem. barvni film **TRIJE SUPERMOŽJE V TOKIU**.

24. novembra amer. barvni film **TRDOKOŽEC**.

27. novembra amer. barvni film **PETER IN TILKA**.

28. novembra amer. barvni film **ŠTIRJE V BURJI**.

29. novembra jug. barvni film **KAPIRAS STARI**.

30. novembra italij. barvni film **TUKAJ NI BOGA**.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

22. novembra franc.-italij. barvni film **DVORSKE SPLETKE**.

24. novembra ital.-nemški barvni film **TRIJE MOŽJE V TOKIU**.

29. novembra amer. barvni film **PETER IN TILKA**.

30. novembra jug. barvni film **BOMBA OB 10. IN 10.**

1. decembra italij. barvni film **TUKAJ NI BOGA**.

Gledališče

PETEK, 22. 11. ob 16. uri: Kristina Brenkova: **NA SPLAVU**, gostovanje na Dovjem

SREDA, 27. 11. ob 12. uri: Proslava za osnovno šolo Tone Čufar Jesenice

ČETRTEK, 28. 11. ob 8. uri: proslava za gimnazijo Jesenice

ob 12. uri: proslava za osnovno šolo Prežihov Voranc Jesenice

ob 19. uri: centralna proslava ob dnevu republike

SOBOTA, 30. 11. ob 19. uri: **PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR** iz Trsta

NEDELJA, 1. 12. ob 9. uri: **PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR** iz Trsta, matineja

RAZPIS

Svet delovne skupnosti osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah

razpisuje prosto delovno mesto hišnika s polovičnim delovnim časom.

Pogoj: kvalificiran delavec elektro, strojne ali mizarske stroke (lahko tudi mlajši upokojenec).

Rok prijave 15 dni po objavi.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru valjarne profilov Javornik, se za denarno pomoč, ki sem jo prejel med mojo boleznijo, iskreno zahvaljujem.

Verbi Lika

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se najlepše zahvaljujem za prejeti denar v času mojega bolovanja.

Stane Kokalj

ZAHVALA

Obratu kisikarne se za darilo ob moji premostitvi najlepše zahvaljujem.

Julka Oven

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času mojega bolovanja.

Auton Simic

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem za vso pozornost in pomoč sindikalnemu odboru kakor vsemu kolektivu OTK, ob boleči izgubi moje mame.

Ivan Zupan

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata železarne Jesenice se iskreno zahvaljujem za dodeljeno pomoč ob smrti moje žene.

Alojz Stare

JESENICE : OLIMPIJA
5:8

Več kot 7000 ljudi je prišlo prejšnjo soboto zvečer v dvorano Podmežakljo, da bi spremljalo prvo prvenstveno srečanje v letošnji sezoni na Jesenicah med Olimpijo in moštvom Jesenic. Velika večina je bila prepričana, da bodo večkratni prvaki po zmagi nad Olimpijo v Ljubljani zagotovo osvojili točki tudi Podmežakljo. Vendar so se krepko ušeli. Ljubljanska Olimpija je v 47. minuti srečanja vodila celo z 8:1. Kakšno neverjetno presenečenje. Dišalo je po katastrofi, ki so jo jeseniški hokejisti letos že doživeli v hali Tivoli, ko so izgubili z 2:11. Olimpija je prepričljivo in zasluzeno vodila, saj so v drugi tretjini povsem nadigrali domačine, ki na trenutke niso vedeli, kaj storiti s ploščico. Dvajsetminutna dominacija gostov v drugem delu jim je tudi prinesla visoko in tudi odločilno vodstvo 6:1.

Začetek tekme pa je bil povsem drugačen. Hokejisti Jesenic so že na samem začetku pokazali, da želijo razbiti nasprotnika že v prvih minutah. Mlakar je imel najprej idealno priložnost v drugi minuti, vendar je ni izkoristil. Nato pa je v tretji minuti Škrjanc po zelo lepi podaji M. Jana prvič premagal Albrehta. Uvodne minute so povsem pripadle domačinom, gostje pa so se brezglavo branili. Po doseženem голу so na led priletele petarde in je prišlo do nekajminutne prekinitve. Težko je trditi, da je bilo to odločilno za nadaljevanje igre v prvi tretjini, toda dejstvo je, da so Ljubljanci zaigrali po prekinitvi bolj sproščeno, preudarno in sigurno. Po tem lahko domnevamo, da jim je nekajminutna prekinitva pomagala, da so našli sami sebe.

Domačini so sicer nadaljevali s stalnimi napadi na vrata Albrehta, toda gostje so jim z zelo dobro taktično igro sicer prepuščali iniciativo, vendar so v večini primerov še pravočasno preprečevali najhujše. Sredi prve tretjine se je Jeseničanom ponudila izredna priložnost, da bi rezultat spremenili sebi v prid. Sodnika sta namreč izključila dva igralca Olimpije kar za sedem minut. Premoč Jeseničanov je bila velika, vendar se je v tem obdobju, kot tudi v drugi tretjini, zelo izkazal vratar Albreht, ki je branil še tiste strele, ki smo jih videli že v mreži. Večkratni prvaki so se veliko trudili, vendar se je videlo, da jim nič ne gre od rok. Njihova premoč (le terenska) je bila vidna tudi potem, ko so gostje zaigrali v popolni postavi, toda zadetka ni ni bilo. In tako, kot se to v športu dostikrat dogaja, moštvo, ki ne krona svoje premoči z zadetki, ponavadi izgubi. Tako se je tudi zgodilo. Petač je v zadnji minuti povsem presenetil »mrzlega« Kneza, ko je poslal ploščico v jeseniško mrežo iz mrtvega koda.

Ko so Jeseničani prejeli še en zadetek takoj ob začetku drugega dela, je bilo jasno, da bo to zanje izredno težka tekma. Takoj po drugem голу je vratarja Kneza zamenjal mladi Marjan Zbontar, žal pa ta sprememba ni prinesla izboljšanja. Domačini so zaigrali izredno slabo, zbegano in neučinkovito, gostje pa so se povsem razigrali in je obramba Jesenic v vseh dvajsetih minutah doživljala zares težke trenutke. Moštvo Jesenic je bilo v tem delu povsem razbita. Napadalcu so hoteli s posamičnimi prodori priti pred Albrehta. Tudi branilci so se precej tvegano odločali za »izlete« pred vrata Olimpije za sabo pa so puščali veliko praznino in dovoljevali gostom, da so zelo nevarno ogrožali vrata mladega Zbontarja. Rezultat takšne igre je znan. Olimpija je ravno v drugi tretjini dosegla pet zadetkov in ni prejela niti enega. Ko so vodstvo še povišali na 8:1, je marsikdo pomislil na popolno katastrofo. Toda, k sreči, so domačini v 47. minuti dosegli svoj drugi zadetek, ki je povsem spremenil vloge na igrišču. Kot da bi dobili krila, gostje pa so se osredotočili le na obrambo. Da je tudi Olimpija ranljiva, so pokazale preostale minute sobotnega derbija. Hokejisti Jesenic so zaigrali precej kolektivnejše in so do konca zatresli mrežo Olimpije še trikrat ter zmanjšali na 5:8.

Težko je po zasluženem porazu in srečanju, ki je imelo nepričakovane obrate najti pravi vzrok za polom. Ne bomo pogrešili, če trdimo, da so bili domačini premalo psihično pripravljeni na izredno težko tekmo. Nemara so bili preveč prepričani v zmago, kar se v športu večkrat in hudo mašuje.

Vzrokov za poraz je vsekakor veliko, toda verjetno bo držalo tudi to, da Jeseničani ponavadi izgubijo takrat, ko igrajo igro »brez igre«. Na sobotni tekmi je bilo očitno premalo kolektivnih akcij.

Sodnika Gabor in Janoš Ladocki iz Subotice sta sodila precej dobro, vendar sta z odločitvijo v 52. minuti

materialno kršila hokejska pravila, zaradi tega pa se je vodstvo jeseniškega moštva tudi pritožilo. Sodnika sta namreč izključila Iva Jana (disciplinska kazen igre) zaradi ugovarjanja, vendar sta potem, ko je Jan odšel v slačilnico, na kazensko klop, poslala še Škrjanc, kar ni v skladu s členom 404 b pravil hokejske igre. Zato so se Jeseničani tudi pritožili.

V zvezi s tem posredujemo izjavo UO HD Jesenice, ki se glasi: »Namen pritožbe ni bil v tem, da bi oporekali zmago Olimpije, ali je zasluzena, ali ne. Bistvo pritožbe je, ker so bila kršena materialna pravila hokejske igre. V tem je bila tudi naša odločitev za pritožbo, ker smo v programskih izhodiščih izrednega obdobja zboru napisali, da se ne bomo potegovali za najvišji naslov za vsako ceno, marveč športno, srčno in borbeno ter brez popuščanj. To pomeni, da ne mislimo dovoliti, da bodo osrednji hokejski forumi kratili naše zakonite pravice, če želimo razvijati enakopravne in prijateljske odnose v korist napredka jugoslovanskega hokeja.« D.

Šah

V počastitev dneva republike smo na Javorniku izvedli šahovski dvoboj (dvokrožni) med ekipama JLA in DPD Svoboda Javornik — Koroška Bela na desetih deskah. Zmagala je ekipa Javornika z 11 in pol proti osem in pol.

Po dve zmagi so dosegli za JLA: Konduč in Dereta, za domače pa Tomšič, Lužnik in Železnik. Posebej velja pohvaliti mladince Železnika, ki je v članski konkurenci dvakrat zmagal.

Udeležencem so poklonili skromna spominska darila.

Pionirji so odigrali turnir, na katerem je zmagal Damijan Jensterle pred Tedijem Hudeček, tretje in četrto mesto pa si delita Tomaž Stare in Danilo Tomšič.

Po tekmovalju smo organizirali simultanko na desetih deskah. Odigral jo je major JLA tov. Kanduč. Rezultat je bil šest in pol : tri in pol za Kanduča.

Udeleženci turnirja so bili zadovoljni z izvedbo in so izrazili željo, da bi se večkrat na leto srečali ter tako poglobili še itak prisrčno odnose med JLA in civilnim prebivalstvom. Turnir v počastitev dneva republike pa naj bi postal tradicionalen.

Clane šahovske sekcije vabimo naj se polnoštevilno udeležijo brzo-poteznega turnirja, ki bo v okviru proslav dneva republike 28. novembra 1974 ob 17.00 uri v delavskem domu na Javorniku.

I. T.

SINDIKALNO PRVENSTVO
SRS

V Rogaški Slatini je bilo v soboto in nedeljo, 16. in 17. novembra, republiško sindikalno prvenstvo za posameznike. Udeležilo se ga je kar 163 igralcev delovnih organizacij iz vse Slovenije. Nastopilo je tudi nekaj šahistov Železarne, carinarice, zdravstvenega doma in PTT z Jesenic. V finale se je uvrstil samo Branko Zorko in zasedel odlično osmo mesto. Slovenski sindikalni prvak pa je postal že četrtič Mariborčan Vojko Musil (VEKS Maribor).

ČETRTFINALNI TURNIR
ŠD JESENICE

V nedeljo, 17. novembra, so v šahovskem domu na Jesenicah tretjekategorijniki odigrali zadnje kolo na četrtfinalnem turnirju za uvrstitev

Mladinsko moštvo HK Jesenice je v dosedanjih prvenstvenih spopadih odzelo po eno točko obema favoritoma za osvojitve državnega prvenstva, čeprav je v primerjavi z njima zelo mlado moštvo

v polfinale prvenstva ŠD Jesenice. Turnirja se je udeležilo 13 igralcev in je veljal tudi kot kategorizacijski turnir. Prvo mesto je osvojil mladinec Železnik pred Korantarjem in Jenkom. Vsi trije so potrdili normo za osvojitve druge kategorije, uvrstili pa so se tudi v polfinale prvenstva ŠD Jesenice, ki se bo začel v torek, 26. novembra, ob 18. uri v šahovskem domu.

HITROPOTEZNI TURNIR
MLADINCEV

Štirinajst mladincev je prejšnji teden igralo na hitropoteznem turnirju. Turnirja so se udeležili večinoma mladi delavci in učenci Železarne. Zmagala sta Krivic in Mlinarič z enakim številom točk (11), pred Svetlinom (10), Svrzikapo in Ključaninom (9), itd. To je bil najbolje obiskan mladinski turnir na Jesenicah v letošnjem letu in dokazuje, da je med jeseniškimi mladinci vedno več zanimanja za šah. KT

Odbojka

KAMNIK : JESENICE
0:3

Moška ekipa OK Jesenice je v nedeljo gostovala v Kamniku. Nastopila je v naslednji postavi: Kavčič, Divjak, Strnad, Bogataj, Bergelj, Erjavec, Kovač, Ressler, Pristov in Rajzelj.

Ekipa je odpotovala v Kamnik prepričana, da bo boj za točke težak. Kamničani so namreč lansko leto sodelovali še v II. zvezni ligi in pričakovati je bilo, da so po nekaj porazih utrili ekipo. Vendar domačini niso izkoristili domačega terena. Igrali so zmedeno tako, da njihova glavna tolkača Podjed in Steharnik nista prišla do izraza. V nasprotju z domačini pa so Jeseničani igrali dobro in so z lahkoto osvojili prva dva seta.

Tudi v zadnjem setu so že vodili z 10:0, vendar so nato z nepazljivo igro dovolili Kamničanom, da so se nevarno približali. Igra Jeseničanov je bila dobra v prvih dveh setih, medtem ko so delno popustili v tretjem.

Jeseničani so ponovno osvojili dve točki in so še vedno v boju za vrh lestvice. Trenutni vrstni red je nespremenjen, še vedno vodi Sava brez poraza, saj je v nedeljo premagala v derbiju Bled. Jeseničani so drugi, na tretjem mestu pa je Mežica.

V naslednjem kolu se srečata Jesenice in Bled. Tekma verjetno ne bo odigrana 23. kot je bilo na sporedu, ker je kolo prestavljeno zaradi mladinskega turnirja na Ravnah.

P.

NA PRVENSTVU
ŽELEZARNE TOKRAT
BREZ BOJEV

Minuli ponedeljek se je v telovadnici osnovne šole na Jesenicah nadaljevalo prvenstvo Železarne v odbojki. Tokrat so bile kar tri ekipe nepopolne, tako, da so njihovi nasprotniki zmagali brez boja. V drugem kolu so bili tako doseženi naslednji rezultati: Strugarna valjev : Elektrotoplotna 2:0 (brez boja), Javornik I : OTK 0:2 (brez boja) in Elektrodni : Jeklovlek 0:2 (brez boja). Odigrana je bila le tekma med ekipama OTK in Jeklovlek in sicer je zmagala ekipa OTK z 2:0 (15:8, 15:8).

V naslednjem kolu, 25. novembra, se bodo med seboj pomerile ekipe: Adjustaža bluming : Strojno vzdrževanje, Elektrojeklarna : Valjarna 2400, Livarna : SEOP in Transport : Žičarna. Tokrat bo začetek tekmovalja ob 19. uri. J. R.

OBČINSKO SINDIKALNO
PRVENSTVO V STRELJANJU
Z ZRAČNO PUŠKO
IN KEGLJANJU NA ASFALTU

Minuli teden je na Jesenicah potekalo občinsko sindikalno prvenstvo v streljanju z zračno puško in kegljanju na asfaltu. Obe prvenstvi je organizirala komisija za rekreacijo zveze sindikalnih organizacij občine Jesenice v sodelovanju s strelskim društvom Matija Verdnik in klubom za kegljanje na asfaltu. Število sodelujočih ekip je pokazalo, da med jeseniškimi delavci za obe športni panogi vlada izredno zanimanje. To potrjuje podatek, da je letos na obeh prvenstvih nastopilo kar dvakrat več ekip kot lani.

Prvenstvo v streljanju z zračno puško je bilo v petek, 15. novembra, na strelišču Podmežakljo. Nastopilo je 22 moških ekip in 6 ženskih ekip.

Rezultati:

Moški ekipno: 1. TOZD VET železarna Jesenice (232 krogov), 2. Izolirka Jesenice (216), 3. TOZD Hladna predelava — železarna Jesenice (199), 4. ŽIC I (188), 5. Kovinoservis (181), itd.

Moški posamežno: 1. Edi Dobravec, skupne službe — železarna (82); 2. Pavel Jezeršek, TOZD VET — železarna (81); 3. Andrej Janša, Izolirka (81); 4. Kajetan Pestotnik, TOZD Hladna predelava — železarna (76); Filip Kordež, TOZD VET — železarna (76), itd.

Ženske ekipno: 1. Občinske upravne službe II (156), 2. TOZD VET — železarna (124); 3. Tehnični biro (111); 4. Občinske upravne službe I (109); 5. Trgovsko podjetje Rožca (96).

Ženske posamežno: 1. Helena Košir, Tehnični biro (67); 2. Lojzka Pongrac, občinske upravne službe II (60); Vanda Eniko, TOZD VET — železarna (57); Olga Škoda, OŠ Koroška Bela (56); Berta Hmeljak, Rožca (51).

Na prvenstvu v kegljanju na asfaltu, ki je bilo v soboto, 16. novembra, na kegljišču Podmežakljo, je nastopilo kar 30 moških ekip in 8 ženskih ekip. Prvenstvo ta dan ni bilo zaključeno, in sicer zaradi časovnih omejitev in se bo nadaljevalo danes ob 18. uri. Ženske ekipe so prvenstvo zaključile in so rezultati naslednji:

Ženske ekipno: 1. Stanovanjsko podjetje Jesenice (533 kegljev); 2. Skupne službe — železarna (490); 3. Iskra — Blejska Dobrava (486); 4. TOZD Hladna predelava — železarna (472); 5. Tobak I (409), itd.

Ženske posamežno: 1. Jožica Vavpotič, Stanovanjsko podjetje (211); 2. Ančka Čerin, TOZD Hladna predelava — železarna (192); 3. Anica Fabjan, skupne službe — železarna (188); Mija Dobravec, Tobak I (177); Marjana Sturm, Zarja (175), itd.

Po zaključku današnjega tekmovalja bo ob 20. uri v sejni sobi športnega društva Jesenice Podmežakljo svečana razglasitev rezultatov in podelitev pokalov in priznanj. Na razglasitev je vabljenih prvih pet ekip v moški in ženski konkurenci ter prvih pet posameznikov iz obeh kategorij. J. R.

Nogomet

JESENICE : BRANIK
1:3

Za zaključek sezone so jeseniški mladinci odigrali v soboto, 16. novembra prijateljsko tekmo z moštvom Branika iz Šmarji pri Kopru in srečanje izgubili z rezultatom 3:1 (1:0).

Gostje so se predstavili številnim ljubiteljem nogometa, ki so se zbrali ob igrišču; kot zelo homogena ekipa. S tehnično in taktično igro so nadigrali mlade nogometaše Jesenic. Če k temu dodamo še realizatorske sposobnosti njihovih napadalcev, je njihova zmaga popolnoma zaslužena. Pripomniti pa moramo, da so naši mladinci, kljub temu, da se je končalo prvenstvo pred tremi tedni, brez treningov igrali zelo dobro, vendar v odločilnih trenutkih niso znali izkoristiti priložnosti, ki so se jim ponujale.

Gol za NK Jesenice je dosegel Močnik.

STRELSKO
TEKMOVANJE
V MOJSTRANI

Strelska družina Janez Mrak Dovje—Mojstrana pripravlja v nedeljo, 24. novembra, ekipno strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško, ki sodi v okvir prireditev ob dnevu republike, krajevnega praznika Dovje—Mojstrana in dneva JLA. Na tekmovanju bodo nastopile ekipe vseh krajevnih organizacij in društev. Zmagovalna ekipa bo prejela pokal krajevnega skupnosti. J. R.

IZ ŠOLSKIH
ŠPORTNIH DRUŠTEV

ŠSD osnovne šole Prežihov Vovanc, je na igrišču za šolo priredilo mednarodno tekmovanje v rokometu za 8. razrede.

Prvo mesto je osvojila ekipa fantov 8. c za katero so igrali: Bandaž, Rizvanović, Klinar, Groznik, Mlinarič, Rožič in Sedej.

Na drugem mestu je ekipa 8. a v postavi: Čebulj, Pivač, Raspet, Horvat, Rabič, Radović, Višnar, Ambrožič.

Zadnja je bila ekipa 8. b razreda, z igralci: Smolej, Berginc, Bizalj, Catak, Noč, Zamida, Kastelic, Majcen.

Najboljši strelci tekmovanja so: Pivač, Catak in Groznik. W